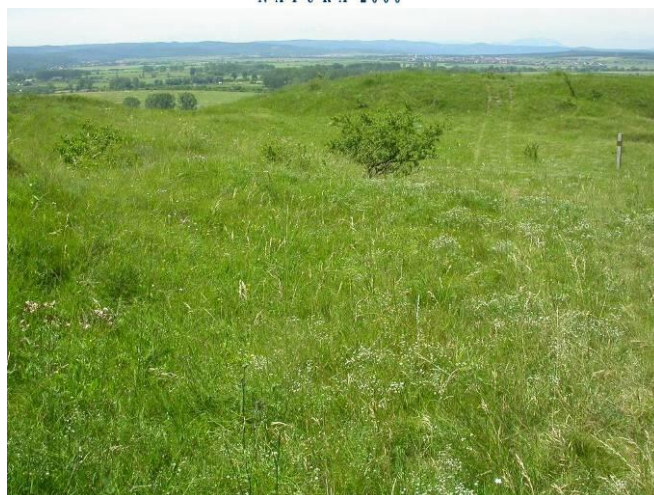

ZÁRÓJELENTÉS **(2009. december 1.)**

a 2006/18/176.02.01 számú Átmeneti Támogatás projekt keretén belül „Natura 2000 területek fenntartási tervének elkészítése és ehhez kapcsolódó szolgáltatások elvégzése” című projekthez

1/5. sz. melléklet **Dudlesz-erdő (HUFH20006)** **Natura 2000 terület fenntartási terve**

Készítette az KvVM FI irányításával, a KvVM megbízásából a

VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési
és Urbanisztikai Nonprofit Kft.

**VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és
Urbanisztikai Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság**
1016 Budapest, Gellérthegy u. 30-32

Budapest 2009.

A megbízó témafelelőse: Pallag Orsolya
projektfelelős, vezető főtanácsos KvVM TSZÁT
Nemzeti parki és tájvédelmi Főosztály

A megbízó projektasszisztense: Vozár Ágnes tanácsos KvVM TSZÁT
Természetmegőrzési Főosztály

Az érintett nemzeti park igazgatóságok kapcsolattartója:
 Takács Gábor
osztályvezető, FHNPI

Vállalkozó képviselője: Göncz Annamária
projektvezető helyettes, VÁTI Nonprofit Kft.

Vállalkozó szakmai témafelelőse: Dr. Podmaniczky László
projektvezető, egyetemi docens, SZIE KTI

Vállalkozó projektasszisztense: Faragóné Huszár Szilvia
területrendezési tervező, VÁTI Nonprofit Kft.

Területi felelős szakértő: Dr. Király Gergely
erdőmérnök, Mohos-Csitri Kkt.

További szakértők, tervezők:

Dr. Pataki György
kommunikációs felelős szakértő

Kelemen Eszter
kommunikációs szakértő, SZIE KTI

Megyesi Boldizsár
kommunikációs szakértő, SZIE KTI

Kalóczkay Ágnes
kommunikációs szakértő, SZIE KTI

Dr. Skutai Julianna
agrárkörnyezet-gazdálkodási szakértő, SZIE KTI

Marticsek József
agrár szakértő, MME

Schneller Krisztián
területrendezési tervező, VÁTI Nonprofit Kft.

Tornyánszki Éva
tervező, VÁTI Nonprofit Kft.

Árgyelán Tímea
gyakornok, VÁTI Nonprofit Kft.

Pálinkás Tamás
gyakornok, VÁTI Nonprofit Kft.

Sipos Balázs
gyakornok, SZIE KTI

Budapest, 2009. december

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ	1
I. Natura 2000 fenntartási terv	3
1. A terület azonosító adatai	4
1. 1. Név	4
1. 2. Azonosító kód	4
1. 3. Kiterjedés	4
1. 4. A kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek és/vagy fajok	4
1. 5. Érintett települések	5
1. 6. Jogi helyzet	5
1. 7. Tervezési és egyéb előírások	5
2. Veszélyeztető tényezők	6
3. Kezelési feladatok meghatározása	7
3. 1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	7
3. 2. Kezelési javaslatok	7
3. 2. 1. Egységes kezelési előírások	10
3. 2. 2. Kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatok	11
3. 2. 3. Élőhely-rekonstrukció és élőhely-fejlesztés	22
3. 2. 4. Fajvédelmi intézkedések	22
3. 2. 5. Kutatás, monitorozás	23
3. 2. 5. 1. Faj szintű monitorozás	24
3. 2. 5. 2. Közösség szintű monitorozás	24
3. 2. 5. 3. Élőhely szintű monitorozás	24
3. 2. 5. 4. Területkezelések hatásainak monitorozása	24
3. 3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében	25
3. 3. 1. Agrártámogatások	25
3. 3. 1. 1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer	25
3. 3. 1. 2. Javasolt agrártámogatási rendszer	26
3. 3. 2. A javasolt Natura 2000 kifizetés integrálása egyéb támogatási programokkal	28
3. 4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	29
3. 4. 1. Felhasznált kommunikációs eszközök	29
3. 4. 2. A kommunikáció címzettjei	29
3. 4. 3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	30
II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció	32
1. A tervezési terület alapállapot jellemzése	33
1. 1. Környezeti adottságok	33
1. 1. 1. Éghajlati adottságok	33
1. 1. 2. Vízrajzi adottságok	33
1. 1. 3. Geológiai, geomorfológiai adottságok	33
1. 1. 4. Talajtani adottságok	34
1. 1. 5. Tájhasználat-változás	34
1. 2. Természeti adottságok	35
1. 2. 1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek	35
1. 2. 2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok	46
1. 2. 3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok	48
1. 2. 4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok	57
1. 3. Területhasználat	66

1. 3. 1. Művelési ág szerinti megoszlás	66
1.3.1.1. A terület jellemzése az ökotípusos földhasználati modellben	67
1. 3. 2. Tulajdoni viszonyok	73
1. 3. 3. Területhasználat és kezelés	73
1. 3. 3. 1. Mezőgazdaság	73
1. 3. 3. 2. Erdőgazdálkodás	74
1. 3. 3. 3. Vadgazdálkodás, halászat, horgászat	75
1. 3. 3. 4. Vízgazdálkodás	77
1. 3. 3. 5. Turizmus	77
1. 3. 3. 6. Ipar	77
1. 3. 3. 7. Infrastruktúra	77
1. 3. 3. 8. Települési viszonyok, területfelhasználási konfliktusok	77
2. Felhasznált irodalom	78
III. Mellékletek	80
Térképek	81
1. sz. melléklet: A tervezési terület átnézeti légifotója	82
2. sz. melléklet: A tervezési terület átnézeti topográfiai térképe	83
3. sz. melléklet: A tervezési terület DTA-50 átnézeti térképe	84
4. sz. melléklet: A tervezési terület jogi oltalom alatt álló területei	85
5. sz. melléklet: A tervezési terület érintettsége az országos ökológia hálózatban	86
6. sz. melléklet: A tervezési terület kiemelten és fokozottan érzékeny felszín alatti vizei	87
7. sz. melléklet: A tervezési terület talajtérképe	88
8. sz. melléklet: A tervezési terület felszínborítási térképe	89
9. sz. melléklet: A tervezési terület szántóföldi művelési alkalmassága	90
10. sz. melléklet: A tervezési terület erdőtelepítési alkalmassága	91
11. sz. melléklet: A tervezési terület környezeti érzékenysége	92
12. sz. melléklet: A tervezési terület ökotípusos földhasználati rendszere	93
13. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési szempontból jelentős növényfajai	94
14. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési szempontból jelentős állatfajai	95
15. sz. melléklet: A tervezési terület Á-NÉR élőhelyeinek térképe	96
16. sz. melléklet: A tervezési terület Natura 2000 élőhelyeinek térképe	97
17. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési egységeinek térképe	98
19. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek jellemző adatai	99
20. sz. melléklet: Natura 2000 területek egységes kezelési előírásai	105
21. sz. melléklet: Alkamazott kommunikációs eszközök és eredmények	117
22. sz. melléklet: Az érintett települések településszerkezeti tervei	125
23. sz. melléklet: A fenntartási terv véleményezése	126
Ábrák, táblázatok	129
Digitális melléklet	129
IV. Natura 2000 fogalomtár	130

BEVEZETŐ

A Natura 2000 területek az európai, közösségi jelentőségű ritka és veszélyeztetett fajok illetve élőhelyeik hálózatát alkotják. Kijelölésük célja a közösségi szinten kiemelt fajok és élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fejlesztése, illetve helyreállítása. A védelem céljait az Európai Unió két irányelvében határozta meg, amelyekben egyben kötelezi is a tagországokat a Natura 2000 hálózat lehatárolására. Magyarországon 2004-re 512 db, összesen közel 20000 km² (2 millió ha) kiterjedésű Natura 2000 terület került kijelölésre. Ezzel hazánk a pannoni biogeográfiai régió tagjaként jelentős mértékben járul hozzá Európa természeti értékeinek megőrzéséhez.

A hazai Natura 2000 területek kijelölését az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) sz. kormányrendelet határozza meg, a területek helyrajzi szám szintű kihirdetése pedig az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 45/2006. (XII. 8.) sz. KvVM rendeletben található.

Az irányelvek céljainak teljesítése érdekében a tagállamok a Natura 2000 területekre fenntartási terveket készítenek. Ezekben többek között rögzítik a természetvédelmi célkitűzéseket és a területhasználókkal *együtt* kialakított kezelési előírásokat javaslatok formájában. Ezek alapján képezhetik az egyes területeken igényelhető agrár-környezetgazdálkodási kifizetéseknek, amelyek az aktuális agrár-környezetgazdálkodási jogszabályokban jelennek meg. A fenntartási terv azonban földhasználati szabályokat nem állapít meg.

Hazánkban a fenntartási tervek készítése 2008-ban, jelen projekt keretében, uniós forrásból finanszírozott formában indult el. A tervezést végigkísérte egy új típusú, széles körű és nyílt kommunikáció, amely lehetőséget biztosított minden érintett számára a tervezésbe való bekapcsolódásra.

A fenntartási tervek kiemelt céljai a következők:

1. Az egyes Natura 2000 területek érintettjei – földtulajdonosok, gazdálkodók és egyéb területhasználók – megismerhessék azokat a természetvédelmi értékeket, szempontokat, amelyek a terület kijelölését szükségessé tették.
2. Az érintettekkel közösen olyan gazdálkodási előírások fogalmazódjanak meg, amelyek betartásával – egyfajta önkéntes feladatvállalás formájában – a területen gazdálkodók közreműködnek a természeti értékek megőrzésében és gyarapításában.
3. A területek részletes ismertetésével, a javasolt kezelési és földhasználati módok bemutatásával segítséget, iránymutatást nyújtson a gazdálkodóknak, valamint rajtuk kívül egyéb földhasználóknak, önkormányzatoknak, lehetséges beruházóknak, fejlesztőknek és a Natura 2000 területtel érintett lakosságnak.
4. A nyílt tervezési folyamatban a különböző érdekcsoportok álláspontja tükröződjön és párbeszéd alakuljon ki a területek jó kezelése érdekében és mindez tanulsággal szolgáljon majd a további Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítésekor.

A tervezés eredményeként elkészül 20 Natura 2000 terület (összesen 45000 ha) fenntartási terve és a terv megalapozó dokumentációja. A megalapozó dokumentáció a felhasználók széles körének információkat nyújt az élő és élettelen természeti értékekről, valamint összegzi és értékeli a jelenlegi területhasználatot. A terv tartalmazza azokat az agrártámogatási rendszerbe illeszthető, művelési ághoz köthető, illetve nem köthető kezelési előírásokat, melyeket a fel-

használók tervek, pályázatok készítésekor, konkrét területkezelési tevékenységek megvalósítása során fel tudnak használni, illetve amelyeket a hatósági szervek államigazgatási döntéseknél alkalmazni tudnak. A fenntartási terv az ideális területkezelések végrehajtását segítő támogatási rendszerek mikéntjére vonatkozóan is javaslatokat fogalmaz meg, amiket a különböző állami, uniós stb. támogatási rendszerek kialakítása, pályázati támogatások megítélése során tudnak figyelembe venni a döntéshozók. A terv mellett egy tájékoztató kiadvány is készül az érintett területhasználóknak, gazdálkodóknak, kezelő szervezeteknek. Szakmai anyagként kidolgozásra kerül a további fenntartási tervezést megalapozó tervezési és kommunikációs tapasztalatok összefoglalásával egy módszertani segédlet is.

Jelen dokumentáció a Natura 2000 terület fenntartási terv teljes – tervi és megalapozó anyag – egyeztetés utáni változata. A tervi anyagrész 2009. szeptemberében egyeztetési anyagként az országos és területi illetékességű érintett szervezeteknek, valamint gazdálkodóknak véleményezés céljából kiküldésre került. A tervek egyeztetése az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm.rend szerint történt. A megbízóval egyeztetett álláspont alapján a tervben az elfogadott észrevételek visszavezetésre kerültek.

I. Natura 2000 fenntartási terv

1 A terület azonosító adatai

1.1 Név

Dudlesz-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

1.2 Azonosító kód

HUFH20006

1.3 Kiterjedés

1092 ha ¹

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek és/vagy fajok

Közösségi jelentőségű élőhelytípus	Natura 2 000 kód
Pannon sziklagyepek (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>)	6190
*Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>)	6210
*Szubpannon sztyeppék	6240
Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	6510
Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraea</i> -val és <i>Carpinus betulus</i> -szal	91G0
*Pannon cseres-tölgyesek	91M0

* kiemelt jelentőségű

Közösségi jelentőségű növényfaj

Leánykökörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>)	2093
--	------

Közösségi jelentőségű állatfaj

Szarvasbogar (<i>Lucanus cervus</i>)	1083
Közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>)	1324

A jelölő élőhelyek és fajok a Natura 2000 területek adatlapjait (Standard Data Form 2008.) alapul véve a nemzeti park igazgatóságok 2009. évi jelentése, valamint a fenntartási tervek készítését megalapozó 2009. évi botanikai/zoológiai felméréseknek a SDF adatbázistól eltérő, illetve azt módosító eredményei alapján kerülnek feltüntetésre. Ezek ismertetése és indoklása a megalapozó dokumentáció részét képezi. A tervi munkarészben szereplő fenntartási javaslatok az új felmérések eredményein alapulnak.

¹ (Standard Data Form 2008.) alapján. A vizsgálati elemzések egy része GRID formátumú adatokkal készült, a cellák kiterjedése 1 hektár volt. A térinformatika elemzések és statisztikák készítése kapcsán előfordulhatnak olyan típusú pixelhibák, mely a területek kis mértékű eltérését okozzák a megalapozó dokumentációban.

1.5 Érintett települések

Sopron

1.6 Jogi helyzet

Országos jelentőségű védett természeti terület: A terület (Sopron 0902/22 hrsz) a Bécsi-domb Természetvédelmi Terület részeként országos védelem alatt áll. Ez a Natura 2000 területnek mindössze 6, 38%-a.

Országos ökológiai hálózat: A terület legnagyobb arányban magterületként (80%) és kisebb részben puffer területként (20%) azonosított.

- *Illetékes I. fokú természetvédelmi hatóság:* Észak-dunántúli Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség (a továbbiakban: illetékes KöTeViFe).
- *Illetékes nemzeti park igazgatóság:* Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság (a továbbiakban: érintett NPI).

1.7 Tervezési és egyéb előírások

A) A tervezési területre vonatkozó tervek

- A Fertő-Hanság térség regionális és tájrendezési terve (1993. Urbanitás Kft. felelős terv: Schuchmann Péter és Burányi Endre)
- Fertő-Hanság regionális és tájrendezési terve. Erdészeti szakági Tanulmány. Urbanitás kft. (készítette: Halász Tibor erdőmérnök) Balatonfüred, 1992. szeptember
- Fertő-Hanság térség regionális és tájrendezési terve Program. Egyeztetési anyag, 1995. Urbanitás Kft. Budapest
- Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat Közgyűlése 10/2005. (VI.24.) számú rendelete és 85/2005. (VI.10.) számú határozata a Győr-Moson-Sopron Megyei Területrendezési Tervről
- Sopron: 74/2006. számú határozattal elfogadott településszerkezeti terv
- Soproni Erdészet üzemterve (56181/33/2004, érv.: 2004.01.01.-2013.12.31.)
- Soproni Körzet erdőterve (46020/35/2005, érv.: 2005.01.01.-2014.12.31.)
- VI/1. Vas-soproni nagyvadas körzet vadgazdálkodási terve. Érvényesség: 2014-ig. (Készítését az Országos Vadgazdálkodási Adattár koordinálta.)
- Hubertusz Vadásztársaság (08-103610-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. február 14. Jóváhagyta: Győr-Moson-Sopron Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.
- A vadászatra jogosultak adott vadászati évre szóló éves vadgazdálkodási tervei.

B) A tervezési területre vonatkozó előírásokat tartalmazó jogszabályok

- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) sz. kormányrendelet
- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 45/2006. (XII. 8.) sz. KvVM rendelet
- A védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V. 9.) sz. KöM rendelet

- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény erejénél fogva védett lápok jegyzékéről szóló 8005/2001. (MK 156.) sz. KöM tájékoztató
- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrárkörnyezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) sz. FVM rendelet
- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
- A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló 1996. évi LV. törvény
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (továbbiakban: Etv.).
- A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv alapján az Európai Unió által társfinanszírozott mezőgazdasági területek erdősítéséhez nyújtott támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 132/2004. (IX.11.) FVM rendelet
- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 46/2009.(IV.16.) FVM rendelet

2. Veszélyeztető tényezők

Az élőhelyeket veszélyeztető legnagyobb jelentőségű tényező a tarvágással és mesterséges tölgyes felújításokkal operáló erdőgazdálkodás, amely a magas vadlétszámmal párosulva egyes esetekben az erdei élőhelyek leromlásához és fragmentálódásához vezet.

Az országos viszonylatban is kiemelkedően értékes gyeptölgységeket (sziklagyepek, sztyeprétek) elsősorban a természetes szukcesszió és a beakadosodás fenyegeti, Sopron szomszédságában erős az urbanizációs nyomás is. Központi szerepet kell kapnia a szintén országosan is jelentős Kistóalmi-láprét rekonstrukciójának.

F00	Erdőgazdálkodás	A területen jellemző tarvágással és mesterséges tölgyes felújítással történő erdőgazdálkodás. A területen alkalmazott művelési módok esetenként a természetes erdei élőhelyek átalakulásával, fajkészletük elszegényedésével járnak. A véghasznált erdőrészek a zárt erdőállományokat kedvelő fajok számára hosszú távon megszűnnek optimális élőhelyként funkcionálni. A vágásterületek és fiatalosok több faj számára akadályként működnek. A felújítások során jellemző a pásztás talaj-előkészítés, ami az aljnövényzet degradálódását eredményezheti. A vágásokon gyakori a szeder és a siskanád elterjedése, amely ellen helyenként vegyszeres kezeléssel védekeznek, ennek következtében az aljnövényzetnek a tarvágást és a talaj-előkészítést túlélt érzékenyebb fajai eltűnhetnek vagy visszaszorulhatnak.
E30	Beépítés	A veszélyeztető tényező elsősorban a területnek a beépített területek közé benyúló részeit fenyegeti. A zárt erdőtümbben a probléma nem jelentkezik. A Tóalmi-völgy már engedélyezett beépítésével a terület gyakorlatilag a belterülettel lesz szomszédos. Hasonló a helyzet Fertőrákoson is.
E42	Motocross, quad	A gyepeken jelentkező probléma. Egyelőre csak egy területrészen tapasztalható a quadosok időszakos megjelenése, de a száraz gyepeken már ez is komoly károsító tényezőként jelentkezik.
I26	Bálványfa terjedése	Az erdőszegélyekben és a gyepeken okoz problémát a két özönnyövény terjedése. Az akác terjedése már aggasztó méreteket kezd

I21	Akác terjedése	ölni, elsősorban az akácos erdőrészletekkel szomszédos természetes erdők szegélyében. A bálványfa kisebb csoportos előfordulásokban ismert a területen, de sok helyről. Gyors és agresszív terjedése várható.
V13	Túlzottan magas vadállomány	A területen jelentős a szarvas, őz és vaddisznó állomány. A túlzottan magas egyedszámú vadállomány az erdők természetes felújítását akadályozza és jelentős károkat okoz az aljnövényzetben.
T11 T12	Cserjésedés Beerdősülés	Az apró, de természetvédelmi szempontból kiemelten értékes gyepfoltokon a legeltetés felhagyását követően megindult a természetes szukcesszió. A gyepek cserjésedése és erdősödése természetvédelmi szempontból nem kívánatos, mert ezen élőhelyek eltűnésével jár, miközben ilyen típusú új élőhely-foltok kialakulása már nem lehetséges a területen.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A döntően erdőkkel borított tervezési terület felettébb alkalmas arra, hogy a természetközeli erdőgazdálkodás megvalósításának egyik mintaterülete legyen. Az őshonos fajokból álló, termőhelynek megfelelő állományok felújítása és fenntartása egybevághat a természetvédelmi célkitűzésekkel.

- Az őshonos fajokból álló, többkorú, természetes erdőképnek megfelelő szerkezetű erdőket fenn kell tartani, illetve ki kell alakítani természetkímélő erdőgazdálkodási módszerekkel (pl. folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló üzemmódok alkalmazásával, a cserjeszint és a gypszint kíméletével, a lábon száradó és odvas fák lehetőség szerinti kíméletével).
- A kis kiterjedésben előforduló sziklagyepeket és száraz gyepeket meg kell őrizni.
- A sík- és dombvidéki kaszálóréteket kíméletes legeltetéssel vagy kaszálással kell hasznosítani.
- A tájidegen öznfajokat az élőhelynek megfelelő módszerrel, cserjeirtással, vagy kaszálással vissza kell szorítani.

1.8 Kezelési javaslatok

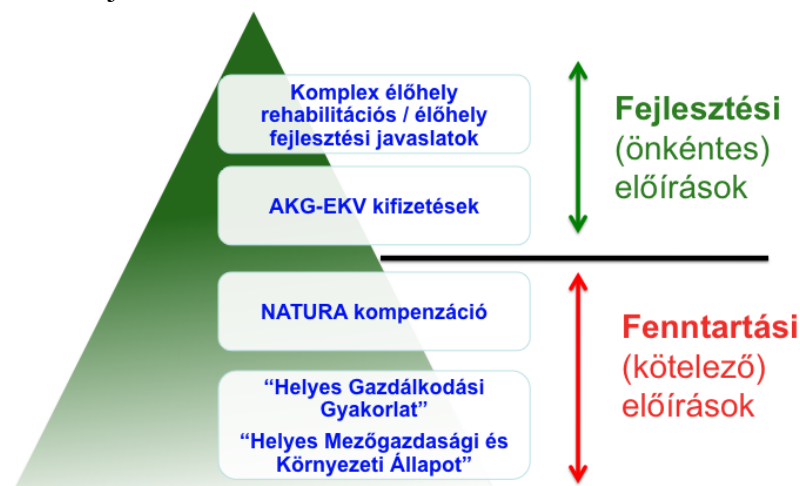
A fenntartási terv ismerteti a tervezési terület Natura 2000 hálózat szempontjából meghatározó botanikai, zoológiai értékeit, és az élőhelyekre vonatkozó adatok alapján meghatározza a természeti értékek fenntartása érdekében követendő, illetve javasolt gazdálkodási gyakorlatot. Ezeket a tervben „előírásoknak” nevezzük. Szükséges azonban kiemelni, hogy azok az előírások, amelyek nem képezik részét a jelenlegi jogszabályi rendszernek (pl. 269/2007. Kormányrendelet), nem kötelező érvényűek a gazdálkodók számára, pusztán az érintett Natura 2000 területek élőhelytípusainak megőrzését szolgáló földhasználati ajánlások. A fenntartási tervek kísérletet tesznek arra, hogy meghatározzák azokat az előírásokat, amelyek a jövőben – megfelelő kompenzációs háttér biztosítása esetén – kötelező érvénnyel betartandók lehetnek a gazdálkodók számára. Ezek az előírások azonban csak a későbbi egyeztetések eredményessége (a megfelelő támogatási rendszer kidolgozása) esetén ölthetnek jogszabályi formát, és válhatnak az érintettek számára kötelezővé.

A fenntartási tervben szereplő előírások meghatározása – művelési ághoz kötöten – élőhelytípus szinten történt. A faj- vagy élőhelyvédelmi szempontból azonos kezelést igénylő területegységeket az egyszerűség kedvéért a terv ún. *kezelési egységként* határolja le, és jelelni meg a 17. sz. térképmellékletben. A kezelési egységekhez olyan, ún. „harmonizált” listát használtunk, amely művelési áganként eltérő számú, de egységes szerkezetben, kódszámmal ellátva tartalmazza a kiválasztott húsz Natura 2000 területre vonatkozóan a lehetséges előírásokat. A Natura 2000 területek egységes kódszámmal jelzett ún. „harmonizált” előírásai a 20. sz. mellékletben találhatók.

A kezelési egységekhez rendelt előírások a működést tekintve a következők szerint csoportosíthatók:

1. Fenntartási előírások:
 - jogszabályokban rögzített, kötelező előírások,
 - Natura 2000 kompenzációs előírások (kötelező formában).
2. Fejlesztési előírások és javaslatok:
 - működő támogatási rendszerekhez – az Agrár-Környezetgazdálkodási Programhoz (AKG) és az Erdő-környezetvédelmi Programhoz (EKV) – kapcsolt, önkéntes formában működő előírások,
 - komplex élőhely-rehabilitációs és élőhely-fejlesztési javaslatok önkéntes formában.

Az előírások hierarchiáját az alábbi ábra szemlélteti:

1. Fenntartási előírások

A fenntartási előírások betartása azért szükséges, mert ezek révén biztosítható a Natura 2000 hálózat szempontjából fontos fajok, valamint élőhelyek fennmaradása, a területek jelenlegi állapotának megőrzése. Ezek

- részben jogszabályokban („Helyes Gazdálkodási Gyakorlat”, „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot”) rögzítettek, tehát betartásuk *anyagi ellentételezés nélkül* is kötelező;
- részben a Natura 2000 területekre alkalmazott olyan előírások, melyek esetében az 1698/2005/EK rendelet 38. és 46. cikkelye alapján a Natura 2000 területen gazdálkodók *kompenzációs kifizetésre* lehetnek jogosultak a földhasználati korlátozásból eredő jövedelemkiesés mértékéig. Ilyen kompenzációs kifizetésben a 269/2007 (X. 18.) Kormányrendelet értelmében már részesülnek a Natura-2000 gyepterületeken gazdálkodók. A fenntartási tervek további kötelező előírásokat határozhatnak meg a szántó,

erdő és vizes élőhelyek vonatkozásában, valamint pontosíthatják a gyepterületek előírásait.

Hangsúlyozzuk, hogy a kompenzációt igénylő előírások csak akkor válnak kötelezővé, ha sikerül megteremteni a kifizetések anyagi hátterét.

2. Fejlesztési előírások

A fejlesztési előírások a területek természeti értékeinek növelésére irányulnak olyan gazdálkodási formák ösztönzésével, amelyek a fajok populációjának növekedését, valamint az élőhelyek állapotának javítását célozzák meg. Ezek

- egyrészt olyan, az agrár-környezetgazdálkodási és erdő-környezetgazdálkodási logika mentén, önkéntes vállalás alapján és kifizetés ellenében megvalósítható *új előírások*, amelyek a területi sajátosságok figyelembevételével kerültek kialakításra, és amelyek a gazdálkodási módok meghatározása révén alapvetően a területek kezelésére vonatkoznak;
- másrészt komplex élőhely-rehabilitációs, illetve élőhely-fejlesztési javaslatok, amelyek megvalósulásának eredményeként a terület arculata jelentősen megváltozik, természeti értékessége nagymértékben nő. A célok eléréséhez beruházási, fejlesztési feladatok elvégzése szükséges, ezért ezek is csak önkéntes formában, megfelelő támogatási programok mellett valósulhatnak meg.

Az előírások és a támogatási rendszerek tervezett kapcsolatát az alábbi táblázatban foglaltuk össze:

Előírások	Támogatási forma
Fenntartási előírások	Önálló Natura 2000 kompenzáció formájában
Fejlesztési előírások	Agrár-környezetgazdálkodási, Erdő környezetvédelmi támogatásokkal integráltan
Komplex élőhely rehabilitációs, élőhely fejlesztési javaslatok	Erdősítésre vonatkozó, agrár-erdészeti, nem termelő beruházásokkal, KEOP támogatásokkal integráltan

Egyéb javaslatok

A Natura területek fenntartása érdekében megfogalmazott, a gazdálkodással összefüggő tevékenységeket meghatározó előírások hatásainak az értékelése érdekében monitoring rendszert kell működtetni. E rendszernek biztosítania kell az adatok gyűjtésével, tárolásával, feldolgozásával, elemzésével és megjelenítésével kapcsolatos igényeket úgy, hogy mindezek eredményeként a rendszer alkalmas legyen a Natura területek kialakításakor megfogalmazott célok megvalósulásának a kimutatására, lehetőleg számszerűsített és a területi hatást is megjelenítő formában.

A monitoring rendszer képezi az alapját azoknak a kutatásoknak, melyek természeti értékek megőrzését szolgáló előírások megerősítését, vagy újak kialakítását célozzák. Légcélszerűbb formája ennek az, amikor a konkrét területhasználó (gazdálkodó) bevonásával, a közös érdek konszenzusán alapuló kutatási program keretében történik a kutatási programnak nemcsak a megtervezése, hanem annak kivitelezése is.

3.2.1 Egységes előírások

Először minden egyes művelési ág esetében meghatározásra került az összes olyan fenntartási előírás és fejlesztési javaslat, amelyek valamennyi érintett - az adott művelési ághoz tartozó - kezelési egységen betartandóak, illetve javasoltak. Ezt követően a kezelési egységeknél már csak azok az előírások jelennek meg, amelyek a művelési ágankénti egységes előírásokon felül kimondottan csak az adott élőhelytípushoz kötődnek.

A, Erdőkre vonatkozóan

Érintett kezelési egységek: KE3, KE4, KE6

Erdőkre vonatkozó egységes fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
E01	A Natura 2000 rendeltetés átvezetése további, illetve (a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében) elsődleges rendeltetésként.
E17	A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E20	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén legalább 20 cm átmérőt elérő álló vagy/és fekvő holtfa folyamatos fenntartásának biztosítása.
E25	Az előhasználatok során biztosítani kell az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyását, fenntartását, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E35	Tájhonos fafajú állományok véghasználata során az idős állomány legalább 5%-ának visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló, egészséges hagyásfa csoportok formájában.
E56	Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése a cél.

Erdőkre vonatkozó egységes fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E10	Meghatározott erdőrészletekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása, térbeli vagy teljes korlátozás elrendelése.
E15	A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.

E16	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E26	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E27	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre kell szorítani, illetve lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani.
E63	Totális gyomirtó szerek használata csak intenzíven terjedő fafajok ellen, ellenőrzött körülmények között engedélyezhető.
E64	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lág- és fásszárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) kell megakadályozni.

3.2.2 Kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatok

KE1

(1) Érintett élőhelyek

1. 6190 Pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*)² / Felnyíló, mészkedvelő lejtő és törmelékgyepek (H2 és átmenete: H2×H4)³

2. 6210 Meszes alapkőzetű féltérmezletes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*), **6240 Szubpannon sztyeppék** / Félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok és erdőssztyepprétek (H4 és átmenetek: H4×O7, H4×P2b, H4×M8)

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások⁴

Kód	Megnevezés
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY03	Műtrágyázás nem megengedett.
GY07	Szerves trágyázás nem megengedett.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.

² Natura 2000 (közösségi jelentőségű) élőhely kódja és neve

³ Á-NER élőhely kódja és neve

⁴ A Natura 2000 területekre a teljes kezelési előírást a 20. sz. melléklet tartalmazza

GY15	Tűzpászták létesítése nem megengedett.
GY16	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
GY23	Biztosítani kell a felhalmozódott fűavar eltávolítását.
GY25	A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása kötelező.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.

Fejlesztési előírások:

Csak kifejezetten természetvédelmi célból, folyamatos ellenőrzéssel, időszakosan.

Kód	Megnevezés
GY37	Legeltetési sűrűség 0,1-0,2 ÁE/ha.
GY43	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.
GY55	Villanypásztor csak a működési terület szerint érintett NPI írásos véleménye alapján alkalmazható.
GY66	Legeltethető állatfaj: juh.

(3) A kezelési javaslatok indoklása

A területen előforduló állományok kis kiterjedésűek (1-4 ha), fokozottan veszélyeztetettek. Gazdasági célú hasznosításuk természetvédelmi szempontból nem kívánatos és nem is gazdaságos. Az élőhely-típusban kizárólag természetvédelmi célú beavatkozások végezhetők. A beavatkozásoknak az élőhely megőrzését kell szolgálniuk.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslat

A katonai gyakorlótér területén a korábban felszántott területrészekben a rehabilitáció ideje alatt évi egyszeri, szükség esetén kétszeri kaszálással kell elősegíteni a visszagyepesedés folyamatát.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Gazdasági célú hasznosításuk (legeltetés) nem lehetséges, de kifejezetten természetvédelmi célból, folyamatos ellenőrzés mellett időszakosan legeltethetők birkával (0,2 áe/ha).

Beépítésük, illetve épület kialakítása, továbbá művelésből való kivonásuk tilos!

Szóró, sózó, egyéb etetőhely, rakodó, depónia nem alakítható ki.

Időszakosan (szükség szerint), de legalább tízévente biztosítani kell a felhalmozódott fűavar eltávolítását gereblyézéssel vagy mozaikos égetéssel. Az égetés során összefüggően max. 100m² kiterjedésű terület égethető le. Évente az összefüggő gyepterület (pl. tisztás, gyepfolt) max. 10%-a kezelhető égetéssel.

A gyepekben megtelepedő özönnövényeket, különösen az akácot és a bálványfát, haladéktalanul el kell távolítani. A mechanikus irtás mellett engedélyezhető vegyszeres kezelés is.

Vegyszer használata során alkalmazandó szabályok:

- A vegyszerbe minden esetben színező anyagot kell keverni az ellenőrizhetőség biztosítására.
- Az 5 cm-nél vastagabb egyedek esetében kizárólag injektálás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve ecsetelése során alkalmazható vegyszer. Javasolt alkalmazási idő: július-augusztus.

- Az 5 cm-nél vékonyabb egyedek esetében a levágás után a vágásfelületre pontpermetezéssel vagy ecseteléssel juttatható ki vegyszer.
- Az első kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de a talajra a vegyszer nem juthat.

Az üzemtervezett erdőterületen található, de erdőként tervezett tisztások esetében az erdészeti hatóságnál kezdeményezni kell a tisztásként való nyilvántartásba vételét az Országos Erdőállomány Adattárban.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítésük és fásításuk nem engedélyezhető.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő kialakítása nem támogatható.

KE2

(1) Érintett élőhelyek

1. 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) / Franciaperjés rétek (E1)

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY03	Műtrágyázás nem megengedett.
GY06	A belvíz gyepterületről történő elvezetése és a gyepterület öntözése tilos.
GY07	Szerves trágyázás nem megengedett.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY15	Tüzpászták létesítése nem megengedett.
GY16	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.

Legeltetés esetén:

Kód	Megnevezés
GY34	A terület túllegeltetése tilos.
GY40	Legeltetési sűrűség 0,4-0,6 ÁE/ha.
GY43	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.

GY49	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem haladhatja meg a 20 ha-t.
GY57	Legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerint érintett NPI-gal.
GY65	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY68	Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár).
GY102	Legalább 2 évente tisztító kaszálás elvégzése kötelező.

Kaszálás esetén:

Kód	Megnevezés
GY77	A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY80	Természetkímélő kaszálási módszert kell alkalmazni: a kaszálást a kaszálandó terület középpontjából indulva vagy a táblaszél mellől az ott élő állatok zárványterületre szorítása nélkül kell elvégezni.
GY81	Vadriasztó lánc használata kötelező.
GY83	Szénát a kaszálást követően 1 hónapon belül le kell hordani a területről.
GY103	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY110	Hengerezés nem megengedett.
GY111	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.

Fejlesztési előírások

Kód	Megnevezés
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerint érintett NPI-nak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell.

(3) A kezelési javaslatok indoklása

Méretük miatt elsősorban kaszálással kezelhetők. Jelenlegi állapotuk indokolja az évi egyszeri kötelező kaszálást.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslat

A terület jelenlegi állapota szempontjából nem releváns az élőhelyrekonstrukciós javaslat.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslat

Nincs javaslat.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

- Erdősítésük és fásításuk nem engedélyezhető.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

- Fás legelő kialakítása nem támogatható.
- Gazdálkodók bevonása az agrárkörnyezetvédelmi programokba.

KE3 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

1. 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*-val és *Carpinus betulus*-szal
/Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek (K2 és számos átmenete: K2×K7ba; K2×L2a;
K2×L2a×RC; K2×RC, K2×S1, K2×S4)

(2) *Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok*

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
E22	Az egyéb részletek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) teljes vagy részterületének háborítatlanságát biztosítani kell.
E23	Az erdőrészleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E32	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás tilalma.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészleten belül csak kötépálya, facsúszda, lófogat, állati erővel vont közelítő kerékpár, szán vagy a rakomány emelve történő közelítésére alkalmas más eszköz használható.
E42	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.
E48	Őshonos fafajú faállomány csak természetesen (magról, illetve sarjról) újítható fel.

Fejlesztési előírások

Kód	Megnevezés
E03	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészleteiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódok előírása.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E14	A kijelölt területen az erdőneveléssel kapcsolatos erdőgazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is).
E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E28	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágásokat minden esetben az őshonos fafajok javára kell elvégezni.
E30	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.
E49	Idegenhonos fafajú faállomány csak természetesen újítható fel.

E50	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása csak táj
E69	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.

(3) A kezelési javaslatok indoklása

Az állományok igen száraz és száraz típusait a vágásos üzemmódból ki kell vonni. Fahasználatra kizárólag egészségügyi okból kerülhet sor. A keletkező lécekben elsősorban a természetesen felferődő újulatra kell támaszkodni, végső esetben a gyorsan növvő elegyfajok cseme-téivel kell pótlásokat végezni.

A félszáraz és üde típusokat fokozatos felújítóvágással 2(-3) részben kell felújítani. A felújítóvágásokat úgy kell ütemezni 5-15 év leforgása alatt, hogy a tölgycsemetéket megjele-nésük után 1-2 évvel fel lehessen szabadítani.

Az élőhely típusban kiemelt feladat az idős, odvas fák, illetve a lábon száradó vagy fekvő holtfa biztosítása, mert a jelölő állatfajok többsége ezekhez kötődik.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslat

- Az élőhely-fejlesztési javaslatok elsősorban a vágásos üzemmódról valamilyen természetkímélőbb (szálaló, átalakító) üzemmódra való áttérést, illetve a fatermelésből történő kivonást szorgalmazzák. A fejlesztések során további fontos feladat a tájidegen és a nem őshonos fajok eltávolítása az élőhelyről.
- A Natura 2000 területen növelhető a közösségi jelentőségű élőhelyek aránya a „keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők” (RC) és „tájidegen fajokkal elegyes jellegtelen erdők és ültetvények” (RD) ÁNÉR-élőhelytípusok a gyertyános-tölgyes termőhelyű állományokban történő viszonylag kis beavatkozásokkal, mert belátható időn belül közösségi jelentőségű élőhellyé (91G0) alakíthatók. Ennek megfelelően az előhasználatok során törekedni kell a termőhelynek megfelelő természetes erdőtársulás fajokösszetételének és szerkezetének kialakítására, valamint második lombkoronaszint és cserjeszint kialakítására. A fahasználatok során kiemelt figyelmet kell fordítani a gyepszint védelmére is.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslat

Állománynevelésre csak a gazdálkodásra alkalmas félszáraz és üde típusokban van szükség.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Az élőhely-típus esetében nem releváns.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Az élőhely-típus esetében nem releváns.

KE4

(1) Érintett élőhelyek

1. 91M0 Pannon cseres-tölgyesek /Cseres-kocsánytalan tölgyesek (L2a és átmenetei: L2a×K2; L2a×K2×RC; L2a×K7b; L2a×L1; L2a×S1; L2a×S4)

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
E22	Az egyéb részletek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) teljes vagy részterületének háborítatlanságát biztosítani kell.
E23	Az erdőrészleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E32	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás tilalma.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészleten belül csak kötélpálya, facsúszda, lófogat, állati erővel vont közelítő kerékpár, szán vagy a rakomány emelve történő közelítésére alkalmas más eszköz használható.
E42	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.
E48	Őshonos fafajú faállomány csak természetesen (magról, illetve sarjról) újítható fel.

Fejlesztési előírások

Kód	Megnevezés
E03	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészleteiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódok előírása.
E04	Közösségi jelentőségű fajpopulációk és élőhelyek, továbbá a természetes és természetszerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének tiltása.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E14	A kijelölt területen az erdőneveléssel kapcsolatos erdőgazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is).
E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E28	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágásokat minden esetben az őshonos fafajok javára kell elvégezni.
E30	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.
E49	Idegenhonos fafajú faállomány csak természetesen újítható fel.
E50	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.

E69	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.
-----	--

(3) A kezelési javaslatok indoklása

Az állományok igen száraz és száraz típusait a vágásos üzemmódból ki kell vonni. Fahasználatra kizárólag egészségügyi okból kerülhet sor. A keletkező lécekben elsősorban a természetesen felverődő újulatra kell támaszkodni, végső esetben a gyorsan növvő elegyfajok csemetéivel kell pótlásokat végezni.

A félszáraz és üde típusokat fokozatos felújítóvágással 2(-3) részben kell felújítani. A felújítóvágásokat úgy kell ütemezni 5-15 év leforgása alatt, hogy a tölgycsemetéket megjelenésük után 1-2 évvel fel lehessen szabadítani.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslat

- Az élőhely-fejlesztési javaslatok elsősorban a vágásos üzemmódról valamilyen természetkimélőbb (szárláló, átalakító) üzemmódra való áttérést, illetve a fatermelésből történő kivonást szorgalmazzák. A fejlesztések során további fontos feladat a tájidegen és a nem őshonos fajok eltávolítása az élőhelyről.
- A „keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők” (RC) és „tájidegen fajokkal elegyes jellegtelen erdők és ültetvények” (RD) ÁNÉR-élőhelytípusok a cseres-tölgyes termőhelyű állományokban viszonylag kis beavatkozásokkal, belátható időn belül közösségi jelentőségű élőhellyé (91M0) alakíthatók, így a Natura 2000 területen növelhető lenne a közösségi jelentőségű élőhelyek aránya. Ennek megfelelően az előhasználatok során törekedni a termőhelynek megfelelő természetes erdőtársulás fajokösszetételének és szerkezetének kialakítására. Második lombkoronaszint és cserjeszint kialakítása, ahol az lehetséges. A fahasználatok során kiemelt figyelmet kell fordítani a gyepszint védelmére.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslat

Állománynevelésre csak a gazdálkodásra alkalmas félszáraz és üde típusokban van szükség.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Az élőhely-típus esetében nem releváns.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Az élőhely-típus esetében nem releváns.

KE5

(1) Érintett élőhelyek

1. – / OA Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek, OB Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok, OC Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok]

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

Az élőhely-típus nem közösségi jelentőségű élőhely. A közösségi jelentőségű élőhelyeket a tervezési területen az élőhelytípus jelenlegi művelése nem veszélyezteti, így a művelés korlátozása nem szükséges.

Fejlesztési előírások

Kód	Megnevezés
GY23	Biztosítani kell a felhalmozódott fűavar eltávolítását.
GY24	A jogszabályellenes, illegális gyepégetést meg kell akadályozni.
GY25	A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása kötelező.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben szórtan jelentkező őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerint érintett NPI-nak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell.
GY33	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát a vegetációs időszak kezdetén (április-május) kell elvégezni.
GY69	Kaszálás június 15. után lehetséges.
GY70	Kaszálás június 30. után lehetséges.
GY71	Kaszálás július 15. után lehetséges.
GY72	Kaszálás augusztus 1. után lehetséges.
GY73	Kaszálás augusztus 10. után lehetséges.
GY74	Kaszálás szeptember 1. után lehetséges.
GY75	Kaszálás október 1. után lehetséges.
GY76	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő kaszálási terv készítése kötelező, egyeztetése a területért felelős, a természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő, a működési terület szerint érintett NPI-vel, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
GY77	A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY78	A gyepet évente legalább kétszer kell kaszálni.
GY79	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
GY80	Természetkímélő kaszálási módszert kell alkalmazni: a kaszálást a kaszálendő terület középpontjából indulva vagy a táblaszél mellől az ott élő állatok zárványterületre szorítása nélkül kell elvégezni.
GY81	Vadriasztó lánc használata kötelező.
GY82	Vadriasztó lánc használata kötelező.
GY83	Szénát a kaszálást követően 1 hónapon belül le kell hordani a területről.

GY84	3 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárzúzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárzúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárzúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY85	10 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárzúzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárzúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárzúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY86	50 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárzúzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárzúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárzúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY87	Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 5 ha-t, vagy a terület 30%-át. A kaszálások között legalább 1 hétnek el kell telnie.
GY88	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY103	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY104	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.
GY105	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
GY106	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.
GY107	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: október 1.
GY108	Tisztító kaszálás, szárzúzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárzúzás.
GY109	A terület max. 30%-a kezelhető tisztító kaszálással.
GY110	Hengerezés nem megengedett.
GY111	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.
GY114	Mezőgazdasági földterület első erdősítése támogatható.
GY115	Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása támogatható.

(3) A kezelési javaslatok indoklása

Ezek az élőhelyek potenciális közösségi jelentőségű élőhelyek, de helyreállításuk vagy átalakításuk hosszabb időt (5-10 év) vesz igénybe. Megfelelő talajviszonyok esetén javasolt az erdősítésük, míg a sekélyebb talajrétegű területeken a gyepterület állapotának javítása tűzhető ki célul.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslat

Özönfajok rendszeres, de legalább háromévente történő eltávolítása.

A felhalmozódott fűavar rendszeres, de legalább ötévente történő eltávolítása mozaikos égetéssel, kaszálással vagy legeltetéssel.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslat

Ismételt intenzív művelésbe (szántó, szőlő, gyümölcsös) vonásuk korlátozása.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Megfelelő talajviszonyok esetén javasolt az erdősítésük, míg a sekélyebb talajrétegű területeken a gyep állapotának javítása tűzhető ki célul.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő a területen kialakítható.

KE6

(1) Érintett élőhelyek

1. – / S1 Akácok, S3 Egyéb tájidegen lombos erdők, S4 Erdei- és feketefenyvesek]

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

-

Fejlesztési előírások

-

(3) A kezelési javaslatok indoklása

Ezek az élőhelytípusok jelenleg nem minősülnek közösségi jelentőségű élőhelynek, azonban többnyire természetes erdők helyén, azok közé ékelődve fordulnak elő. Az ültetvények egyes fajai, különösen az akác és a fenyők be tudnak telepedni közösségi jelentőségű élőhelyekre, így veszélyeztetik azok fennmaradását, emiatt indokolt ezen állományok átalakítása a termőhelynek megfelelő, honos fafajú erdővé. (vagy legalábbis terjedésük megakadályozása)

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslat

Nemes nyár, nemes fűz, fekete fenyő és akác a területen nem ültethető.

Nemes nyár, nemes fűz, erdei fenyő, fekete fenyő és akác monokultúrák a területen nem alakíthatók ki.

Elegyfajként az erdei fenyő egyes erdőrészekben ültethető maximum 30% elegyarányig, amennyiben az üzemtervben szerepel és a környező közösségi jelentőségű élőhelyeken nem okoz problémát.

A meglévő állományok átalakítását véghasználat után az adott termőhelynek megfelelő honos fajokkal kell biztosítani.

A véghasználat során az állományba betelepített, a termőhelynek megfelelő honos fajok egyedeit meg kell kímélni.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslat

Nincs

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Az élőhely-típus esetében nem releváns.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Az élőhely-típus esetében nem releváns.

3. 2. 3. Élőhely-rekonstrukció és élőhely-fejlesztés

A Dudlesz-erdő területén viszonylag sok féltermészletes erdő található, amelyek megfelelő kezeléssel néhány éven, évtizeden belül közösségi jelentőségű élőhellyé alakíthatók. Ezeket az intézkedéseket a 3.2.1. pontban feldolgozva adtuk meg.

3. 2. 4. Fajvédelmi intézkedések

A területen előforduló védett és fokozottan védett, illetve közösségi jelentőségű fajok esetében kiemelt fajvédelmi intézkedésekre csak néhány esetben, elsősorban a fokozottan védett fajok esetében van szükség. A fajok többsége esetén az élőhelyvédelmi intézkedések elegendőek a fajok állományainak fennmaradásához.

Leánykökörcsin (*Pulsatilla grandis* Wender.), Fekete kökörcsin (*Pulsatilla pratensis* (L.) Mill. ssp. *nigricans* (Störck) Zamels), Ökörszem (*Buphthalmum salicifolium* L.), Apró nőszirm (*Iris pumila* L.)

A száraz gyepekben élő védett növényfajok esetében általában elegendőek az élőhelyvédelme érdekében tett javaslatok. A kiemelt 4 faj esetében sincs szükség különleges beavatkozásra, azonban biztosítani kell, hogy a kezelések során a meglévő állományok ne sérüljenek. Az élőhely-védelemnél meghatározott kezelési feladatok mellett az alábbi intézkedések szükségesek:

- Az előfordulási területen az egyedeket legalább három évente fel kell mérni.
- Virágzási időben az előfordulási terület őrzése.
- A fajok védettségére és veszélyeztetettségére felhívó táblák kihelyezése a tisztások közelében.

Kövi benge (*Rhamnus saxatilis* Jacq.)

- Az erdőgazdálkodás során az erdőszegélyeket kímélni kell (legalább 20 méteres sávban érintetlenül kell hagyni), kivéve a bálványfa irtása.
- A lelőhelyek túlzott cserjésedése (meghaladja 50%-ot) esetén biztosítani kell a cserjék visszaszorítását.
- Szükség esetén a bokrokat önálló védelemmel (drótháló) kell ellátni a vadrágás megakadályozására.

Szívlevelű gubóvirág (*Globularia cordifolia* L.)

- Előfordulási helyén meg kell erősíteni eltűnését vagy meglétét.
- Virágzási időben az előfordulási terület őrzése.
- Meg kell akadályozni lelőhelyén a gyp taposását és teljes záródását is.

Keskenylevelű tüdőfű (*Pulmonaria angustifolia* L.), Bíboros kosbor (*Orchis purpurea* Huds.), Pázsitos nőszirm (*Iris graminea* L.)

- Az ismert töveket legalább háromévente fel kell mérni.
- A termőhelynek megfelelő fafajú erdőrészekben az erdészeti munkák előtt a tövek körül védőzóna (min. 30m) kijelölése szükséges, amelyet a munkák nem érhetnek. Amennyiben az erdészeti beavatkozás nem kerülhető el (pl. akác és bálványfa irtása), akkor a munkák csak szigorú feltételek és folyamatos ellenőrzés mellett végezhetők el. Javasolt feltételek:
 - Munkavégzés csak termésérés után (szeptember után) történhet.

- Kiemelt figyelmet kell fordítani a talajfelszín sérülésének megakadályozására (vonszolás kerülése).
- A fenyőtelepítések szegélyében lévő állományok környezetében (min. 30 m) tarvágás helyett a fenyőtelepítések óvatos megbontása szükséges, majd a spontán betelepülő, esetleg beültetett honos fafajok egyedeinek segítségével kell az állományokat átalakítani.
- A kijelölt turistautak mentén élő állományok esetében tájékoztató táblák segítségével kell felhívni a figyelmet a védett növények jelenlétére.
- A virágzási időben az állományok környezetében biztosítani kell a természetvédelmi örök rendszeres ellenőrzését, különösen a hétvégeken.

Szarvasbogár (*Lucanus cervus* L.), Nagy höscincér (*Cerambyx cerdo* L.), illetve általában a xilofág rovarok

- Az egészségügyi termelések során hektáronként 5-10 lábon száradó, vagy fekvő, megfelelő vastagságú faegyedet kell meghagyni.

Denevérfajok

- Kiemelt feladat az ismert és a potenciális telelőhelyek (templomok, pajták, padlások, barlangok, mesterséges üregek) felmérése a területen és a környező településeken.
- Az ismert telelőhelyek zavartalanságának biztosítása felhívással, őrzéssel, szükség esetén lezárással.
- Az erdőkben a lehető legtöbb idős, odvas fa biztosítása (min. 5-10 egyed/ha).
- Azokban az erdőrészekben, ahol nincs vagy nem elegendő odvas fa található, odútelepeket kell létesíteni.

3. 2. 5. Kutatás, monitorozás

Az irányelvek a Natura 2000 területekre monitorozási és kutatási feladatokat is előírnak. A közösségi jelentőségű fajok és természetes élőhelyek védelmi helyzetének rendszeres ellenőrzése céljából azok állományát, hazai elterjedését és természetvédelmi állapotát rendszeresen ellenőrizni kell, és különleges figyelmet kell fordítani a közösségi jelentőségű fajok és élőhely típusok kutatására. Az Európában vadon élő madárfajok állományának védelméhez, kezeléséhez és hasznosításához szükséges kutatást is elő kell segíteni. A monitorozás tekintetében még nincsenek egységesített előírások és módszerek, de a hazánkban 1997-óta működő Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer keretében kidolgozott mintavételi eljárások jó alapot nyújtanak majd a Natura 2000 területek monitorozásához.⁵

3. 2. 5. 1. Faj szintű monitorozás

Védett és közösségi jelentőségű növényfajok

- Az ismert és potenciális lelőhelyeken előforduló egyedek felmérése legalább háromévente szükséges.
- Felmérés módszertana: ponttérképezés (5-20 m) pontos vagy becsült egyed- vagy hajtásszám megadásával.

Lepkefajok monitorozása

- Az ismert és potenciális lelőhelyek felmérése, populációméret becslése.
- Populációdinamikai vizsgálatok
- Vizsgált fajok: *Eriogaster catax*, *Parnassius mnemosyne*, *Saturnia pyri*, *Euphydryas maturna* (fajlista a vizsgálatok függvényben bővíthet)

⁵ http://edktvf.zoldhatosag.hu/tartalom/termved/tv_natura.html 2009-12-18 alapján

Közösségi jelentőségű bogarak vizsgálata

- Az ismert és potenciális lelőhelyek felmérése, populációméret becslése.
- Populációdinamikai vizsgálatok
- Vizsgált fajok: *Lucanus cervus*, *Cerambyx cerdo* (fajlista a vizsgálatok függvényben bővíthet)

3. 2. 5. 2. Közösség szintű monitorozás

Denevérek közösségek faunisztikai vizsgálata, majd monitorozása javasolt, tekintettel arra, hogy a területen korábbi adatok alapján jelentős állománnyal fordulnak elő, de állománybecslés még nem történt:

- A területen előforduló fajok felmérése élőhely-típusonként, az előforduló fajok számára alkalmas területek lehatárolása becsült vagy mért populációmérettel
- A fontosabb telelőhelyek feltárása a vizsgálati területen és 50 km-es környezetében
- Felmérés javasolt módszertana: NBmR protokoll

Pelefajok faunisztikai vizsgálata, majd későbbiekben javasolt monitorozása

- A területen előforduló fajok felmérése élőhely-típusonként, az előforduló fajok számára alkalmas területek lehatárolása becsült vagy mért populációmérettel
- Felmérés javasolt módszertana: NBmR protokoll

3. 2. 5. 3. Élőhely szintű monitorozás

A tervezési terület 1:10000 léptékű élőhely-térképe 2006-ban készült el. A térképezés ismétlését a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság 2016-ban tervezi. A változások kimutatásához a 10 évenkénti visszatérés szakmai szempontból elégségesnek tekinthető, azonban az Európai Bizottsághoz benyújtandó országjelentés miatt célszerű az ismétléseket 6 vagy 12 éves periódusokban végezni.

3. 2. 5. 4. Területkezelések hatásainak monitorozása

a) Eseménynapló vezetése

A területen folyó engedéllyel vagy engedély nélkül végzett tevékenységek fontosabb adatainak rögzítése. Amennyiben rendelkezésre állnak adatok (pl. erdészeti tevékenység, őri naplók), akkor a múltbeli események feldolgozása. Az adatokat célszerűen a Természetvédelmi Információs Rendszer megfelelő moduljában kell rögzíteni. Javasolt adatok:

- Megfigyelők
- Időpont/Időszak
- Tevékenység leírása
- Tevékenységgel érintett terület lehatárolása (térkép)
- Ismert és nyilvánvaló hatások

b) Száraz gyepek kezelésének vizsgálata

- Cönológiai vizsgálatok
- Egyenesszárnnyúak és talajlakó állatok
- Védett és fokozottan védett növényfajok

3.3 A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

Az Unió csatlakozást követően hazánk támogatási rendszere a többi tagállaméhoz harmonizáltan alakult ki. Ez vonatkozik a Natura 2000 területekre is.

SAPS – egyszerűsített területalapú támogatás

Az EMOGA Garancia részlegéből minden hasznosított mezőgazdasági terület jogosult az egységes területalapú támogatásra. A hasznosított mezőgazdasági terület hazánkban a művelt szántó és gyepterületekre vonatkozik, melyek a MePAR rendszerben támogatható területként vannak nyilvántartva. Az egységes területalapú támogatás (Single Area Payment Scheme – SAPS) feltétele a területművelésben tartása, valamint 2009-től a Kölcsönös Megfeleltetés (KM) rendszerének betartása.

Kölcsönös Megfeleltetés

A Kölcsönös Megfeleltetés (KM) egy harmonizált jogszabályi környezetet jelent, valamint gazdálkodási alapkövetelményeket foglal magába, mely rendszer bevezetése minden tagállam számára kötelező. A KM részét képezi többek között a Natura 2000 területeken való gazdálkodás feltételeinek a betartása is. Jelenleg a 269/2007 (X.18.) a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló Kormány rendelet által meghatározott feltételrendszerek betartása kötelező, mely kizárólag gyepterületeken van hatályban. Ezeknek a feltételeknek a betartása nem csupán a Natura 2000 területekre járó kompenzációs támogatás folyósításának feltétele, hanem a SAPS támogatásé is.

Natura 2000 területek támogatása

A 1698/2005 EC Tanácsi rendelet 38. § alapján vidékfejlesztési forrásból kompenzációs kifizetés adható a kijelölt Natura 2000 területen gazdálkodók számára. Tekintettel arra, hogy a 269/2007 (X.18.) a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló Kormány rendelet alapján jelenleg gyepterületekre vannak hatályban földhasználati korlátozások, a 38. § alapján a kijelölt Natura 2000 gyepterületek kompenzációs támogatásban részesülnek, melynek mértéke 38 Euro/ha.

Egyéb támogatások

Natura 2000 program a hazai vidékfejlesztési programozásba integráltan került beépítésre és az alábbi támogatási programokban is előnyt élveznek ezek a területek:

- Agrár-környezetgazdálkodási támogatás
- Nem termelő beruházások
- Erdő-környezetvédelmi támogatások
- 1. tengelyes támogatások

A fenntartási tervek szerepe a jelenlegi támogatási rendszerben

Egyes vidékfejlesztési támogatások a Natura 2000 területekre vonatkozóan a fenntartási tervekhez kötötték a támogatási részvételt. A mezőgazdasági földterület első erdősítése jogcím, valamint az agrár-erdészeti rendszerek jogcím – melyek művelési ág váltással járó támogatások – csak abban az esetben teszik lehetővé Natura 2000 területen a támogatás igénylését, ha az a fenntartási tervvel összhangban vannak.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg csupán a 269/2007 sz. kormányrendelet alapján van kompenzációs kifizetés. Az ebben a rendeletben meghatározott földhasználati előírások betartása minden Natura 2000 gyepterületen kötelező. Látható azonban, hogy jelenleg nincsen hatályban szántó, erdő, halastó művelési ágú, valamint egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (láprét, vizes élőhelyek stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés. Ebből adódóan ezen területekre csupán az egyéb földhasználati korlátozások (nitrát területekre, védett területekre vonatkozó) vannak érvényben, speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések nincsenek.

A gyepterületekre vonatkozó földhasználati korlátozások olyan alapvető előírásokat fogalmaznak meg, melyek betartása minden hazai gyepterületen elengedhetetlen, a természeti értékesség fenntartása érdekében. Ez a rendelet azonban az általánosságából adódóan nem tud kezelni olyan speciális területi problémákat, melyek a Natura 2000 hálózat esetében fontosak. Ebből adódóan a fenntartási tervek egyik legnagyobb hozadéka, hogy a területiségből eredő specialitásokat figyelembe véve képes megalapozni a szükséges kezelési irányokat. Ezen túlmenően a fenntartási tervek egy, a jelenleginél pontosabb, a területek igényeihez jobban igazodó támogatási rendszer megalapozását is hivatottak előkészíteni, és szakmailag megfelelően alátámasztani.

Figyelembe véve a Natura 2000 területekre meghatározott célokat, a fenntartási tervek feladata több szintű:

- A jelenlegi állapot szinten tartását célzó előírások meghatározása
- A jelenlegi állapot jobbítását célzó előírások meghatározása
- Élőhely rekonstrukciós irányok meghatározása

Természetesen a fenti szempontok kifejezetten az élőhelyek számára fontos irányokat mutatják be, és a fenntartási tervnek ennél jóval többet kell tartalmazniuk, például a monitoring rendszerre tett javaslatot, illetve nem lehet elfelejteni a társadalmi konszenzus kialakítását sem.

A támogatások javasolt területi rendszere

A Natura 2000 területek legkisebb tervezési egysége az élőhely, illetve az élőhely folt. Ez az egység, mely ökológiai szempontból homogén egységet képez, illetve jelölő élőhely esetén is ezek a foltok kerültek azonosításra. A jelölő növény és állatfaj esetében is élőhely szintű azonosítás történt fajvédelmi szempontból, mely állatok esetén több élőhely típust is érinthet. Mind az adatgyűjtés, mind a monitoring élőhely szinten értelmezhető.

A földhasználat esetében a területi egység az ún. *kezelési egység*, amely azokat az élőhely foltokat nevesíti, melyek egységes kezelése indokolt, illetve amely élőhelyek esetében a célok eléréséhez a földhasználati előírások nem különülnek el. A *kezelési egységek* a Natura 2000 területeket általában nagyobb tömbökbe aggregálják, azonban előfordulhat olyan élőhelyfolt is, amely két kezelési egységbe tartozik. A kezelési egység szerepe és jelentősége a földhasználati előírások területhez rendelésénél nyilvánul meg.

A kezelési egységhez az alábbi földhasználati előírások tartoznak:

- Kötelező előírások
- Ajánlott/elvárt előírások
- Komplex élőhely rehabilitációs/ élőhely fejlesztési előírások

A területiség esetében külön figyelemmel kell lenni a jelenlegi területalapú támogatási rendszer működésére, mely a hasznosított mezőgazdasági területeket veszi alapul. Natura 2000 területek támogatása esetében éppen azok a területek lehetnek értékesek, illetve fejlesztésre javasoltak, melyek jelenleg nem minősülnek hasznosított területnek (belvizes foltok, becserjésedett gyepek, felhagyott szántó területek). Ennek az ellentétnek a feloldása alapvetően határozza meg a Natura 2000 területek fenntartásának és fejlesztésének a sikerét.

A Natura 2000 terület lehetséges támogatási szintjei

Kötelező szint

Ezek azok a javasolt előírások, amelyek betartása szükséges a terület jelenlegi állapotának megőrzése érdekében. A fő területhasználati irányok meghatározása mellett olyan előírások meghatározása célszerű, melyek betartása alapvetően meghatározza a fajok, valamint az élőhelyek fennmaradását (pl.: gyepek művelési ág fenntartására való kötelezés, a területről vízelvezetés tiltása stb.).

A 1698/2005 EC rendelet 38. §-a alapján kompenzációs kifizetésre jogosultak a Natura 2000 területen gazdálkodók a földhasználati korlátozásból eredő jövedelemkiesés, valamint többet költség mértékéig. Ez a jogszabályi háttér a Natura 2000 hálózat alapszintű fenntartásához szükséges. Jelenleg 269/2007 sz. kormányrendelet képezi a 38. § alapján jogosult kifizetés alapját.

A kötelező szint minden Natura 2000 területen gazdálkodó földhasználóra kötelező érvényű.

Önkéntes szint

A második előírás szint már a területek természeti értékeinek a növelésére irányul, olyan gazdálkodási formák ösztönzése mellett, melyek a fajok populációjának növekedését, valamint az élőhelyek állapotának javulását célozzák meg. Ebben a kategóriába az agrár-környezetgazdálkodási logika mentén, önkéntes vállalat alapján, de a területi sajátosságok figyelembe vételével történik az előírások meghatározása. Ebben a kategóriában kizárólag területkezelésre vonatkozó, gazdálkodási módot meghatározó előírások tartoznak.

A Natura 2000 területek értékességének növelése érdekében, speciális előírások kidolgozása mellett önkéntes programban való részvétellel lehet a gazdálkodókat ösztönözni arra, hogy a jelölő fajok és élőhelyek állapotának javításában aktívan részt vegyenek. Az önkéntes szinten már kezelni kell az egyediséget, illetve az adott Natura 2000 területen belül azonosítani kell az eltérő célokat, és az ahhoz rendelt földhasználati előírásokat.

Komplex élőhely rehabilitációs/élőhely fejlesztési előírások

A harmadik típusú előírások az önkéntes szinten belül megjelenő speciális előírások, melyek a területek vonatkozásában a legjelentősebb változást jelentik. Olyan terület-, tájhasználat-váltási, illetve élőhely rekonstrukciós, rehabilitációs prioritások, irányok tartoznak ide, melyek eredményeként a terület arculata jelentősen megváltozik, természeti értékessége nagy mértékben nő. Ebbe a kategóriába inkább prioritások, elérni kívánt célok kerülnek megfogalmazásra, melyek eléréséhez beruházási, fejlesztési feladatok elvégzése szükséges.

A fenntartási tervek jelenlegi formájukban alapvetően az önkéntes szint szakmai megalapozását, az egyes Natura 2000 területek szintjén (terület-szintű) definiálását szolgálják.

3.3.2. A javasolt Natura 2000 kifizetés integrálása egyéb támogatási programokkal

Figyelembe véve a jelenleg működő támogatási rendszereket, illetve azok egymásra épülését, indokolt a Natura 2000 támogatások esetében az integrált megközelítés elvét alkalmazva több támogatás harmonizálását megcélozni. A támogatások között a jelenlegi struktúrában is fellelhető az egymásra épülés, ennek továbbfejlesztése a források hatékonyabb felhasználását eredményezheti. Az integrálás alapvető célja a kettős finanszírozás elkerülése, valamint a jogszabályi környezet, adminisztráció harmonizálása.

Az említett kategóriák mellett a jelenleg működő támogatások figyelembevételével az alábbi kapcsolódási pontok kidolgozása javasolt:

Kötelezően betartandó/tiltott előírások	Önálló Natura 2000 támogatás formájában
Ajánlott/elvárt előírások	Agrár-környezetgazdálkodási, Erdő környezetvédelmi támogatásokkal integráltan
Komplex élőhely fejlesztési előírások	Erdősítésre vonatkozó, agrár-erdészeti, nem termelő beruházásokkal, KEOP támogatásokkal integráltan

Ennek az integrált megközelítésnek az elemei a jelenlegi vidékfejlesztési rendszerben már láthatók, hiszen például a *mezőgazdasági földterület első erdősítése* intézkedés, ami felfogható egy komplex területfejlesztési előírásnak, csak abban az esetben támogat bármilyen erdősítést, amennyiben erre vonatkozó területi prioritás a Natura 2000 fenntartási tervben meghatározásra került.

A különböző intézkedések együttes alkalmazása mellett a Natura 2000 területekre jelentős forrás biztosítható abban az esetben, ha a gazdálkodó számára a támogatási programokban való részvételnek több lehetősége is adott. Ezt azonban csak úgy lehet hatékonyan lebonyolítani ha – alkalmazva a Nyugat-európában működő példákat – akkreditált szakértők bevonása-

val tervezik meg a gazdálkodók a támogatások optimalizálását célzó földhasználati stratégiájukat.

3.4 A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Területileg érintett földhasználók, területkezelők számbavétele, elemzése, tájékoztatása, előzetes konzultáció és egyeztetés az alábbi módon valósult meg:

Eszköz típusa	Dokumentum típusa	Időpont	Érintettek
3 félig strukturált interjú	jegyzőkönyv	2009.02.13.- 2009.03.13	Soproni Önkormányzat TAEG Zrt. Természetvédelmi őr Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság
Interjúval egybekötött terepbejárás	jegyzőkönyv	2009.02.13.	Természetvédelmi őr
Egyeztetési anyag megküldése levélben	levél, tervanyag	2009.08. és 11. hó	Hivatalos szervek

A széles körű kommunikációnál alkalmazott technikák az alábbiak:

Eszköz típusa	Dokumentum típusa	Időpont	Érintettek
Honlap	www.naturaterv.hu	2008. 12. hónaptól	Minden érdeklődő
Szórólap általános/területi	2000 példány a 20 mintaterületen	2009. 02. hónaptól	Összes/Területi érintettek
Nyomtatott kiadvány	6000 példány a 20 mintaterületen	2009. 11. hó	Gazdálkodók

3. 4. 2. A kommunikáció címzettjei

A Dudlesz-erdő Natura 2000 terület kapcsán a kulcsérintettek a Tanulmány Erdőgazdaság Zrt., és a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság, valamint Sopron Város Önkormányzata és néhány, kisebb területtel érintett tulajdonos.

- *Tanulmány Erdőgazdaság Zrt.:* Az ország egyik legkisebb, 18 ezer hektáron működő erdészete, két üzemegységgel a Soproni és a Síkvidéki Erdészet. A terület gazdasági adottságai jók. A társaság az erdőtörvény, valamint a tíz éves erdőterv szerint folytatja az erdőgazdálkodást. A tarvágásokat az Erdészeti Igazgatóság előírásainak megfelelő 10 hektáros maximális területen végzik, és megtartják azt az előírást, hogy vágásonként 0,3 ha öregerdőt kell hagyni.

A fakitermelést alvállalkozók végzik. Mind a társaságot, mind az alvállalkozókat bevétel növelési, kiadáscsökkentési kényszer terheli.

- *Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság:* A Natura 2000 terület mellett több helyen közvetlenül zárt kertek vannak, amelyek folyamatos zavarást jelentenek, és kisebb konfliktusok okozói az FHNPI és a települések, valamint a helyiek között. Az FHNPI álláspontja szerint az erdő-gazdálkodás során azokat az erdőkezelési módszereket kellene követni, amelyeket az erdészeti tankönyvek is javasolnak. A rossz egészségi állapotú erdők felújítása, pótlása fontos feladat az FHNPI álláspontja szerint, de a fenyő nem alkalmas faj ezen a területen.

- *Sopron Város önkormányzata (Városfejlesztési Osztály):* A Natura 2000 rendelet hatálya alá tartozó területek és a Soproni TK területei közötti különbség nem tisztázott az önkormányzat számára. A városfejlesztési tervei nem érintik közvetlenül a Fertőmelléki-dombsort, azonban azzal határos területeket igen. Konfliktus nem ismert a rendelet kapcsán.

A TAEG Zrt. és az FHNPI természetvédelmi őrei között rendszeres az egyeztetés, de mint a fenti elemzés is mutatja, a két érintett szervezet elképzelései bizonyos pontokon eltérnek. A Soproni Önkormányzat Városfejlesztési Osztálya és az FHNPI csak formálisan, az engedélyeztetések során kerülnek kapcsolatba. A Környezetvédelmi osztály munkatársával rendszeresen egyeztetnek, de nem tartoznak a hatáskörébe a Natura 2000 kormányrendelet hatálya alá tartozó területek. Az FHNPI és a helyiek kapcsolata gyenge. A felmerülő érdekellentétek feloldása során az FHNPI a természetvédelmi szempontokat tekinti egyedül meghatározónak.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Konzultáció országos hatáskörű szervekkel

Az országos szinten érintett államigazgatási szervekkel (mezőgazdasági, erdőgazdasági és vízgazdálkodási témában) a projekt felépítésének megfelelően a projekt vezetői folyamatosan konzultáltak. A jelen fenntartási terv készítői az FVM-mel (2008.11.03. Kis Zoltánnal), az MgSzH Erdészeti Igazgatóságával (2009.03.11. és 2009.03.23. Wisnovszky Károllyal) és a VKKI által megbízott ÖKO Zrt.-vel (2009.03.17. Rákosi Judittal) tartott egyeztetéseket.

Egyeztetés területi és helyi hatáskörű szervekkel

A fenntartási terv egyeztetési anyagát a következő területi és helyi szervek és szervezetekkel kellett egyeztetni az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) sz. kormányrendelet 4. §-a szerint:

- területi államigazgatási szervek,
- nemzeti park igazgatóságok,
- települési önkormányzatok,
- érintett földrészletek tulajdonosai, vagyonkezelői, gazdasági érdekképviselői szervek,
- környezet és természetvédelmi célra alakult társadalmi szervezetek.

Az elkészült tervváltozat egyeztetése céljából az alábbi két fő egyeztetési módszert alkalmaztuk:

1. Az egyeztetési anyag digitális adathordozón (CD) postai úton való megküldése az érintetteknek (ún. „hivatalos egyeztetés”) azzal a kéréssel, hogy a tervváltozatot írásban véleményezzék megadott határidőre. Elsődleges érintett kör: területi államigazgatási szervek, nemzeti park igazgatóságok, települési önkormányzatok.
2. Az egyeztetési anyag digitális adathordozón (CD), vagy nyomtatott formában postai úton, vagy e-mailen való megküldése az érintetteknek (kérésüknek megfelelően) azzal a kéréssel, hogy a tervváltozatot a megrendezett egyeztető fórumon szóban véleményezzék. Elsődleges érintett kör: terület tulajdonosai, vagyonkezelői, gazdálkodók, civilek.

1. Hivatalos egyeztetés: 2009.08.18.- 09.15.

Megszólított véleményező	Véleményt küldött
Sopron Város Önkormányzata	-
Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	x

Fertő–Hanság Nemzeti Park Igazgatóság	x
Észak-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság	-
Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	x
Győr-Moson-Sopron Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Földművelésügyi Igazgatóság	x
Győr-Moson-Sopron Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság	x
Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Győr-Moson-Sopron Megyei Kirendeltség	-
Győr-Moson-Sopron Megyei Földhivatal	x
Veszprémi Bányakapitányság	-
Nyugat Dunántúli Regionális Államigazgatási Hivatal	x
TAEG Zrt.	x

A beérkezett vélemények táblázatban feldolgozásra, és ezt követően a szakértői és megbízói mérlegelés alapján a tervváltozatba beépítésre kerültek

A kommunikációs tevékenység részletes beszámolóját és eszközeit a 21. sz. melléklet tartalmazza.

Egyeztető fórum- az érintettek számára tekintettel – nem volt indokolt. Célszerűnek a személyes egyeztetés tűnt.

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése

1.1. Környezeti adottságok

1.1.1 Éghajlati adottságok

Meteorológiai állomás (Sopron) hőmérséklet és csapadék adatai alapján, az 1971-2004-es időszakban, valamint éghajlati tendencia vizsgálathoz (homogenizált adatsort felhasználva) 1951-2000 között:

A terület mérsékeltén hűvös - mérsékeltén nedves éghajlatú. A térségben a napfényes órák évi száma kb. 1850, a nyári évnegyed 720 óra körüli, a téli pedig 180 óra körüli napsütés várható. Az évi középhőmérséklet a régióban 9,5°C körüli, míg a tenyészidőszak sokévi átlaga 15,8°C. A fagymentes időszak körülbelül 186 napon át jellemző, körülbelül április 20. és október 23. között a hőmérséklet nem csökken fagypontra alá. Az évi abszolút hőmérsékleti maximumok és minimumok sokévi átlaga: 32,5°C és -15,5°C. A térségben (az országos tendenciákkal összhangban) az év leghidegebb hónapja a január (-0,4°C-os havi középhőmérsékleti értékkel), a legmelegebb pedig a július (20,1°C-os átlagos havi középhőmérséklettel). Bár jelentős évről-évre a ingadozás, a hőmérséklet emelkedő tendenciája a térségben az utóbbi 50 évben egyértelműen kimutatható.

A térség az ország csapadékosabb régiói közé tartozik. A legtöbb csapadék nyáron hullik, azon belül is június a régió legcsapadékosabb hónapja, a csapadékhozamban emellett egy késő őszi, novemberi másodmaximum figyelhető meg. Az évi csapadékösszeg kb. 650 mm, ebből 400-420 mm eső hullik vegetációs időszakban. A hótakarós napok száma 45 nap körüli, az átlagos maximális hóvastagság 28 cm.

Mivel a magyarországi csapadékviszonyokat nagy időbeli változékonyság jellemzi, a nagy ingadozások miatt még hosszabb időszak alatt is nehéz meghatározni a csapadék idősorában esetleg megtalálható trendet. A 20. század utolsó pár éve csapadékosabb volt a térségben, az éves csapadékösszeg azonban 1951-2000 között összességében csökkenő tendenciát mutat.

A területen a leggyakoribb szélirány az északnyugati, az átlagos szélesség 3,5 és 4,0 m/s közötti.

1.1.2. Vízrajzi adottságok

A vizsgált terület az Ikva, részben a Rákosi-patak vízgyűjtőjéhez tartozik. Állandó felszíni vízfolyása nincs, a területen állóvíz vagy forrás sem található.

1.1.3. Geológiai, geomorfológiai adottságok

A Dudlesz-erdő tájféldrajzilag a Fertőmelléki-dombsághoz tartozik, annak nyugati, meglehetősen kompakt alegységét képezve (a dombsor fő tömbjétől a Kőhidai-medence választja el). A Dudlesz-erdő fő vonulata egy t-k. egyenes, ÉNy-DK-i irányú gerinc (legmagasabb pontja 312 m), amely nyugatra, a Soproni-medence felé meredeken, míg keletre, a Kőhidai-medence irányába fokozatosan ereszkedik le. Felszínét csak a keleti oldalon tagolják kisebb eróziós völgyek (Galamb-árok, Kis- és Nagy-Hárs-árok).

Geológiailag meglehetősen egységes. A fő gerinc és egyes kisebb oldalgerincek törmelékessé, konglomerátos szarmata mészkőből állnak, amelyet néhol mészhomok helyettesít. A Bécsi-domb térségében már néhol idősebb lajtamészkő is a felszínre bukkan. A keleti oldalon fiatalabb pannon üledékek (vályog, agyag) a jellemzők.

1.1.4. Talajtani adottságok

A terület jelentősebb alapközetei a különböző kavicsos-homokos, bázikus szarmata üledékek. A mélyebb völgyekben és a Kőhidai-medencére leereszkedő K-i részen fiatalabb üledékek is találhatóak.

A Dudlesz-erdő egészére jellemző, hogy termőhelyei többletvízhatástól függetlenek.

A sekély, száraz termőhelyeken rendzina talajok jellemzők, ezek uralják a Dudlesz-erdő fő gerincét és a kisebb egyéb kiemelkedéseket. Az antropogén erózió hatására ezek néhol köves-sziklás váztalajokká degradálódtak.

A kedvezőbb termőhelyeken jelentős a Ramann-féle barnaföld aránya, míg a löszberakódásos oldalakon agyagbemosódásos barna erdőtalaj is előfordul. Völgyaljakon lejtőhordalék talajokat találunk.

1.1.5. Tájhasználat-változás

A Dudlesz-erdő a korai középkorban a Dági, majd a Weysbacher család tulajdona volt. Sopron szabad királyi város 1418-ban vásárolta meg Weysbacher János bécsi tanácsostól, a vásárlást 1419-ben Zsigmond király hagyta jóvá. Az erdő egészen a második világháború végéig a város birtokában maradt, majd ezt követően átkerült állami tulajdonba. Jelenleg a Tanulmányi Erdőgazdaság Zrt. a terület kezelője. A peremrészek gyepterületei (Bécsi-domb) a privatizáció során magánkézbe kerültek.

Az erdő területe az idők során folyamatosan változott, ennek mértékéről a 18. századtól rendelkezünk információval. Területe főleg a Kőhidai-medence és Sopron felé eső részeken csökkent, helyét szőlők és legelők vették át. Egykor összefüggött a szintén Sopronhoz tartozó hűbéres falu, Kelén-patak (ma Klingensbach, Ausztria) erdejével (Herrschaftlicher Wald) is.

A Dudlesz nagy részét mindig erdő borította, tájhasználatában így döntő szerepe volt az erdők kihasználásának. Erre egészen a 19. század végéig az alig tervezett, meglehetősen kíméletlen fahasználat, és erdei legeltetés volt jellemző. Az erdőhasználatok alacsony, 15-20 éves vágásfordulóval, tarvágásos üzemmódban történtek. Ez és a legeltetés vezetett oda, hogy főleg a gyengébb termőhelyeken nagy kiterjedésű tisztások, száraz gyepfoltok jöttek létre. Az erdőn keresztül húzódott egy cserjés-gyepes sáv is, amely az erdő déli részén található kutakhoz vezetett. Egy maradvány fáslegelő folt található ma is, de már a Natura 2000 terület határán kívül, a sopronpusztai határőr-őrstől D-re.

A 19. század végén az erdők kíméletlen használatával fokozatosan felhagytak. Ma a cseres-tölgyes erdők vágáskora 80-100 év. Előtérbe került a leromlott foltokon a nem honos fafajok ültetése. Így főleg feketefenyőt telepítettek, majd a 20. század közepétől számos erdeifenyves és akác folt is létrejött. A telepített fenyvesek főleg a Dudlesz-erdő főgerincének gyepjeire (a 84-es út felett) és az erdő északi részére jellemzők, míg akácot elsősorban a déli peremre ültettek. Számos telepített állomány gyenge egészségi állapotú, összeomló.

Az első világháborút követően a Dudlesz-erdő határszéli helyzetbe került, északról közvetlenül a magyar-osztrák államhatárral érintkezik, a soproni határátkelő állomás pedig az erdő szélén van. Ez a szituáció a kezdeti időszakban még nem befolyásolta az itt folyó gazdálkodást. A második világháborút követően viszont gyakorlatilag megközelíthetlenné vált. A volt műszaki határzár mesterséges pásztája az erdőt kettészelte, továbbá több katonai nyiladék készült az országhatár közelében. Egyes erdőrészek évekig bombázó-területként működtek, ezek faállománya súlyosan károsodott.

A Dudlesz-erdő egykori gyepterületeit nagyrészt szándékosan beerdősítették, ezekből legfeljebb néhány erdei nyiladékon maradtak hírmondók (de még ma is különösen szép egyes ilyen maradványok flórája). Nagyobb kiterjedésű gyepek maradtak meg a Bécsi-dombon, melynek egy nyúlványa a Natura 2000 területhez tartozik. Itt a parcellázás és az akác térhódítása okoz nagy veszélyeket.

1.2. Természeti adottságok

A fenntartási terv és a megalapozó dokumentáció a 2008. évi Natura 2000 terület hivatalos adatlapok (SDF) és a 2009. évi tervkészítés terepi felméréseinek adatait vette figyelembe. A terepi adatok esetében a felmérés alapján csak a jelentős állományúnak ítélt közösségi jelentőségű élőhelytípusok/fajok szerepelnek a táblázatokban és a külön adatlapokon is.

1. 2. 1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek

A terület kb. 96%-át erdők borítják. Ezek közül három típus emelhető ki, így az üde és száraz lomberdők, valamint a telepített fenyvesek. Megjegyzendő, hogy az előbbi kettő ugyan külön fő csoportot képez a statisztika szerint, valójában azonban egymáshoz elég hasonló, határhelyzetű gyertyános- és cseres-tölgyesekről van szó. Ezek természetességi állapota (jelenleg) kimondottan jó. A magasabb platókon és délies oldalakon cseres-tölgyesekkel találkozunk, melyeket főleg északias kitettségekben nyugat-dunántúli gyertyános-kocsánytalan tölgyesek váltanak fel. Ezek között számos, nehezen besorolható átmeneti jellegű folt is van. A besorolást tovább nehezíti, hogy jelentős emberi hatás érvényesült korábban a területen, amely részben az aljnövényzetet alakította át, de jelentős szerepe volt a fafaj-készlet kialakulásában is. Megjegyzendő, hogy a P, R és S főtípusba sorolt állományfoltok jelentős része természetközeli erdőgazdálkodással L2a ill. K2 élőhellyé alakítható, néhány évtizeden belül ezek aránya 80-90% körüli emelhető.

A gyepek kiterjedése csekély, de természetvédelmi jelentőségük nagy, hiszen számos védett faj található bennük. Említésre érdemes, hogy ezek a gyepek a Keleti-Alpok peremének sziklagyepjeivel rokoníthatók, melyekhez hasonló hazánkban szinte sehol nem fordul elő.

A tervezési terület közösségi jelentőségű élőhelyeinek területe és aránya (Király, 2006)

A jelölő élőhelyek tekintetében 2009-ben volt változás a 2008. évi Natura 2000 adatlaphoz (Standard Data Form) képest:

1. A 91H0 *Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*-szel élőhelyet törölni kell a területről, mert nem fordul elő a FHNPI 2009. évi jelzése alapján.
2. A 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) élőhely a területen jelölővé vált a FHNPI 2009. évi jelzése alapján.
3. A 6190 Pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*) élőhely a területen jelölővé vált C reprezentativitással a FHNPI 2009. évi jelzése alapján azonban az élőhely a területen töredékesen, 0,01% nem elérő kiterjedésű állományokkal van jelen.

A *-gal jelölt élőhely kiemelt jelentőségű státuszt jelöl az élőhelyvédelmi irányelv alapján.

Kód	Név	Terület (ha)	%
Jelölő élőhelyek			
6210	*Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>)	11,36	1,04
6240	*Szubpannon sztyeppék	0,07	0,01
6510	Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	2,03	0,19
91G0	Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraea</i> -val és <i>Carpinus betulus</i> -szal	370,75	34,01
91M0	*Pannon cseres-tölgyesek	256,25	23,51

Összesen:	640,46	58,76
-----------	--------	-------

A tervezési terület élőhelyeinek megoszlása Á-NÉR kategóriák szerint (Király, 2006, aktualizált)

Á-NÉR	Név	Terület (ha)	%
E1	Franciaperjés rétek	2,03	0,19
H2	Felnyíló, mészkedvelő lejtő és törmelékgyepek	0,07	0,01
H4	Félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok és erdőssztyeprétek	11,36	1,04
K2	Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek	370,75	33,99
L2a	Cseres-kocsánytalan tölgyesek	256,25	23,50
M8	Száraz-félszáraz erdő- és cserjés szegélyek	1,66	0,15
OB	Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok	6,39	0,59
P2b	Galagonyás-kökényes-borókás cserjések	16,59	1,52
P1	Őshonos fafajú fiatalosok	102,02	9,35
RD	Tájidegen fafajokkal elegyes jellegtelen erdők és ültetvények	3,43	0,31
RC	Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők	79,66	7,30
S1	Akácosok	19,90	1,82
S4	Erdei- és feketefenyvesek	219,19	20,10
U4	Telephelyek, roncsterületek	1,32	0,12
Összesen:		1090,63	100,00

Az élőhelyek rendszerezésének megfeleltetése

Közösségi jelentőségű élőhely (Natura 2000)		Közösségi és nem közösségi jelentőségű élőhely (Á-NÉR)	
Kód	Név	Kód	Név
6210	*Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (Festuco-Brometalia)	H4	Félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok és erdőssztyeprétek
6240	*Szubpannon sztyeppék	H2	Felnyíló, mészkedvelő lejtő és törmelékgyepek
6510	Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	E1	Franciaperjés rétek
91G0	Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraea</i> -val és <i>Carpinus betulus</i> -szal	K2	Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek
91M0	*Pannon cseres-tölgyesek	L2a	Cseres-kocsánytalan tölgyesek
	-	OB	Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok
	-	P2b	Galagonyás-kökényes-borókás cserjések
	-	P1	Őshonos fafajú fiatalosok
	-	RD	Tájidegen fafajokkal elegyes jellegtelen erdők és ültetvények

	-	RC	Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők
	-	S1	Akácosok
	-	S4	Erdei- és feketefenyvesek
	-	U4	Telephelyek, roncsterületek

I)

Élőhely neve/kódja:	Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (Festuco-Brometalia)
Élőhely kódja:	6210
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	1,04%
Élőhely kiterjedése a területen:	11,36 ha
Élőhely jellemzése:	Élőhely Á-NÉR kódja/neve: H4 Félsszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok és erdőssztyeprétek Onobrychido viciaefoliae-Brometum erecti Polygalo majori-Brachypodietum pinnati Fajgazdag, erdei fajokat is tartalmazó félsszáraz irtásrétek. Domináns fajok a területen a <i>Bromus erectus</i>, egyes cserjésedett változatokban pedig a <i>Brachypodium pinnatum</i>. Általában mozaikosak, gyakran sziklagyep vagy szárazabb sztyeprét foltok is beékelődnek, illetve cserjésedett szegélyük is majdnem mindig van. Az átmenetek egyrészt cserjésedőbbek és degradáltabbak (H4×OC, H4×P2b), másrészt cserjésedők és erdei fényigényes fajokban fel dúszultak (H4×M8). Jellemző fajok: <i>Alyssum montanum</i>, <i>Anthyllus vulneraria</i>, <i>Artemisia campestris</i>, <i>Aster linosyris</i>, <i>Avenula pubescens</i>, <i>Brachypodium pinnatum</i>, <i>Briza media</i>, <i>Bromus erectus</i>, <i>Bupleurum falcatum</i>, <i>Campanula glomerata</i>, <i>Campanula sibirica</i>, <i>Carex humilis</i>, <i>Centaurea scabiosa</i>, <i>Cirsium eriophorum</i>, <i>Crataegus monogyna</i>, <i>Dorycnium germanicum</i>, <i>Erucastrum nasturtiifolium</i>, <i>Erysimum odoratum</i>, <i>Festuca rupicola</i>, <i>Filipendula vulgaris</i>, <i>Geranium sanguineum</i>, <i>Globularia punctata</i>, <i>Helianthemum ovatum</i>, <i>Hypochaeris maculata</i>, <i>Inula hirta</i>, <i>Inula salicina</i>, <i>Iris graminea</i>, <i>Knautia arvensis</i>, <i>Linum catharticum</i>, <i>Linum tenuifolium</i>, <i>Melica transsylvanica</i>, <i>Onobrychis viciifolia</i>, <i>Orobanche gracilis</i>, <i>Orobanche lutea</i>, <i>Phleum phleoides</i>, <i>Pulsatilla grandis</i>, <i>Quercus pubescens</i>, <i>Rhinanthus minor</i>, <i>Sanguisorba minor</i>, <i>Scorzonera purpurea</i>, <i>Senecio jacobaea</i>, <i>Silene vulgaris</i>, <i>Stachys recta</i>, <i>Tephrosia integrifolia</i>, <i>Teucrium chamaedrys</i>, <i>Teucrium montanum</i>, <i>Thesium linophyllum</i>, <i>Tragopogon dubius</i>, <i>Trifolium montanum</i>.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D03 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; D04 – „Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot; D05 – Természetes állapot

Élőhely veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Potenciális veszélyforrások: • Az élőhelyfoltok kis kiterjedése, fragmentáltsága • Egyes szakaszokon a 85. sz. főút közelsége • Tervezett kerékpárút vonalvezetése (egyes erdőszegélyek esetén) • Egyes foltokon zártkertek, hétvégi telkek közelsége (szemétlerakás, területre való behajtás, illegális fakitermelések) • Turizmus, kirándulók • Áthúzódó elektromos vezeték oszlopai (esetleges karbantartás esetén taposási kár) Aktuális veszélyforrások: • Cserjésedés, beerdősödés őshonos fajokkal (<i>Crataegus monogyna</i>, <i>Prunus spinosa</i>, <i>Tilia cordata</i>) (különösen az erdőtestbe ékelődő nyiladékok vagy rét-zárványok fenyegetettek a szukcesszió által) • Akácodosás (főként a 85. sz. főút melletti sávban) • Vadtaposás- és túrás (az erdei zárvány-gyepeken)

II)

Élőhely neve/kódja:	Szubpannon sztyeppék
Élőhely kódja:	6240
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	0,01%
Élőhely kiterjedése a területen:	0,07 ha
Élőhely jellemzése:	Élőhely Á-NÉR kódja/neve: H2 Felnyíló, mészkedvelő lejtő és törmelékgyepek Chrysopogono – Caricetum humilis Medicagini minimae – Festucetum valesiacae Alacsony fűvű, száraz gyepek, meglehetősen változatos, mozaikos felépítéssel. Helyenként sziklagyepi fragmentumok is beékelődnek, de ezek külön foltként nem választhatók le. A területen csak egy foltban van jelen, ill. átmenete is megtalálható a szálkaperjés-rozsnokos gyepek felé. Jellemző fajok: <i>Vincetoxicum hirundinaria</i>, <i>Dictamnus albus</i>, <i>Geranium sanguineum</i>, <i>Iris variegata</i>, <i>Iris graminea</i>, <i>Dorycnium germanicum</i>, <i>Thalictrum minus</i>, <i>Clematis recta</i>, <i>Campanula glomerata</i>, <i>Erysimum odoratum</i>, <i>Helianthemum ovatum</i>, <i>Sanguisorba minor</i>, <i>Primula veris</i>, <i>Adonis vernalis</i>, <i>Polygonatum odoratum</i>, <i>Briza media</i>, <i>Campanula sibirica</i>, <i>Thesium linophyllum</i>, <i>Asparagus officinalis</i>, <i>Carex humilis</i>.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D03 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; D04 – „Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot; D05 – Természetes állapot A meglévő élőhelyfoltok kimagaslóan értékesek, magas természetességűek.
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagymértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Potenciális veszélyforrások: • Az élőhelyfolt nagyon kis kiterjedése, fragmentáltsága • A 85. sz. főút közelsége • Zártkertek, hétvégi telkek közelsége (illegális szemétkerakás, területre való behajtás, illegális fakitermelések) • Turizmus, kirándulók • Áthúzódozó elektromos vezeték oszlopai (esetleges karbantartás esetén taposási kár) Aktuális veszélyforrások: • A gyepek spontán záródása, eljellegtelenedése (pl. homogén <i>Bromus erectus</i> v. <i>Elymus hispidus</i> gyepek kialakulása) • Cserjésedés (<i>Crataegus monogyna</i>, <i>Prunus spinosa</i>) • Akácosodás (főként a 85. sz. főút melletti sávban) Törmeléklerakás, a területre való illegális behajtás, a humuszos talajréteg megsértésével

III)

Élőhely neve/kódja:	Sík- és dombvidéki kaszálórétek
Élőhely kódja:	6510
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	0,19%
Élőhely kiterjedése a területen:	2,03 ha
Élőhely jellemzése:	Élőhely Á-NÉR kódja /neve: E1 Franciaperjés rétek Pastinaco-Arrhenatheretum A területen csak egy kisebb sávban, a 84-es főút mellett fordul elő. Viszonylag degradált, magas fűvű rétfolt, melyben az üde gyepek általános fajai vannak jelen. Jellemző fajok: <i>Arrhenatherum elatius</i>, <i>Bromus erectus</i>, <i>Galium verum</i>, <i>Knautia arvensis</i>, <i>Leontodon hispidus</i>, <i>Medicago sativa</i>, <i>Plantago lanceolata</i>, <i>Salvia nemorosa</i>, <i>Solidago gigantea</i>, <i>Vicia cracca</i>.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D03 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot
Élőhely veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Potenciális veszélyforrás: • A 85 sz. főút közelsége Aktuális veszélyforrások: • Kaszálás elmaradása • Spontán cserjésedés • Szélén néhol akácosodik • Alkalmi gépkocsi- és traktoráthajtás (taposás)

IV)

Élőhely neve/kódja:	Pannon gyertyános-tölgyesek
Élőhely kódja:	91G0
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	34,01%
Élőhely kiterjedése a területen:	370,75 ha
Élőhely jellemzése:	Élőhely Á-NÉR kódja/neve: K2 Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek Carici pilosae – Carpinetum (más értelmezésben Primulo veris – Carpinetum), egyes részeken Luzulo-Querco – Carpinetum és Quercetum petraeae-cerris felé átmenettel A Dudlesz egyik jellemző, uralkodó élőhely típusa. Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek és erdészetileg kezelt származékaik, számos átmeneti jellegű folttal és a cseres-tölgyesek felé, néhány apróbb foltban a mészkérülő jelleg is felbukkan. Legnagyobb területűek, a Dudleszre nagyon jellemzők pontosan az átmeneti állományok, az évszázados erdőátalakítás miatt. Egyes völgyekben gyertyános konszociációk jöttek létre (pl. Galamb-árok térsége), meglehetősen ép üde lombkerde aljnövényzettel, helyenként kora tavaszi aszeptus is megfigyelhető. Hátsó részeken a gyertyán és az üde lombkerde jelleg némileg már a háttérbe szorul, a lombkerdeben a tölgy fajok válnak uralkodóvá. A cserjeszint a tipikus foltokon hiányzik vagy gyenge, az átmeneti részeken erősebb. Jellemző fajok: <i>Acer campestre</i>, <i>Ajuga reptans</i>, <i>Asarum europaeum</i>, <i>Brachypodium sylvaticum</i>, <i>Buglossoides purpureocoerulea</i>, <i>Campanula trachelium</i>, <i>Carex sylvatica</i>, <i>Carpinus betulus</i>, <i>Convallaria majalis</i>, <i>Cornus sanguinea</i>, <i>Dactylis glomerata</i>, <i>Fraxinus excelsior</i>, <i>Galium sylvaticum</i>, <i>Hieracium sylvaticum</i>, <i>Knautia drymeia</i>, <i>Lathyrus niger</i>, <i>Lathyrus vernus</i>, <i>Melittis grandiflora</i>, <i>Poa nemoralis</i>, <i>Quercus cerris</i>, <i>Quercus petraea</i>, <i>Rubus fruticosus</i>, <i>Valeriana officinalis</i>, <i>Veratrum nigrum</i>.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D03 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; D04 – „Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot; D05 – Természetes állapot
Élőhely veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Aktuális veszélyforrások: • Sematikus, jelentős területű (<10 ha), tarvágásos, mesterséges (pásztás v. soros makkvetéses) erdőfelújítások • Hagyásfák, hagyásfa-csoportok fenntartásának mellőzése • Az elegyfajok (pl. gyertyán, mezei juhar, hársak, szilek, cseresznye, barkóca berkenye) mellőzése • A természetes erdőszegélyek nem kielégítő védelme • Az eltartóképeséget meghaladó mértékű nagyvad-állomány (következmény: taposás- és rágaskárok, elhúzódozó felújítások) • Az akác (főleg a peremterületeken) és bálványfa (a Dudlesz gerincén) terjedése

V)

Élőhely neve/kódja:	Pannon cseres-tölgyesek
Élőhely kódja:	91M0
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	23,51 %
Élőhely kiterjedése a területen:	256,25 ha
Élőhely jellemzése:	Élőhely Á-NÉR kódja/neve: L2a Cseres-kocsánytalan tölgyesek Quercetum petraeae-cerris (és átmenetei) A Dudlesz egyik jellemző, uralkodó élőhely típusa. Jó növekedésű, ligetes cseres-kocsánytalan állományok sajátos fajösszetétellel. Cserjeszintjük mozaikosan váltakozva jól fejlett, tövises cserjékből álló, ill. igen gyenge vagy hiányzik, ez esetben viszont fejlett, fűfélékben gazdag gyepszint van. Legértékesebb fajkészletű foltok jellemzően a szegélyekben alakulnak ki. Lágyszárú szintjük fajszegény, de igen heterogén, mezofil erdei fajok, cseres tölgyes- és acidofrekvens fajok egyaránt megtalálhatóak (a heterogenitás oka a talajtulajdonságok kis területen is feltűnő mozaikolása). Átmeneti jellegű állományok alakultak ki a gyertyános-kocsánytalan tölgyesek és a mészkerülő tölgyesek felé. Jellemző fajok: <i>Quercus cerris</i>, <i>Quercus pubescens</i>, <i>Quercus petraea</i>, <i>Crataegus monogyna</i>, <i>Cornus sanguinea</i>, <i>Cornus mas</i>, <i>Ligustrum vulgare</i>, <i>Brachypodium pinnatum</i>, <i>Carex humilis</i>, <i>Carex montana</i>, <i>Potentilla alba</i>, <i>Festuca valesiaca</i>, <i>Anthericum ramosum</i>, <i>Vincetoxicum hirundinaria</i>, <i>Trifolium alpestre</i>, <i>Filipendula vulgaris</i>, <i>Hierochloa australis</i>, <i>Galium glaucum</i>, <i>Festuca rupicola</i>, <i>Genista tinctoria</i>, <i>Iris variegata</i>, <i>Thesium linophyllum</i>, <i>Polygonatum odoratum</i>, <i>Origanum vulgare</i>, <i>Euphorbia angulata</i>, <i>Silene nutans</i>, <i>Serratula tinctoria</i>, <i>Orobancha gracilis</i>, <i>Elymus hispidus</i>, <i>Betonica officinalis</i>, <i>Geranium sanguineum</i>, <i>Peucedanum cervaria</i>, <i>Cytisus supinus</i>.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D03 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; D04 – „Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot; D05 – Természetes állapot A legeltetés felhagyása óta az állományok záródnak, a fény-

	igényes fajok a szegélyekbe szorulnak. Az alkalmas termőhelyeken a mezofil erdei fajok egyre inkább tért hódítanak, a száraz hátakra egy lassú becserjésedési folyamat jellemző. Az akácokkal szomszédos részekben, de máshol is jelentős mértékű szedresedés-degradálódás indult meg.
--	--

Élőhely veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett
------------------------------	-----------------------------------

Veszélyeztető tényezők:	Aktuális veszélyforrások: • Sematikus, jelentős területű (<10 ha), tarvágásos, mesterséges (pásztás v. soros makkvetéses) erdőfelújítások • Hagyásfák, hagyásfa-csoportok fenntartásának mellőzése • Az elegyfajfajok (pl. gyertyán, mezei juhar, hársak, szilek, cseresznye, barkóca berkenye) mellőzése • A természetes erdőszegélyek nem kielégítő védelme • Az eltartóképességet meghaladó mértékű nagyvadállomány (következmény: taposás- és rágáskárok, elhúzó-dó felújítások) Az akác (főleg a peremterületeken) és bálványfa (a Dudlesz gerincén) terjedése
-------------------------	--

A tervezési területen előforduló egyéb kezelési szempontból fontos nem közösségi jelentőségű élőhelyek

1) Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok

(1) Élőhely Á-NÉR2007 kód: **OB**

(2) Élőhely előfordulásai a területen: A területen csak a 84-es úttal párhuzamos sávban van két kisebb, erdősődő ill. mesterségesen betelepített folt.

(3) Élőhely területi aránya: 0,59 %

(4) Élőhely kiterjedése a területen: 6,39 ha

(5) Élőhely jellemzése: Bolygatott, jellegtelen gyepek. Erdőkkel és cserjésekkel szomszédos állományaik cserjésednek.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Fraxinus ornus*, *Arrhenatherum elatius*, *Dactylis glomerata*, *Vicia cracca*, *Prunus spinosa*, *Cornus sanguinea*, *Cornus mas*, *Carpinus betulus*, *Robinia pseudoacacia*, *Ulmus minor*, *Prunus spinosa*, *Veronica teucrium*, *Melampyrum cristatum*, *Orobanche gracilis*, *Inula salicina*, *Knautia arvensis*

(6) Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése: D02 - Erősen leromlott / gyengén regenerálódott állapot, D03 - Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot.

(7) Élőhely veszélyeztetettsége: Nem veszélyeztetett.

(8) Veszélyeztető tényezők:

2) Akácosok

Egyéb tájidegen lombos erdők

Erdei- és feketefenyvesek

(1) Élőhely Á-NÉR2007 kód: **S1, S3, S4**

(2) Élőhely előfordulásai a területen:

(3) Élőhely területi aránya: 22,04 %

(4) Élőhely kiterjedése a területen: 240,41 ha

(5) Élőhely jellemzése:

S1 Akácosok:

Nagy területet elfoglaló, legelőre vagy szántóra (néhol a határsávba) telepített akácos állományok, melyekben a faj vegetatív úton (gyökérsarjakkal) is terjeszkedik, néhol a szomszédos állományokba is behatol. Helyenként a természetyszerű erdők felújítását is akáccal végezték el. Cserjeszintje a sűrű tövises cserjéstől a szedresen át az egészen gyengéig sokféle lehet, a terület telepítés előtti használatától függően. Lágyszárú szintje gyér, fajszegény, füves vagy gyomos.

Élőhely típusban jellemző fajok:

Robinia pseudoacacia, *Cornus sanguinea*, *Ligustrum vulgare*, *Rubus fruticosus*, *Achillea millefolium*, *Agrimonia eupatoria*, *Agropyron repens*, *Bromus sterilis*, *Clinopodium vulgare*, *Conyza canadensis*, *Dactylis glomerata*, *Erigeron annuus*, *Geum urbanum*, *Lamium purpureum*, *Poa pratensis*, *Urtica dioica*

S3 Egyéb tájidegen lombos erdők:

Vörös tölgyesek, amelyeket ált. kis foltokban telepítettek természetyszerű erdők közé.

S4 Erdei- és feketefenyvesek:

A területen egyik fenyőfaj sem őshonos. Főleg cseres-tölgyes termőhelyeken, természetyszerű erdők állománycseréje során alkalmaztak fenyőket, helyenként több tíz hektáron. Ezekbe az állományokba folyamatosan zajlik a lombos fafajok betelepülése, illetve jellemző a nagymértékű szedresedés, ami nem csak a degradáció (tápanyagfeldúsulás) biztos jele, hanem az erdő-

gazdálkodást is rendkívüli módon megnehezíti. Más esetben, pl. a Dudlesz gerincén, füves erdei tisztásokat és száraz gyepeket fenyvesítettek be, talajvédelmi céllal.

(6) Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése: D02 - Erősen leromlott / gyengén regenerálódott állapot, D03 - Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot

(7) Élőhely veszélyeztetettsége: Nem veszélyeztetett

(8) Veszélyeztető tényezők:

1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

Az adott Natura 2000 terület közösségi jelentőségű fajainak táblázatos felsorolása és jellemzése rendszertani sorrendben illetve jelölés tekintetében aszerint készült, hogy a terv készítésének időpontjában a Natura 2000 terület hivatalos adatlapján a faj jelölő vagy nem jelölő állománnyal fordult elő. A jellemzésben fajonként megtalálhatóak a részletes információk az adott fajról. A *-gal jelölt faj kiemelt jelentőségű státuszt jelöl az élőhelyvédelmi irányelv alapján.

A jelölő növényfajok tekintetében nincs változás a 2008. évi Natura 2000 adatlaphoz (Standard Data Form) képest.

Faj neve Magyar/Tudományos (latin) név	Élőhelyvédelmi (HD)/Madárvédelmi (BD) Irányelv melléklete	Egyéb hazai jogszabályi védelem FV: fokozottan védett V: védett
<i>Jelölő fajok</i>		
Leánykökörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i> Wender.)	HD II., IV.	V

I)

Faj neve:	Leánykökörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i> Wender.)
Irányelv melléklete:	HD Annex II., IV.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett faj, 10000 Ft
A faj előfordulása a területen:	A fajnak 8-10 ismert lelőhelye van a területen. A legnagyobb állomány a Bécsi-domb gerincén és a nyugati lejtőjén él. Itt közel 1000 tő fordul elő. Az erdei tisztásokon és nyiladékokon megfigyelt csoportok mindössze néhány tővesek. 13. sz melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	1500-3000 tő
Állománynagyság (terv-készítéskor):	800-1000 tő (2007)
Állomány változásának tendenciái és okai:	A jelöléskor erősen alulbecsülték az állományok nagyságát. A valóságban inkább enyhe csökkenés tapasztalható.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Középhegységekben még nagy állományokkal bíró, de erősen fogyatkozó faj. Sopron térségének meszes alapközetain, sziklagyepekben és lejtősztyepekben nem ritka, de az országos trendhez hasonlóan visszaszoruló, kevés erős, nagy egyedszámú populációja van.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	• Fűavar-felhalmozódás, a sztyeprétek becserjésedése • A szomszédos faállományok árnyalása • Gyűjtés, virágszedés • Beépítés • Vad-taposás és -rágás • Emberi taposás (kvad, terepbicikli)
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állományok részletes felmérése és dokumentálása (monitoring) Rendszeres őrri jelenlét virágzási időben a jelentős állományoknál A fűavar eltávolítása kézi módszerekkel (gereblyezés, mozaikos égetés) Cserjeirtás a kisebb (tisztásokon, nyiladékokon) lévő állományoknál

1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

Az adott Natura 2000 terület közösségi jelentőségű fajainak táblázatos felsorolása és jellemzése rendszertani sorrendben illetve jelölés tekintetében aszerint készült, hogy a terv készítésének időpontjában a Natura 2000 terület hivatalos adatlapján a faj jelölő vagy nem jelölő állománnyal fordult elő. A jellemzésben fajonként megtalálhatóak a részletes információk az adott fajról. A * a faj kiemelt jelentőségű státuszát jelenti az élőhelyvédelmi irányelv alapján.

A jelölő állatfajok tekintetében nincs változás a 2008. évi Natura 2000 adatlaphoz (Standard Data Form) képest.

Faj neve	Irányelv melléklete	Egyéb hazai jogszabályi védelem
Magyar/Tudományos (latin) név	HD: Élőhelyvédelmi BD: Madárvédelmi	FV: fokozottan védett V: védett
Jelölő fajok		
Szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i> L.)	HD II.	V
Közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i> Borkhausen)	HD. II.	V
Nem jelölő fajok		
Nagy hősincér (<i>Cerambyx cerdo</i> L.)	HD II. IV.	V
Rézsikló (<i>Coronella austriaca</i> Laurenti)	HD IV.	V
Zöld gyík (<i>Lacerta viridis</i> Laurenti)	HD IV.	V
Fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i> L.)	HD I.	V
Közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i> L.)	BD. I.	V
Örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i> Temminck)	BD. I.	V

I)

Faj neve:	Szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i> L.)
Irányelv melléklete:	HD Annex II.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett faj, 2000 Ft
A faj előfordulása a területen:	A terület idősebb, holtfában gazdag cseres- és gyertyános-tölgyeseiben, illetve az idős molyhos tölgyein fordul elő.
Állománymagyság (jelölés):	Pontos relatív vagy abszolút egyedszám nem volt ismert, mint „gyakori” jellemzéssel szerepelt.
Állománymagyság (tervkészítés):	Nem ismert, a jövőbeli monitorozás során kiemelt figyelmet kell fordítani a fajra.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Élőhelyeinek csökkenése miatt vélhetően az egyedszám is csökkenő tendenciát mutat.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	A hazai tölgyeseinkben általánosan elterjedt, de nem tömeges előfordulású faj, főleg a fák törzsén, a lombkoronában, vagy lehullott ágakon lehet megtalálni. A szaporodásához korhadott faanyagra van szükség, amely egyrészt petézőhelyként szolgál, másrészt biztosítja a fejlődő lárvák táplálékát. A lárvák fejlődése 3-5 évig tart, a táplálékkínálattól és a hőmérséklettől függően. A kifejlett állatok a tölgy nedveit nyalogatják.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	• Egészségügyi termelések • Tarvágások
Fajvédelmi lehetőségek:	Az egészségügyi termelések és a tarvágások korlátozásával biztosítani lehet az állomány fennmaradásához szükséges holtfa mennyiségét a területen.

II)

Faj neve:	Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i> L.)
Irányelv melléklete:	HD Annex II., IV.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett faj, 10000 Ft
A faj előfordulása a területen:	A Bécsi-domb idős, magányosan álló fáiról vannak szórvány megfigyelései, de nem nevezhető gyakorinak a területen.
Állománynagyság (jelölés):	Pontos relatív vagy abszolút egyedszám nem volt ismert.
Állománynagyság (tervkészítés):	Nem ismert, a jövőbeli monitorozás során kiemelt figyelmet kell fordítani a fajra.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nem ismert, de élőhelyeinek csökkenése miatt vélhetően az egyedszám is csökkenő tendenciát mutat.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Magyarországon mind az alföld, mind a hegy- és dombvidék tölgyeseiben általánosan elterjedt, helyenként nem ritka. Elsősorban öreg, ligetes tölgyerdőkben találkozhatunk vele. A következő tápnövényeiből ismerjük: szelídgesztenye (<i>Castanea sativa</i>), cser (<i>Quercus cerris</i>), kocsányos tölgy (<i>Qu. robur</i>), kocsánytalan tölgy (<i>Qu. petraea</i>) és molyhos tölgy (<i>Qu. pubescens</i>). Főleg a napfénynek kitett fákat támadja meg, a hatásterületen is az erdőszéli állományokban fordul elsősorban elő. Fejlődési ideje 4 év.
Faj veszélyeztetettsége:	Élőhelyeinek csökkenése miatt vélhetően az egyedszám is csökkenő tendenciát mutat.
Veszélyeztető tényezők:	• Egészségügyi termelések • Tarvágások
Fajvédelmi lehetőségek:	• A Bécsi-domb magányos, idős molyhos tölgyeinek kiemelt védelme szükséges. • A zárt erdőterületen elsősorban a szegélyek idős fáinak védelmével, illetve jelentősebb hagyásfacsoportok meghagyásával biztosítható az élőhelye.

III)

Faj neve:	Rézsikló (<i>Coronella austriaca</i> Laurenti)
Irányelv melléklete:	HD Annex IV.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett faj, 10000 Ft
A faj előfordulása a területen:	Elsősorban a Bécsi-dombon, gyakran azonban a tarvágásokon és a nyiladékokon is megfigyelhető. Gyakorinak azonban nem nevezhető a területen.
Állománynagyság (jelölés):	Nem ismert.
Állománynagyság (tervkészítés):	Nem gyakori, pontos állománynagyság nem ismert.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nem ismert.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Magyarországon általánosan elterjedt, viszonylag gyakori hullófaj. Élőhelyét tekintve nem válogatós, a sík-, domb- és hegyvidéki nedves réteket, száraz mezőket, erdőszéleket, nyiladékokat egyaránt benépesíti, és az emberi települések közelségét is elviseli.
Faj veszélyeztetettsége:	csak kismértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	• Környező területek beépítése • Szegélyek és gyepek cserjésedése • Turizmus • Erdőgazdálkodás • Akác terjedése
Fajvédelmi lehetőségek:	A legfontosabb teendő a potenciális élőhelyek megőrzése és az elszigetelődés (körbeépítés) megakadályozása. Figyelmet kell fordítani a gyepekben terjedő özönnövények (akác és bálványfa) visszaszorítására.

IV)

Faj neve:	Zöld gyík (<i>Lacerta viridis</i> Laurenti)
Irányelv melléklete:	HD Annex IV.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett faj, 10000 Ft
A faj előfordulása a területen:	Eddigi szórvány megfigyelései a Bécsi-dombra korlátozódnak.
Állománynagyság (jelöléskor):	Nem ismert.
Állománynagyság (terv-készítéskor):	Nem ismert.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nem ismert.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Magyarországon általánosan elterjedt faj. A sík- és hegyvidéki területeken egyaránt előfordul. Kedveli a napos erdőszéleket, sztyeppréteket, de a nedves kaszálókon is megfigyelhető. Különösen kedveli a bokrokkal elszórtan benőtt, napsütötte domboldalakat. Sok esetben lakott területeken is megfigyelhető.
Faj veszélyeztetettsége:	Feltehetően kismértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	• Környező területek beépítése • Szegélyek és gyepek cserjésedése • Turizmus • Erdőgazdálkodás • Akác terjedése
Fajvédelmi lehetőségek:	A legfontosabb teendő a potenciális élőhelyek védelme és az elszigetelődés (körbeépítés) megakadályozása. Figyelmet kell fordítani a gyepekben terjedő özönnövények (akác és bálványfa) visszaszorítására.

V)

Faj neve:	Közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i> Borkhausen) Kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i> Bechstein) Barna hosszúfülű-denevér (<i>Plecotus auritus</i> L.) Rőt koraidenevér (<i>Nyctalus noctula</i> Schreber) Közönséges késeidenevér (<i>Eptesicus serotinus</i> Schreber) Közönséges törpedenevér (<i>Pipistrellus pipistrellus</i> Schreber) Nyugati pisedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i> Schreber)
Irányelv melléklete:	HD Annex II. (egyres fajok - Microchiroptera Annex IV. is)
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett fajok, 10000 Ft – 100.000 Ft
A faj előfordulása a területen:	A Dudleszben még nagy kiterjedésben találunk idős, 80-100 éves korú, hazai fafajú, a természeteshez közeli szerkezetű erdőket. A denevérek részletes felmérése és állománybecslése a területen eddig nem történt meg, de a területeken végzett szórvány vizsgálatokból (Dobrosi 1988, Papp 1996, Szatyor 1997) az előforduló fajokra következtetni lehet. Az állomány nagyság valószínűleg jelentős, de további állományfelmérés szükséges.
Állomány nagyság (jelöléskor):	Nem ismert.
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	Nem ismert.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nem ismert.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Az öreg fák elhaló törzsein felpúposodó kéregüregek, az idős vagy alászorult fák odvai, a felhasadt fatörzsek repedései mind kiváló bűvőhelyek a denevérek számára. Minél több az alkalmas bűvőhely, annál kisebb a versengés a konkurens üreglakó lényekkel – legfőképpen a darazsakkal, a pelékkal és a madarakkal. szemben
Faj veszélyeztetettsége:	Erősen veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Potenciális veszélyforrások: • Bűvőhelyek drasztikus csökkenése • Konkurencia (bűvőhelyekben) Aktuális veszélyforrások: • Egészségügyi termelések • Tarvágások
Fajvédelmi lehetőségek:	A fajok védelme során a legfontosabb a megfelelő mennyiségű bűvőhely és a táplálékbázis biztosítása. Mindkét feltétel az idős, megfelelő mennyiségű lábon száradt fát tartalmazó, gazdag cserjeszinttel rendelkező erdők fenntartásával biztosítható. Ennek érdekében a jelenlegi tarvágáson és mesterséges felújításon alapuló erdőgazdálkodás helyett folyamatosan zárt, többkorú erdőt fenntartó erdőgazdálkodást kell kialakítani.

VI)

Faj neve:	Fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i> L.)
Írányelv melléklete:	BD Annex I.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett faj, 50000 Ft
A faj előfordulása a területen:	A terület idősebb gyertyános-tölgyeseiben néhány páros állománya él.
Állománynagyság (jelöléskor):	Nem ismert.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	4-5 pár
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nincsenek pontos adatok.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Középhegységi bükkösök, gyertyános-tölgyesek, alföldi puhafás erdők állandó odulakó madara. Magyarországi állományát 5-10 ezer költőpárra teszik, amely enyhén növekvő tendenciát mutat.
Faj veszélyeztetettsége:	Kis mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	• Idős fák hiánya • Nagy területű vágások
Fajvédelmi lehetőségek:	• Idős, összefüggő tölgyes tömbök fennmaradásának biztosítása • Hagyásfák, hagyásfa-csoportok fennhagyása (az idős, odvas fák biztosítása érdekében) • A fakitermelések teljes mellőzése a vegetációs periódusban

VII)

Faj neve:	Közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i> L.)
Irányelv melléklete:	BD Annex I.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett faj, 50000 Ft
A faj előfordulása a területen:	A terület idősebb gyertyános-tölgyeseiben néhány páros állománya él.
Állományméret (jelölés):	Nem ismert.
Állományméret (tervezés):	2-3 pár
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nincsenek pontos adatok.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Középhegységi bükkösök, gyertyános-tölgyesek, alföldi puhafás erdők állandó odulakó madara. Magyarországi állományát legalább 20 ezer költőpárra teszik, állománya stabil.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	• Idős fák hiánya • Nagy területű vágások
Fajvédelmi lehetőségek:	• Idős, összefüggő tölgyes tömbök fennmaradásának biztosítása • Hagyásfák, hagyásfa-csoportok fennhagyása (az idős, odvas fák biztosítása érdekében) • A fakitermelések teljes mellőzése a vegetációs periódusban

VII)

Faj neve:	Örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i> Temminck)
Írányelv melléklete:	BD Annex I.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett faj, 10000 Ft
A faj előfordulása a területen:	A terület idősebb gyertyános-tölgyeseiben stabil állománya él.
Állománynagyság (jelölés):	Nem ismert.
Állománynagyság (tervkészítés):	5-10 pár
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nincsenek pontos adatok.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Középhegységi bükkösök, gyertyános-tölgyesek, keményfás ligeterdők, parkok vonuló, odulakó madara. Magyarországi állományát legalább 20 ezer költőpárra teszik, állománya stabil.
Faj veszélyeztetettsége:	Kis mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	• Idős fák hiánya • Nagy területű vágások
Fajvédelmi lehetőségek:	• Idős, összefüggő tölgyes tömbök fennmaradásának biztosítása • Hagyásfák, hagyásfa-csoportok fennhagyása (az idős, odvas fák biztosítása érdekében) • A fakitermelések teljes mellőzése a vegetációs periódusban.

1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

A fenntartási tervben a közösségi jelentőségű fajokon (ezen belül a jelölők kiemelten szerepelnek) kívül még azok a fajok is helyet kaptak, amelyek nem közösségi jelentőségűeknek, de természetvédelmi kezelési szempontból jelentősek, általában hazai védett, illetve nem védett fajok egyben. Válogatási szempont volt, hogy sok nem közösségi jelentőségű faj rendelkezik olyan speciális élőhelyi igénnyel, területkezeléssel kapcsolatos érzékenységgel, ill. biogeográfiai jelentőséggel, melyek figyelembe vétele a kezelési irányelvek megfogalmazása során nem hagyható figyelmen kívül. Ezek a legtöbb esetben fokozottan védettek, ill. védettek, de előfordul, hogy mindenféle védettség nélküli indikátor fajok is kerültek a listába. A fajokról adatlap (táblázat) és elterjedési térkép készült.

Faj neve	Egyéb hazai jogszabályi védelem
Magyar/Tudományos (latin) név	FV: fokozottan védett V: védett
Növényfajok	
Fekete kökörcsin (<i>Pulsatilla pratensis</i> (L.) Mill. ssp. <i>nigricans</i> (Störck) Zamels)	V
Pázsitos nőszirm (<i>Iris graminea</i> L.)	V
Tarka nőszirm (<i>Iris variegata</i> L.)	V
Szívlevelű gubóvirág (<i>Globularia cordifolia</i> L.)	V
Keskenylevelű tüdőfű (<i>Pulmonaria angustifolia</i> L.)	V
Bíboros kosbor (<i>Orchis purpurea</i> Huds.)	V
Ökörszem (<i>Buphthalmum salicifolium</i> L.)	V
Kövi benge (<i>Rhamnus saxatilis</i> Jacq.)	V

Növények

I)

Faj neve:	Fekete kökörcsin (<i>Pulsatilla pratensis</i> (L.) Mill. ssp. <i>nigricans</i> (Störck) Zamels)
Irányelv melléklete:	-
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett faj, 5000 Ft
A faj előfordulása a területen:	Egyetlen, ismert előfordulása van a területen egy erdei tisztáson.
Állománynagyság (jelöléskor):	-
Állománynagyság (terv-készítéskor):	3-5 tő
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nincs pontos adat, feltehetően mindig is ritka volt a területen.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Középhegységekben még nagy állományokkal bíró, de erősen fogyatkozó faj. Sopron térségének meszes alapközein, sziklagyepekben és lejtősztyepekben nem ritka, de az országos trendhez hasonlóan visszaszoruló, kevés erős, nagy egyedszámú populációja van. Sopron körül valamivel kisebb az állománymérete, mint – az országosan egyébként ritkább – leánykökörcsinnek.
Faj veszélyeztetettsége:	Nagymértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	• Fűavar-felhalmozódás, a sztyeprétek becserjésedése • A szomszédos faállományok árnyalása • Gyűjtés, virágszedés • Beépítés • Vad-taposás és -rágás • Emberi taposás (kvad, terepbicikli)
Fajvédelmi lehetőségek:	A fűavar eltávolítása kézi módszerekkel A példányok egyedi védelme (pl. takarás ágakkal, dróthálóval)

II)

Faj neve:	Pázsitos nőszirm (Iris graminea L.)
Írányelv melléklete:	-
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett faj, 5000 Ft
A faj előfordulása a területen:	Előfordulása erdőszegélyekhez, erdei nyiladékokhoz kötődik, ahol helyenként (főleg a Dudlesz fő gerincén ill. nyugati letörésén) hatalmas klónokat, több m ² -es foltokat alkot. A magas állománynagyság ellenére komoly problémák adódnak, ugyanis legtöbb helyen zárt állományok (gyakran telepített fenyvesek) árnyalása következtében nem virágzik.
Állománynagyság (jelöléskor):	-
Állománynagyság (tervkészítéskor):	4500-5000 tő (2006)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Mivel nincs pontos régi adat, a tendenciát csak becsülni lehet, ez feltehetően lassan csökkenő. A virágzó példányok ritkák.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Középhegységekben és a Dél-Dunántúl dombvidékein nem ritka, elsősorban mészkedvelő tölgyesekben és bokorerdőkben él. Általános probléma, hogy a természetes erdőszegélyek visszaszorulásával, tönkremenetelével élettere beszűkül.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	• Árnyalás • Vadtúrás- és taposás (vaddisznó) • Mesterséges erődfelújítások a telepített fenyvesek helyén • Újabb fenyőtelepítések (ritkán, de előfordul)
Fajvédelmi lehetőségek:	• Erdészeti beavatkozások esetén a nőszirm-klónok gondos kijelölése és kímélete (természetvédelmi őr jelenléte szükséges) • Az árnyalás óvatos megbontása a telepített fenyvesek szélein • A turistaforgalom teljes kizárása azon nyiladékokról, ahol a faj tömegesen előfordul

III)

Faj neve:	Tarka nőszirm (<i>Iris variegata</i> L.)
Irányelv melléklete:	-
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett faj, 5000 Ft
A faj előfordulása a területen:	Előfordulása erdőszegélyekhez, erdei nyiladékokhoz kötődik, ahol helyenként (főleg a Dudlesz fő gerincén ill. nyugati letörésén) hatalmas klónokat, több m ² -es foltokat alkot. A magas állománynagyság ellenére komoly problémák adódnak, ugyanis legtöbb helyen zárt állományok (gyakran telepített fenyvesek) árnyalása következtében nem virágzik.
Állománynagyság (jelöléskor):	-
Állománynagyság (terv-készítéskor):	3000-3500 tő (2006)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Mivel nincs pontos régi adat, a tendenciát csak becsülni lehet, ez feltehetően lassan csökkenő. A virágzó példányok ritkák.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Középhegységekben és a Dél-Dunántúl dombvidékein nem ritka, elsősorban mészkedvelő tölgyesekben és bokorerdőkben él. Általános probléma, hogy a természetes erdőszegélyek visszaszorulásával, tönkremenetelével élettere beszűkül.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	• Árnyalás • Vadtúrás- és taposás (vaddisznó) • Mesterséges erődfelújítások a telepített fenyvesek helyén • Újabb fenyőtelepítések (ritkán, de előfordul)
Fajvédelmi lehetőségek:	• Erdészeti beavatkozások esetén a nőszirm-klónok gondos kijelölése és kímélete (természetvédelmi ör jelenléte szükséges) • Az árnyalás óvatos megbontása a telepített fenyvesek szélein • A turistaforgalom teljes kizárása azon nyiladékokról, ahol a faj tömegesen előfordul

IV)

Faj neve:	Szívlevelű gubóvirág (<i>Globularia cordifolia</i> L.)
Irányelv melléklete:	-
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett faj, 10000 Ft
A faj előfordulása a területen:	Egyetlen ponton, a Bécsi-domb város felé néző oldalán él. Utolsó biztos adata a 2000-es évek elejéről származik, 2006 után nem sikerült újból megtalálni. Ez nem jelenti kipusztulását, de visszaszorulására utal (gyakori, nem védett fajtestvérétől, a <i>G. punctata</i> -tól leveles állapotban nehéz elválasztani, talán annak állományába vegyülve még lappang).
Állománynagyság (jelöléskor):	-
Állománynagyság (terv-készítéskor):	Nem ismert. Az 1930-as években is nagyon ritkának jelzik. Az 1990-es éveknek a területre vonatkozó publikációi 1-2 m ² -nyi foltról jelzik.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Eleve egy fragmentált, apró állomány élt a területen. Amennyiben valóban eltűnt, annak elsődleges oka az avarfelhalmozódás lehet.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Közép-Európa és a Balkán északi részének montánszubalpin törpecserjéje, amely Magyarországon kizárólag a Bécsi-dombon fordult elő (a Keleti-Alpok mészkővonulatain már nem ritka). Itteni felfedezése az 1930-as években történt. Mészkedvelő, sziklagyepekben, pionír gyepekben él.
Faj veszélyeztetettsége:	Nagymértékben veszélyeztetett (lehet, hogy már el is tűnt)
Veszélyeztető tényezők:	- Füvar-felhalmozódás - A területen áthúzódó villanyvezeték felújítási munkái (az egyik villanyoszlop azon a sziklagyep-folton van, ahol a faj állománya élt)
Fajvédelmi lehetőségek:	A lelőhely ismételt felkeresése, esetlegesen túlélő egyedek megtalálása, ezután a lelőhely körülkerítése (nem feltűnően, hogy ne vonzzon oda illetékteleneket), majd éves monitorozás (évi egy alkalommal, virágzáskor tőszámlálás). A füvar felhalmozódásának megakadályozása.

V)

Faj neve:	Keskenylevelű tüdőfű (<i>Pulmonaria angustifolia</i> L.)
Irányelv melléklete:	-
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett faj, 5000 Ft
A faj előfordulása a területen:	Néhány apró állománya van a területen.
Állománynagyság (jelöléskor):	-
Állománynagyság (terv-készítéskor):	25-30 tő (2006)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Korábbi források (így Kárpáti Z. több közleménye) a területen gyakran jelzi. Ezekhez képest állománya a töredékére esett vissza. Oka részben a nem megfelelő erdőgazdálkodás, a jó természetességű füves tölgyesek megritkulása. Emellett más, eddig tisztázatlan okok is közrejátszhatnak a kedvezőtlen tendenciában.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Korábban az ország hegy- és dombvidéki területeiről sokféle ismert növény, amely – részben nehezen magyarázható okból – erősen megritkult. Jelenleg csak néhány tájegységen (Sopron környéke, Zalai-dombvidék, Tornai-hg., Bakonyalja) ismertek erős állományai. Mészkerülő jellegű, erdei faj, amely cseres-tölgyesekben, füves erdőszegélyekben él. Sopron körül a Fertőmelléki-dombsoron nagyon ritka, a Soproni-hegység peremén egy nagy állománya ismert.
Faj veszélyeztetettsége:	Nagymértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	• Sematikus, nagy kiterjedésű tarvágásokkal történő erdőfelújítások • Vegyszerezés a felújításokban • Idegenhonos vagy termőhelyidegen fafajok telepítése a cseres-tölgyesek helyén (pl. telepített fenyvesek)
Fajvédelmi lehetőségek:	Sematikus, tarvágásos, mesterséges (pásztás v. soros makkvetéses) erdőfelújítások mellőzése, hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása. A természetes erdőszegélyek védelme.

VI)

Faj neve:	Bíboros kosbor (<i>Orchis purpurea</i> Huds.)
Írányelv melléklete:	-
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett faj, 10000 Ft
A faj előfordulása a területen:	A jó állapotú, idősebb tölgyes állományokban szálsként sokfelé megtalálható.
Állománynagyság (jelölés):	-
Állománynagyság (tervkészítés):	50-100 tő
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nem ismert. Valószínűleg nem változott jelentősen az elmúlt évtizedekben.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Hegy- és dombvidéki, mészkedvelő faj, amely főként mészkedvelő- és cseres-tölgyesekben él. Magyarországon az Alföld kivételével általános, a Nyugat-Dunántúlon viszont csak Sopron térségében jellemző.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	• Sematikus, nagy kiterjedésű tarvágásokkal történő erdőfelújítások • Vegyszerezés a felújításokban • Idegenhonos vagy termőhelyidegen fafajok telepítése a cseres-tölgyesek helyén (pl. telepített fenyvesek)
Fajvédelmi lehetőségek:	Sematikus, tarvágásos, mesterséges (pásztás v. soros makkvetéses) erdőfelújítások mellőzése, hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása. A természetes erdőszegélyek védelme.

VII)

Faj neve:	Ökörszem (<i>Buphthalmum salicifolium</i> L.)
Irányelv melléklete:	-
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett faj, 5000 Ft
A faj előfordulása a területen:	A Dudlesz sztyeprétjein, száraz erdőszegélyeiben nem ritka, bár egyedszáma jóval kisebb, mint a Fertőmelléki-dombsoron. Előfordul erdei vágásterületeken, mészkőbe vágott útrézsűkön is, azaz a bolygatásokra kedvezően reagál.
Állománynagyság (jelöléskor):	-
Állománynagyság (terv-készítéskor):	500-1000 tő
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nincs korábbi adat, a változások tendenciáit emiatt nem lehet megítélni.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Közép-európai elterjedésű növényfaj, amely főként mészkőhegységek száraz gyepeiben él. Magyarországon kimondottan ritka, kizárólag Sopron körül él jelentősebb állománya (Dudlesz-erdő, Fertőmelléki-dombsor), ezen kívül kisebb populációi ismertek a Zalai-dombsíkon és a Bakonyalján.
Faj veszélyeztetettsége:	Kis mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	• Fűavar-felhalmozódás, a sztyeprétek becserjésedése • A szomszédos faállományok árnyalása • Gyűjtés, virágszedés • Vad-taposás és -rágás
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állományok részletes felmérése és dokumentálása Őri jelenlét virágzási időben a jelentős állományoknál. A fűavar eltávolítása kézi módszerekkel Cserjeirtás

VIII)

Faj neve:	Kövi benge (<i>Rhamnus saxatilis</i> Jacq.)
Irányelv melléklete:	-
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett faj, 10000 Ft
A faj előfordulása a területen:	Alacsony egyedszámban főként a Dudlesz fő gerincén és arra merőleges erdei nyiladékokon él. A jó állapotú, száraz szegélyek növénye, erősebb árnyalással eltűnik. Állományait veszélyezteti a vadkárosítás és a kompetitor cserjefajokkal folytatott versengés.
Állománynagyság (jelöléskor):	-
Állománynagyság (terv-készítéskor):	<100 egyed (2008)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nem ismert pontosan. Feltételezhető lassú visszaszorulása.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Közép-Európa magasabb mészkőhegységeinek sziklalakó cserjéje, amely Magyarországon kizárólag Sopron mellett (a Fertőmelléki-dombsoron és a Dudlesz-erdőben) fordul elő, a nagyobb kelet-alpi populációkhoz kapcsolódóan.
Faj veszélyeztetettsége:	Nagy mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	• Sematikus, az erdőszegélyeket nem kímélő erdőgazdálkodás • Fenyőtelepítések • Inváziós fajok (főleg bálványfa) térhódítása • Cserjésedés, a szomszédos faállományok árnyalása • Vadrágás
Fajvédelmi lehetőségek:	A meglévő példányok pontos felmérése és kijelölése. Optimális fényviszonyok biztosítása (cserjék kivágása, nyese). Vad elleni védelem.

1.3. Területhasználat

1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás

A területhasználatot a CORINE 50 adatbázis alapján jellemeztük. Egyes felszínborítási kategóriákat összevontunk, így alakult ki az alábbi statisztika. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a terület adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

Területi kiterjedés	Dudlesz-erdő		Natura 2000 területek		Ország	
Kategória	ha	%	ha	%	ha	%
Belterületek, városi zöldterületek	0,00	0,00	7139	0,36	395223	4,22
Egyéb mesterséges felszín	2,80	0,26	11234	0,57	164226	1,75
Kistáblás szántóföld	0,16	0,01	112974	5,74	1433449	15,31
Nagytáblás szántóföld	1,74	0,16	337073	17,13	3450242	36,86
Egyéb szántóterület	0,00	0,00	3468	0,18	48812	0,52
Természetes gyepek	0,97	0,09	328609	16,70	560491	5,99
Intenzíven használt gyepek	31,68	2,90	101291	5,15	401665	4,29
Gyümölcs	0,00	0,00	2755	0,14	69312	0,74
Szőlő	1,42	0,13	9019	0,46	140529	1,50
Fűzfa ültetvény	0,00	0,00	759	0,04	2692	0,03
Komló ültetvény	0,00	0,00	0	0,00	69	0,00
Tanyás térségek, illetve komplex művelési szerkezet	0,61	0,06	10071	0,51	247030	2,64
Egyéb mezőgazdasági terület	0,00	0,00	13377	0,68	84341	0,90
Természetes erdők	790,80	72,48	638381	32,44	1265314	13,52
Erdő ültetvények	260,87	23,91	175520	8,92	766975	8,19
Egyéb erdők	0,00	0,00	640	0,03	946	0,01
Vizenyős terület	0,00	0,00	74548	3,79	126453	1,35
Felszíni víz	0,00	0,00	140455	7,14	202992	2,17
Egyéb természetes terület	0,00	0,00	650	0,03	769	0,01
Összesen	1091,05	100,00	1967963	100,00	9361529	100,00

A Dudlesz-erdő mint Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület szinte teljes egészében erdőterület, melynek háromnegyede természetes erdő, egynegyede pedig erdőültetvény. A CORINE 50 adatbázis alapján az alábbi kategóriák különíthetők továbbá el:

- 723,14 ha zárt lombkoronájú természetes lombhullató erdők nem vizenyős területen,
- 204,18 ha túlevelű ültetvények,
- 54,84 ha fiatalos erdők és vágásterületek,
- 41,67 ha lombos erdő ültetvények,
- 15,02 ha elegyes ültetvények,
- 12,82 ha spontán cserjésedő-erdősődő területek.

A terület déli részén található egy 30 hektáros keskeny gyepek sáv, amit intenzíven használt gyepeként tart nyilván a felszínborítási adatbázis.

1 3.1.1. A terület jellemzése az Ökotípusos földhasználati modellben

Ökotípusok alatt az azonos ökológiai/alkalmassági/érzékenységi adottságokkal jellemezhető területeket értjük. Az ökotípusos földhasználati modellben részben külön vizsgáltuk a területek mezőgazdasági alkalmasságát, erdőalkalmasságát és környezeti érzékenységet. Ezek után mindhárom tulajdonság három fokozatának egy területi egységre vetített dominanciáját és azok kombinációját fejeztük ki egy-egy ökotípussal. Azaz a fent említett tényezőkkel – agráralkalmasság, erdőtelepítési alkalmasság, környezeti érzékenység – egyenként jellemeztünk egy három fokozatú skálán minden területi egységet. Ezek után megvizsgáltuk, hogy a három értékelt tulajdonság kombinációja miként jellemez egy területet. Mivel ezzel a módszerrel igen sok ökotípus jön létre, ezért ezekből csoportokat alkottunk a tényezők tulajdonság dominanciája alapján. Ennek értelmében az alábbi 10 származtatott ökotípust hoztuk létre:

1. jó illetve kiváló termőképességű agrárterületek,
2. gyenge illetve közepes termőképességű agrárterületek,
3. környezetileg érzékeny agrárterületek,
4. erdőtelepítésre javasolt területek,
5. védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek,
6. erdőtelepítésre javasolt, környezetileg érzékeny területek,
7. jó illetve kiváló agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek,
8. gyenge illetve közepes agrártermelési adottságú, vagy védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek,
9. környezetileg érzékeny, jó agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek,
10. gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek.

Ezen kívül megjelennek még a jelenlegi erdőterületek és a vizsgálatból egyéb okból kizárt területek.

A későbbiekben ez a metodika szolgált az OTrT felülvizsgálatában meghatározott övezetek lehatárolására. Mely szerint a

- „Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület” kategóriát az 1. és 7. ökotípus területeiből leválogatott szántóterületek (nagyábrás szántóföldek, kistáblás szántóföldek, melegházak, állandóan öntözött szántó területek, rizsföldek) adják.
- Az erdőgazdálkodási térség „Erdőtelepítésre szánt tervezett erdeit” a 4. és 6. ökotípusok jelölik ki, az
- „Erdőtelepítésre, fásításra alkalmas terület” övezetét pedig a 4., 5. és 6. ökotípusok adják.

Az ökotípusos földhasználatnál bemutatott statisztikai adatok az adott terület összterületére vonatkozóan kis mértékben eltérhetnek egymástól, mivel a vizsgálat és a statisztikai adatok előállítását térinformatikai módszerekkel történt 1 ha-os pixelmérettel.

Szántóföldi művelési alkalmasság

A szántóföldi művelési alkalmassági vizsgálat alapját a felhasznált talajtani (az Agrotópográfiai térkép fizikai féleség, vízgazdálkodási tulajdonságok, kémhatás és mészállapot tulajdonságok) és klimatikus környezeti változók alkalmasság szerinti súlyozása adja, mely széles szakértői kör bevonásával és az ún. Guilford-eljárással történt. Ezt követően a KIPA-eljárás alkalmazásával a vizsgált öt növény (búza, kukorica, napraforgó, lucerna, cukorrépa) termesztési alkalmassága alapján az azonos környezeti változókkal jellemezhető, homogén területek rangsorolása valósult meg.

A vizsgálatból az alábbi felszínborítási kategóriákat zártuk ki:

- Mesterséges felszín kategóriái,
- Ültetvények,
- Erdők,
- Vizenyős területek,
- Vizek.

A vizsgálat eredményeként az alábbi kategóriákat alakítottuk ki:

- Vizsgálatból kizárt terület,
- Legkevésbé alkalmas terület,
- Alkalmas terület,
- Leginkább alkalmas terület.

A terület szántóföldi művelési alkalmassága a Dudlesz-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területre az alábbi táblázat szerint alakul. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a terület adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

	Dudlesz-erdő		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Vizsgálatból kizárt terület	972	90,59	989027	50,35	2889136	31,06
Legkevésbé alkalmas terület	0	0,00	342354	17,43	1215097	13,06
Alkalmas terület	101	9,41	556887	28,35	3962396	42,60
Leginkább alkalmas terület	0	0,00	75924	3,87	1235049	13,28
Összesen	1073	100,00	1964192	100,00	9301678	100,00

A Dudlesz-erdő Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület mezőgazdasági művelési alkalmasságát kizárólag a déli gyepterületen van értelme vizsgálnunk. Ezen a területen az alkalmasság közepes és ennek megfelelően a gyeptet intenzíven hasznosítják.

Erdőtelepítési alkalmasság

Az erdőtelepítési alkalmasságot két fő szempont határozza meg:

- a vizsgált terület potenciális erdőgazdálkodási teljesítőképessége - gazdasági alkalmassága és
- az erdő iránti környezeti igény - a leendő erdőnek a terület környezeti érzékenységeire gyakorolt várható kedvező hatása, erdő környezeti teljesítőképessége. Értéke annál nagyobb, minél nagyobb lesz az új erdő várható környezetjavító (talajvédelmi és víztisztító, vízgazdálkodást szabályozó, stb.) szerepe, minél nagyobb mértékben jelentkezik az erdő környezeti érzékenységet befolyásoló hatása iránti társadalmi és földtulajdonosi igény.

Az erdőalkalmasság mértéke a következő képlet segítségével határozható meg:

ERDŐALKALMASSÁG = A TERÜLET ERDŐGAZDÁLKODÁSRA VALÓ ALKALMASSÁGA (E_Galk) + ERDŐ IRÁNTI KÖRNYEZETI IGÉNY (E_KVszuks)

Az erdőalkalmasságot tehát a gazdasági alkalmasság és az erdő iránti környezeti igény együttes értéke adja. Ez azt jelenti, hogy az erdőtelepítésre való alkalmasság gazdasági érdekből vagy környezetérzékenységi okból egyaránt magas lehet, sőt a két érdek összeadódva megelőzheti az esetleg prioritást élvező szántóföldi földhasználati igényt.

A védett területek esetében az erdőtelepítés csak akkor javasolható, ha nem sért természetvédelmi érdeket. A telepítés során honos fafajok alkalmazásával természetyszerű erdőket kell létrehozni.

A vizsgálatból kizárásra került területek az alábbiak:

- Mesterséges felszín kategóriái,
- Ültetvények,
- Tanyák,
- Természetes gyepek,
- Erdők,
- Vizenyős területek,
- Vizek,
- Jogi oltalom alatt álló területek (Nemzeti Park, Tájvédelmi Körzet, Természetvédelmi Terület),
- Ex-lege területek,
- Ramsari Területek.

A terület erdőgazdálkodásra való alkalmasságát az alábbi tényezők befolyásolják:

$$EGalk = GENalk + T.VÍZG + T.KÉM + KLIMAalk$$

A képletben szereplő tényezők az alábbiak:

GENalk	A talaj genetikus típusai (Agrotopográfiai adatbázis),
T.VÍZG	A talaj vízgazdálkodási tulajdonságai (Agrotopográfiai adatbázis),
T.KÉM	A talaj kémhatása és mészállapota (Agrotopográfiai adatbázis),
KLIMAalk	Erdészeti klímazónák az alkalmasság szerint pontozva.

Az erdőtelepítési alkalmasságot nemcsak az erdőgazdálkodásra való alkalmasság határozza meg, hanem az erdő iránti környezeti igény, környezetvédelmi szükségesség. Az erdő iránti környezeti igényt az alábbi tényezők befolyásolják:

$$E_KVszüks = T.FIZ + LEJT + VÍZV + KLIMAKv$$

A képletben szereplő tényezők az alábbiak:

T.FIZ	A talaj fizikai félesége (Agrotopográfiai adatbázis),
LEJT	Lejtőkategória,
VÍZV	Felszín alatti vízvédelmi területek,
KLIMAKv	Erdészeti klímazónák a környezeti igény szerint pontozva.

A vizsgálat eredményeként az alábbi erdőtelepítési alkalmassági kategóriákat alakítottuk ki:

- Vizsgálatból kizárt terület,
- Feltételesen alkalmas terület,
- Alkalmas terület,
- Kiválóan alkalmas terület.

A terület erdőtelepítési alkalmassága a Dudlesz-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területre az alábbi táblázat szerint alakul. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért

nemcsak a terület adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

	Dudlesz-erdő		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Vizsgálatból kizárt terület	1054	97,41	1525394	77,73	4103130	44,16
Feltételesen alkalmas terület	0	0,00	91380	4,66	576091	6,20
Alkalmas terület	13	1,20	298767	15,22	3855787	41,50
Kiválóan alkalmas terület	15	1,39	46870	2,39	755607	8,13
Összesen	1082	100,00	1962411	100,00	9290615	100,00

Mivel szinte az egész terület erdőterület, így annak erdőtelepítési vizsgálata nem értelmezhető. Azok a területek, amik csatlakoznak a területhez közepesen és kiválóan alkalmasak erdőtelepítésre, ami nem meglepő, hiszen nemcsak a vizsgált területen, hanem a környező területen is nagy az erdőborítottság aránya.

Környezeti érzékenység

A környezeti érzékenységet három tényező összegzéséből állítottuk elő, ezek:

- Élővilág-érzékenység,
- Talajérzékenység,
- Vízbázisok érzékenysége.

A tényezők kapcsán azt vizsgáltuk, hogy adott tulajdonság jelen van-e az egyes területi egységeken, avagy nincs.

A környezeti érzékenység szintézis térkép azt mutatja, hogy a három tényezőtől hány fed át adott helyen. A vizsgálatból kizártuk a mesterséges felszíneket.

Az élővilág érzékenységet a jogi oltalom alatt álló területek, az ökológiai hálózat területei, a Natura 2000 területek és az ex-lege területek alkotják.

A talaj érzékenységét az erózió mértékével fejeztük ki. Az eróziós térkép készítésekor azt a módszert alkalmaztuk, amely tulajdonképpen nem az erózió állapotának felmérésére, hanem a talajvesztés lehetséges mértékének becslésére épül. Ezek alapján 2 t/ha/év mennyiség felett érzékenynek tekintettük a területet.

A környezeti érzékenység harmadik összetevőjeként a területtel kapcsolatos vízvédelmi szempontokat vizsgáltuk, ami során a nitrátérzékeny és a felszín alatti vízvédelmi területeket vettük számba.

A fentiek értelmében az alábbi kategóriákat alakítottuk ki:

- Nem érzékeny terület,
- Legkevésbé érzékeny terület,
- Érzékeny terület,
- Legérzékenyebb terület.

A terület környezeti érzékenysége a Dudlesz-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területre az alábbi táblázat szerint alakul. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a terület adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

	Dudlesz-erdő	Natura 2000 területek	Ország
--	--------------	-----------------------	--------

	ha	%	ha	%	ha	%
Nem érzékeny terület	3	0,28	23770	1,21	3255279	35,02
Legkevésbé érzékeny terület	8	0,74	905517	46,12	4177749	44,95
Érzékeny terület	1043	96,04	1025916	52,25	1844314	19,84
Legérzékenyebb terület	32	2,95	8285	0,42	17014	0,18
Összesen	1086	100,00	1963488	100,00	9294356	100,00

A Dudlesz-erdő Natura 2000 terület majdnem egésze két illetve három szempontból érzékeny. Az egész terület érzékeny élővilág-védelmi szempontból, igen érzékeny és közepesen érzékeny a felszín alatti vízbázis-védelmi területek szempontjából, van tovább 32 hektár, ahol a talajvesztés meghaladja évente a 2 t/ha mennyiséget. Ezek azok a területek, ahol mindhárom érzékenységi szintre van jelen és ezek a Dudlesz-erdő Dudlesz-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület legérzékenyebb területei.

Ökotípusos földhasználati meghatározottság

Miután értékeltük az egyes tényezőket (pontértéket adtunk 0-3 között – 0: vizsgálatból kizárt, 1: leggyengébb -> 3: legmeghatározóbb) megvizsgáltuk, hogy az egyes területi egységeken hogyan alakul a három tulajdonság kombinációja és azok dominanciája. Az egyes ökotípusokat az alábbi algoritmussal alakítottuk ki:

1. „jó illetve kiváló termőképességű agrárterületek”
Ezt a minősítést kapta egy terület, ha a szántóföldi alkalmasság 3-as volt és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 2.
2. „gyenge illetve közepes termőképességű agrárterületek”:
a szántóföldi alkalmassági dominancia erősebb az erdőtelepítési dominanciánál, a terület gyenge vagy közepes termőképességű. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha a szántóföldi alkalmasság 2-es volt és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 1.
3. „környezetileg érzékeny agrárterületek”:
jó, illetve kiváló termőképességű területek magas környezetérzékenységi meghatározottsággal, amit a földhasználat során mindenképpen figyelembe kell venni
Ezt a minősítést kapta egy terület, ha a szántóföldi alkalmasság 3-as volt, az erdészeti alkalmasság kisebb vagy egyenlő, mint 2, de a környezeti érzékenység szintén 3-as értéket vitt az ökotípus jellemzésébe.
4. „erdőtelepítésre javasolt területek”:
Ezt a minősítést kapta egy terület, ha az erdészeti alkalmasság 3-as volt és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 2.
5. „védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek”:
Az erdőtelepítési dominancia erősebb a szántóföldi alkalmassági dominanciánál, a terület erdőtelepítésre figyelembe vehető. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha az erdészeti alkalmasság 2-es volt és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 1.
6. „erdőtelepítésre javasolt, környezetileg érzékeny területek”:
Erdőtelepítésre indokolt területek magas környezetérzékenységi meghatározottsággal, amit a földhasználat során mindenképpen figyelembe kell venni. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha az erdészeti alkalmasság 3-as volt, a szántóföldi alkalmasság kisebb vagy egyenlő, mint 2, de a környezeti érzékenység szintén 3-as értéket vitt az ökotípus jellemzésébe.

7. „jó illetve kiváló agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek”:
A területnek az erdőtelepítési és a szántóföldi növénytermesztési alkalmassági dominanciája egyaránt jellemző, mindkét meghatározottsághoz kiváló adottságok tartoznak. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha mind a szántóföldi alkalmasság, mind az erdészeti alkalmasság 3-as volt és a környezeti érzékenység kisebb vagy egyenlő, mint 2.
8. „gyenge illetve közepes agrártermelési adottságú, vagy védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek”:
Mind az erdőtelepítési alkalmasság, mind a szántóföldi alkalmasság közepes. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha mind a szántóföldi alkalmasság, mind az erdészeti alkalmasság 2-es volt és a környezeti érzékenység kisebb vagy egyenlő, mint 1.
9. „környezetileg érzékeny, jó agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek”:
Mind erdőtelepítésre indokolt terület, mind a szántóföldi növénytermesztésre alkalmas terület, magas környezetérzékenységi meghatározottsággal, amit a földhasználat során mindenképpen figyelembe kell venni. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha mindhárom érték 3-as volt.
10. „gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek”:
A környezeti érzékenység dominál, vagy közepes és gyenge termelési adottságok esetén ugyanakkora súllyal határozza meg a területet. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha a környezeti érzékenység 3-as vagy 2-es és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 2. Avagy a környezeti érzékenység 1-es vagy 0-ás és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 1.

A terület ökotípusos földhasználati meghatározottsága a területre az alábbi táblázat szerint alakul. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a terület adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

	Dudlesz-erdő		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Vizsgálatból kizárt terület	2	0,18	12779	0,65	606270	6,53
Jó illetve kiváló termőképességű agrárterületek	0	0,00	66053	3,37	1137101	12,24
Gyenge illetve közepes termőképességű agrárterületek	1	0,09	151762	7,74	685599	7,38
Környezetileg érzékeny agrárterületek	0	0,00	220	0,01	750	0,01
Erdőtelepítésre javasolt területek	8	0,74	38492	1,96	640499	6,89
Védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek	0	0,00	33728	1,72	494606	5,32
Erdőtelepítésre javasolt, környezetileg érzékeny területek	0	0,00	350	0,02	1013	0,01
Jó illetve kiváló agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek	0	0,00	5521	0,28	71255	0,77
Gyenge illetve közepes agrártermelési adottságú, vagy védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek	0	0,00	124085	6,32	2077736	22,37

	Dudlesz-erdő		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Környezetileg érzékeny, jó agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek	0	0,00	0	0,00	3	0,00
Gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek	69	6,36	795332	40,54	1722495	18,54
Jelenlegi erdőterületek	1005	92,63	733642	37,39	1852347	19,94
Összesen	1085	100,00	1961964	100,00	9289674	100,00

A Dudlesz-erdő Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület szinte teljes egésze erdőterület, ezeket a területeket nem helyezük el az ökotípusok közt. A kimaradó területen „Gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek” ökotípus a meghatározó, mivel a terület nagy része környezetileg igen érzékeny. Ahol az érzékenységi alatti marad az erdőtelepítési alkalmasságnak, ott a területek erdőtelepítésre alkalmasak.

1.3.2. Tulajdoni viszonyok

Összesen (ha)	Állami területek	Egyéb jogi személyek	Gazdasági társaságok	Önkormányzatok	Szövetkezeti területek	Természetes személyek
1092,66	1065,39		19,72	0,25		7,30

1.3.3. Területhasználat és kezelés

1.3.3.1. Mezőgazdaság

Jelenleg igényelhető támogatások

Kedvezőtlen Adottságú Területek támogatása

Ez az intézkedés támogatási lehetőséget biztosít a kedvezőtlen természeti adottságokkal rendelkező területeken gazdálkodók részére a Tanács 1999. május 17-i 1257/1999/EK rendeletének 13-20. cikkelyei alapján.

A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának célja a fenti rendelet 19. valamint 20. cikkelyében meghatározott, a gazdálkodás eredményességét kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők (jövedelmezőségi tényezők, alacsony népsűrűség és mezőgazdasági foglalkoztatottság aránya, alacsony hozamú, nehezen művelhető földterületek, valamint kedvezőtlen vízgazdálkodási és talajszerkezeti tényezők, szélsőséges talaj-savanyúság és szikesség) hatásainak részbeni kompenzációja.

A KAT támogatás a Natura 2000 támogatással együtt igényelhető.

A támogatás mértéke:

a) a 19. cikkely alapján lehatárolt területeken 85,9 euró/ha/év, azaz megközelítőleg 23500Ft/ha/év,

b) a 20. cikkely alapján lehatárolt területeken 10,94 euró/ha/év, azaz megközelítőleg 3000 Ft/ha/év.

A 19. cikkely szerint lehatárolt területek összterülete 395 402 ha, amely az összes megművelt terület 6,3%-a, valamint az ország területének 4,25%-a. A 20. cikkely feltételeinek összesen 488 156 ha földterület felel meg, amely az összes megművelt terület 7,77%-a, valamint az ország területének 5,24%-a. A kedvezőtlen adottságú területek összterülete 883 558 ha, azaz Magyarország összterületének 9,5%-a, illetőleg a teljes megművelt terület 14%-a.

A Dudlesz-erdő Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület gazdasági, társadalmi és természeti adottságai alapján nem indokolt, hogy KAT besorolást kapjon, így a területen ez a kompenzációs támogatás nem igényelhető a gazdálkodók számára.

Agrár-környezetgazdálkodás

Az agrár-környezetgazdálkodás célja a természeti erőforrások okszerű, fenntartható biztosítása és az élelmiszerbiztonság elősegítése.

Az agrár-környezetgazdálkodási támogatás együtt igényelhető a Natura 2000 területek támogatásával, azonban a túlkompensációt el kell kerülni.

A Natura 2000 támogatások bevezetésének sikerességére következtethetünk, ha megvizsgáljuk, hogy az adott területen milyen a gazdálkodók elkötelezettsége a környezettudatos gazdálkodás iránt.

A Dudlesz-erdő Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Területen mivel szinte a teljes terület erdő nincs támogatott AKG parcella.

1.3.3.2. Erdőgazdálkodás

Az erdőállomány jellemzése

A Dudlesz-erdő Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület erdőállománya 245 alrészletben 1073,45 hektáron helyezkedik el. Az alábbi táblázatok bemutatják a jelenlegi faállománytípusok területi kiterjedését, illetve a faállományban megvalósítandó fafajösszetétel, a célállomány területi kiterjedését.

Faállománytípus	Terület (ha)
03 Kocsánytalan tölgyes-cseres	420,20
17 Cseres-kocsánytalan tölgyes	150,30
16 Cseres	82,80
20 Fenyő elegyes-erdeifenyves	72,30
25 Fenyő elegyes-feketefenyves	71,10
10 Egyéb lomb elegyes-cseres	31,28
43 Kocsánytalan tölgyes	31,10
48 Cseres-erdeifenyves	30,70
37 Cseres- gyertyános-kocsánytalan tölgyes	23,40
46 Egyéb lomb elegyes-kocsánytalan tölgyes	18,80
04 Kocsányos tölgyes	16,40
33 Feketefenyves-cseres	11,70
71 Cseres-erdeifenyves-kocsánytalan tölgyes	10,10
01 Akácos	9,87
14 Erdeifenyves	9,30
09 Feketefenyves	8,40
52 Tölgyes-erdeifenyves	5,70
26 Egyéb lomb elegyes-feketefenyves	4,64

41 Egyéb lomb elegyes-erdeifenyves	4,46
70 Egyéb fenyves	1,30
05 Egyéb kemény lombos	1,30
81 Hársas	1,18
65 Erdeifenyves-cseres	0,70
44 Elegyes-gyertyános	0,50
Nincs adat	55,92
Összesen	1073,45

Távlati célállománytípus	Terület (ha)
03 Kocsánytalan tölgyes-cseres	410,22
17 Cseres-kocsánytalan tölgyes	308,30
38 Cseres-feketefenyves	103,10
33 Feketefenyves-cseres	102,66
71 Cseres-erdeifenyves-kocsánytalan tölgyes	39,40
37 Cseres- gyertyános-kocsánytalan tölgyes	18,90
51 Cseres-gyertyános-kocsányos tölgyes	16,40
16 Cseres	14,70
01 Akácós	1,37
05 Egyéb kemény lombos	1,30
81 Hársas	1,18
Nincs adat	55,92
Összesen	1073,45

A Dudlesz-erdő Natura 2000 terület erdőterületeinek legnagyobb része állami tulajdon, Tan-gazdasági Erdészet Zrt. majdnem a teljes területet kezeli. A peremrészek gyepterületei (Bécsi-domb) a privatizáció során magánkézbe kerültek. Ez mintegy 1,65 hektár. Az erdőgazdálko-dók személyét az erdészeti adattár tartja nyilván. Az erdőterületek nem védettek.

A kezelési üzemmódról elmondható, hogy az összes erdő vágásos erdő (1017,53 ha), a többi területről nem áll rendelkezésre adat (55,92 ha).

Rendeltetés szerint a területen vannak védelmi rendeltetésű erdők: talajvédelmi erdő (5,7 ha), határrendészeti és nemzetbiztonsági érdekeket szolgáló erdő (23,18 ha); gazdasági rendelteté-sű erdők: faanyagtermelést szolgáló erdő (963,55 ha) és egészségügyi-szociális, turisztikai rendeltetésű erdők: parkerdő (üdülő, sport, turisztika, kiránduló és sétáló erdő) (25,1 ha).

1.3.3.3. Vadgazdálkodás, halászat, horgászat

A terület a VI/1. Vas-soproni nagyvadas körzetben helyezkedik el. A körzet jellegében nagy-vadas illetve nagyvadas-apróvadas átmeneti típusú, általánosan elterjedt gím-, őz- és vaddisz-nóállománnyal. Muflon és dám szórványosan fordul elő a területen. Az apróvadgazdálkodás néhány területrész kivételével nem jelentős. A tervezési szempontok kitérnek a gímszarvas és még inkább a vaddisznó állománycsökkentésére, a dám és őz esetében pedig a megfelelő ivararány és korcsoport-összetétel beállítására. Az apróvadfajok szempontjából kívánatos az intenzív predátor-kontroll és az élőhelyfejlesztési módszerek alkalmazása.

A területet érintő vadgazdálkodási egységek kódszáma, neve és telephelye:

08-103610-1-4-1 Hubertusz Vadásztársaság (Sopron)

A terület vadállományának értékelése az érintett vadászatra jogosultak 10 éves adatai alapján:

Vadfaj	A körzet jellemző állomány-sűrűsége (pld/100 ha)	A terület jellemzői				
		Állománysűrűség (2000-2009)		Hasznosítási sűrűség (1999-2008)		A vadfajok vadgazdálkodási jelentősége
		pld/100 ha	trend	pld/100 ha	trend	
Gímszarvas	1,45	1,16	stagnáló	0,42	növekvő	közepes
Dámszarvas	0,12	1,26	stagnáló	0,17	növekvő	kicsi
Őz	3,52	4,10	csökkenő	1,19	növekvő	nagy
Muflon	0,03	0,32	stagnáló	0,03	növekvő	nincs
Vaddisznó	1,15	1,35	csökkenő	1,32	stagnáló	nagy
Mezei nyúl	3,30	4,51	növekvő	0,94	növekvő	kicsi
Fácán	5,19	11,67	növekvő	2,77	növekvő	kicsi
Fogoly	0,45	1,73	stagnáló	0,00	-	nincs

(Adatforrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár, SZIE-VMI, Gödöllő, 2009)

A területen a gímszarvas, a dám és a muflon állománylétszáma az évek közötti kismértékű hullámlás mellett állandónak mondható. Az őz és a vaddisznó sűrűsége azonban csökkenő tendenciát mutat. A hasznosított mennyiség a vaddisznó kivételével minden nagyvadfajnál nő. A mezei nyúl és a fácán állománya növekvő sűrűséget mutat, a fokozatosan emelkedő hasznosítási adatok mellett. A fogoly stabil állományt alkot a területen.

A vízivadfajok közül csak tőkés réce elejtésére került sor. A területen vadgazdálkodási szempontból jelentőséggel bíró egyéb vadászható fajok: balkáni gerle, örvös galamb, szarka, dalmányos varjú, szajkó, róka, borz, nyest, házi görény, kóbor kutya, kóbor macska.

Az érintett területen a természetvédelmi hatóság engedélyéhez kötött a vadászati és vadgazdálkodási létesítmények elhelyezése (pl.: magasles, szóró, etető), a vadföld művelés és bizonyos élőhely fejlesztési beavatkozások, továbbá korlátozott a vadászati módok és a vadászható fajok (pl.: vízivad) köre.

A területen állománykezelési cél gímszarvas és dámszarvas esetében az állomány szinten tartása, vaddisznó esetében pedig létszámának csökkentése. Az őz állomány mennyiségi és minőségi fejlesztése indokolt a megfelelő ivararány és korosztály-összetétel beállításával. Az alacsony létszámban jelenlévő muflon állományfeldúsulása magas hasznosítási aránnyal kerülhető el. Az apróvad állomány létszámának további növelése a cél, amelyet alapvetően nem a lelővések csökkentésével, hanem élőhelyfejlesztéssel, a vaddisznó és a ragadozófajok létszámának csökkentésével érhető el, amely természetvédelmi szempontból is indokolt.

Érvényben lévő vadgazdálkodási tervek:

VI/1. Vas-soproni nagyvadász körzet vadgazdálkodási terve. Érvényesség: 2014-ig. (Készítését az Országos Vadgazdálkodási Adattár koordinálta.)

Hubertusz Vadásztársaság (08-103610-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. február 14. Jóváhagyta: Győr-Moson-Sopron Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

A vadászatra jogosultak adott vadászati évre szóló éves vadgazdálkodási tervei.

1.3.3.4. Vízgazdálkodás

A tervkészítés időszakában az országos vízgyűjtőgazdálkodási tervek készítésére irányuló projekt végső eredményei még nem voltak ismertek.

1.3.3.5. Turizmus

Sopron közelsége miatt jelentős a gyalogos turizmus.

1.3.3.6. Ipar

A Natura 2000 kijelölés által érintett területen ipari fejlesztés nem tervezett.

1.3.3.7. Infrastruktúra

Tervezett M86 főút keresztülhalad a Dudlesz-erdőn a településszerkezeti terv szerint.

1.3.3.8 Települési viszonyok, területfelhasználási konfliktusok

Általános adatok: a Natura 2000 terület Sopron település közigazgatási területére esik. A Natura településre eső része: 1077, 131 ha, részesedése a település területéből 6, 38%.

Településrendezési leírás: A 2006-ban elfogadott településszerkezeti terv nem jelöli a Natura lehatárolást. A terület települést érintő része a településszerkezeti terv szerint teljes egészében erdőgazdálkodási területfelhasználási egységbe esik. Az M86 autópálya tervezett nyomvonala érinti a Natura 2000 területet, sőt magát az erdőt osztja két részre. Beépítésre szánt terület a térszerkezeti lap alapján nem érinti a Dudlesz-erdő Natura 2000 területet.

2. Felhasznált irodalom

- Borhidi A. – Sánta A. (eds.) (1999): Vörös Könyv Magyarország növénytakarsulásairól I-II. – A KőM Természetvédelmi Hivatalának Tanulmánykötetei 6, 362 + 404 pp.
- Csapody I. – Danszky I. – Neuwirth J. (1969): 48. Soproni-dombvidék erdőgazdálkodási táj. In: Danszky I. (ed.): Nyugat-Dunántúl erdőgazdálkodási tájcsoprt. Magyarország erdőgazdasági tájainak erdőfelújítási, erdőtelepítési irányelvei és eljárásai. – Országos Erdészeti Főigazgatóság, Budapest, pp.: 519-557.
- Csapody I. (1955): A sopronkörnyéki flóra elemeinek analízise. – Soproni Szemle 9: 20-42.
- Csapody I. (1968): Eichen-Hainbuchenwälder Ungarns. - Feddes Repertorium 78: 57-81.
- Csapody I. (1975): A Fertő-táj flórája és vegetációja. Prodrömus florae vegetationsque regionis Peisonis. In: Aujeszky L. – Schilling F. – Somogyi S. (eds.): A Fertő-táj Monográfiáját előkészítő Adatgyűjtemény III. Természeti adottságok: a Fertő-táj bioszférája. – Vízgazdálkodási Tudományos Kutató Intézet, Budapest, pp. 1–420.
- Csapody I. (1975a): Sopron város erdőbirtokának kialakulása és a középkori erdőgazdálkodás nyomai. In: Kolossváry Sz. (ed.): Az erdőgazdálkodás története Magyarországon. – Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 107–123.
- Csapody I. (1987): Zerreibenwälder des Florendistriktes Laitaicum. – Studia Phytologica in honorem jubilantis A. O. Horvát (1987), Pécs, pp. 133-136.
- Deák M. (ed.) (1981): Magyarázó Magyarország 200 000-es földtani térképsorozatához. L-33-V. Sopron. – Magyar Állami Földtani Intézet, Budapest, 132 pp.
- Dobrosi D. (1988): A denevérek erdővédelmi jelentőségének vizsgálata. – Diplomaterf, Erdészeti és Faipari Egyetem, Sopron: 31p.
- Fekete G. – Molnár Zs. – Horváth F. (eds.) (1997): Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer II. A magyarországi élőhelyek leírása, határozója és a Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer. – Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest.
- Frank N. (1997): Védett növények a soproni Dudlesz-erdőben. - Kitaibelia 2: 39-40.
- Frank N. – Király G. – Tímár G. (1998): Vörös Lista. A hazai Laitaicum védett és veszélyeztetett edényes növényfajai. – Soproni Műhely különszáma, Sopron, 68 pp.
- Gombocz E. (1906): Sopron vármegye növényföldrajza és flórája. – Matematikai és Természettudományi Közlemények 28: 401-577.
- Hübl, E. (1959): Die Wälder des Leithagebirges. Eine vegetationskundliche Studie. – Verh. Zool.-bot. Ges. (Wien) 98-99: 96-167.
- Kárpáti Z. (1932): Adatok Sopron vármegye flórájához. – Annales Sabariensis. Folia Musealis 1: 4-6.
- Kárpáti Z. (1933): Újabb adatok Sopronmegye flórájához. – Magy. Bot. Lapok 32: 105-106.
- Kárpáti Z. (1934): Újabb adatok Sopron vármegye flórájához. – Vasi Szemle 1: 174-178.
- Kárpáti Z. (1935): Gáyer Gyula adatai Sopron vármegye flórájához. – Vasi Szemle 2: 162-165.
- Kárpáti Z. (1938): Érdekes és újabb növényelőfordulások Sopron környékén. – Soproni Szemle 2: 74-84.
- Kárpáti Z. (1941): Érdekes és újabb növényelőfordulások Sopron környékén. – Soproni Szemle 5: 195-201.
- Kárpáti Z. (1949): Érdekes és újabb növényelőfordulások Sopron környékén. – Erdészeti Kísérletek 49: 168-182.
- Kárpáti Z. (1954): Kiegészítés Soó – Jávorka: »A magyar növényvilág kézikönyve« c. munkájához. – Bot. Köz. 45: 71-76.
- Kárpáti Z. (1956): Die Florengrenzen in der Umgebung von Sopron und der Florendistrikt Laitaicum. – Acta Bot. Acad. Sci. Hung. 2: 281-307.

- Kárpáti Z. (1958a): A nyugat-dunántúli – burgenlandi flórahatarvonalakról. Über die westungarisch-burgenländischen Florengrenzen. – Botanikai Közlemények 47: 313–321.
- Kárpáti Z. (1958b): A természetes növénytakaró és a kertészeti termesztés közti összefüggés Sopron környékén. – Soproni Szemle 12(3): 222-244.
- Kárpáti Z. (1960): Sopron környékének néhány jellegzetes bevándorolt növénye. – Soproni Szemle 14 (3): 242-250.
- Karrer, G. – Kilian, W. (1990): Standorte und Waldgesellschaften im Leithagebirge. Revier Sommerein. – Mitteilungen der Forstlichen Bundesversuchsanstalt Wien, Heft 165, 244 pp.
- Király G. (2006): A Dudlesz-erdő Natura 2000 terület élőhelyterképezése. – Sopron, 45 pp. + 5 térkép.
- Király G. (2000): Neue Ergebnisse der floristischen Forschung im westlichen Grenzgebiet Ungarns. – Verh. zool.-bot. Ges. Österreich 137: 235-254.
- Király G. (2001): A Fertőmelléki-dombsor vegetációja. – Tilia 10: 181-303.
- Martos A. (1965): Sopronkörnyéki erdők csapadékeloszlása és ennek termőhelyi vonatkozása. – Az erdészeti meteorológia néhány kérdése. A Magyar Meteorológiai Társaság X. Vándorgyűlésén elhangzott előadások és hozzászólások, Sopron, 1964. augusztus 28-30., Magyar Meteorológiai Társaság, Budapest, pp. 71-78.
- Papp K. (1996): Adatok Győr-Moson-Sopron megye épületlakó denevérfaunájához. – Denevérkutatás 2.: 22-27.
- Pill, K. (1916): Die Flora des Leithagebirges und am Neusiedlersee, Ed. 2. – „Leykam” Druckerei, Graz, 136 pp.
- Soó R. (1941): Növényközvetkezők Sopron környékéről. Pflanzengesellschaften aus der Umgebung von Sopron. – Acta Geobot. Hung. 4: 3-34.
- Soó R. (1964): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve I. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 589 pp.
- Soó R. (1966): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve II. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 506 + 51 pp.
- Soó R. (1968): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve III. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 655 pp.
- Soó R. (1970): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve IV. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 614 pp.
- Soó R. (1973): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve V. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 724 pp.
- Soó R. (1978): Kiegészítések és javítások Soó – Kárpáti Magyar flórájához az újabb kutatások eredménye alapján. – Bot. Közl. 65: 149-164.
- Soó R. (1980): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve VI. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 556 pp.
- Sulyok J. – Vidéki R. – Molnár A. (1998): Adatok a magyarországi Himantoglossum-fajok ismeretéhez. – Kitaibelia 3: 223-229.
- Szatyor M. (1997): Denevérfaunisztikai kutatások a Fertő-Hanság Nemzeti Parkban, különös tekintettel a Soproni-hegység és a Hanság területére. – In: Molnár V., Molnár Z. és Dobrosi D. (szerk.): I. Magyar denevérvédelmi konferencia kiadványa. Magyar Denevérkutatók Baráti Köre, Budapest: 49-52.
- Szodfridt I. – Vig P. (1987): Genetikai talajtípus-térképezés. In: Márkus I. (ed.): A Szárhalmi-erdő vegetációjának térképezése. – Kutatási zárójelentés, EFE Földméréstani Tanszék, Sopron, pp. 85-93. + 1 térkép.

<http://geo.kvvm.hu/tir/>

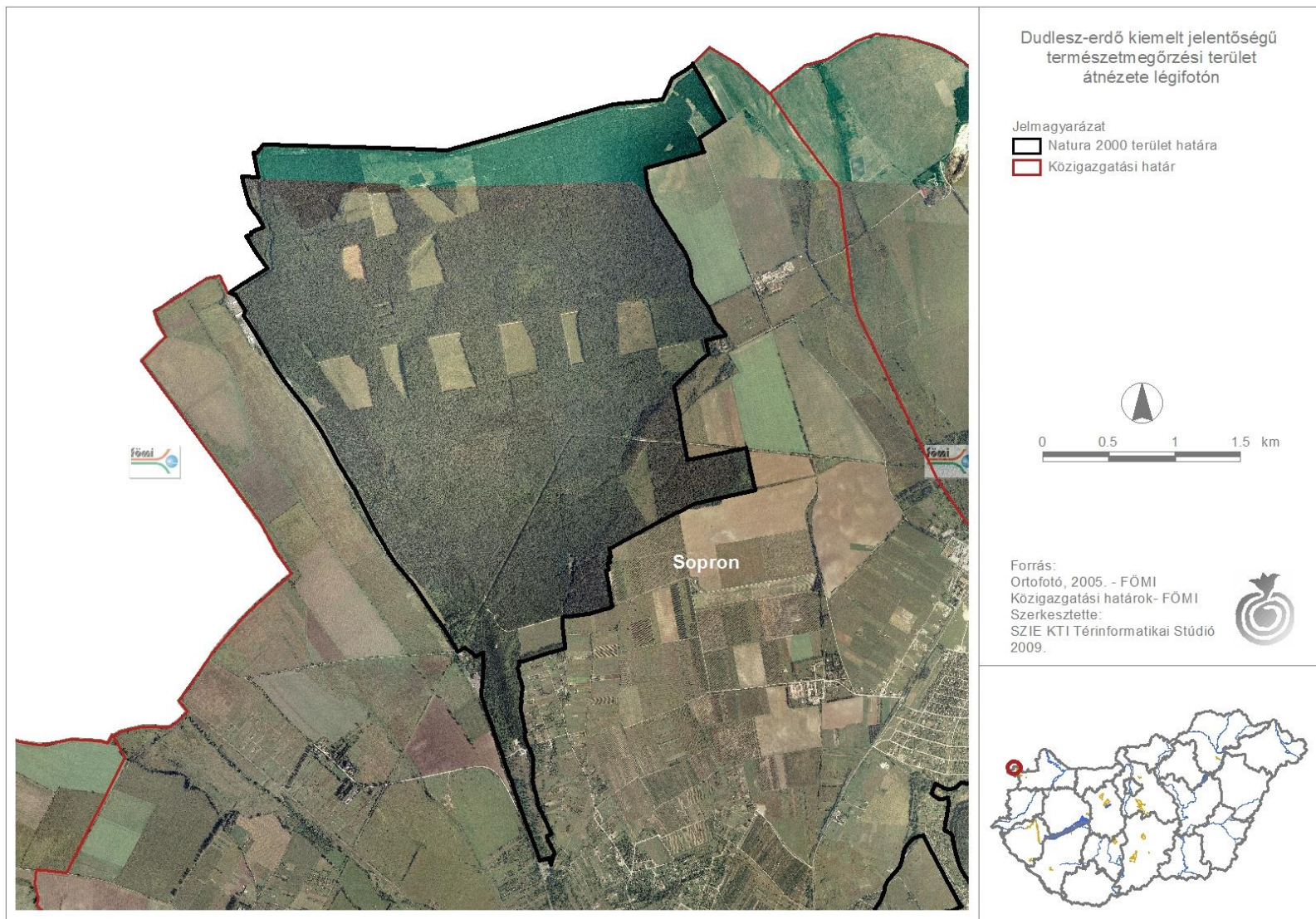
A kijelölt Natura 2000 területek adatlapjai (Cntryhu2008.mdb)

A kijelölt Natura 2000 területek térinformatikai fedvénye (Natura 2000 shape)

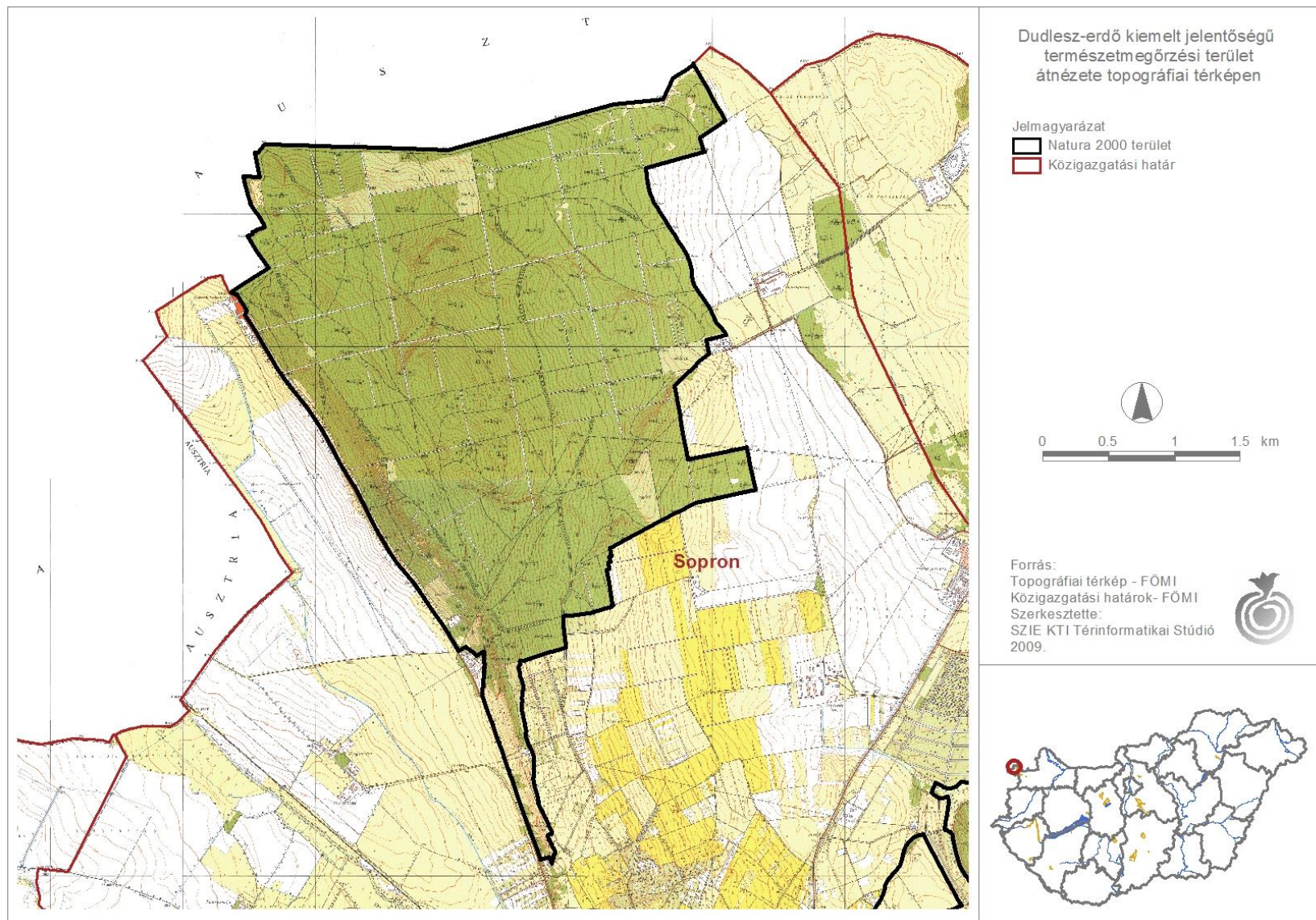
Országos védett területek határa

III. MELLÉKLETEK

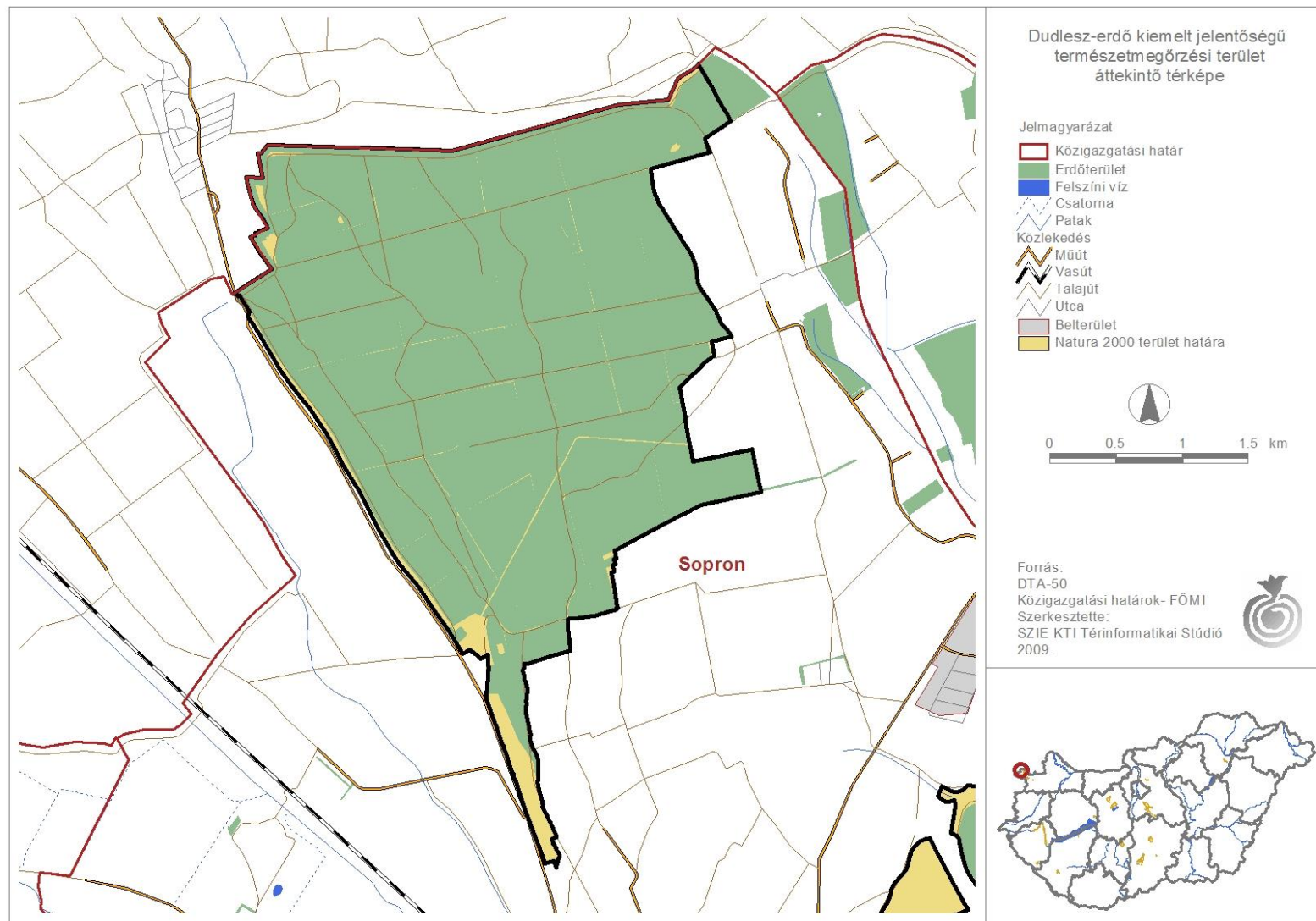
Térképek

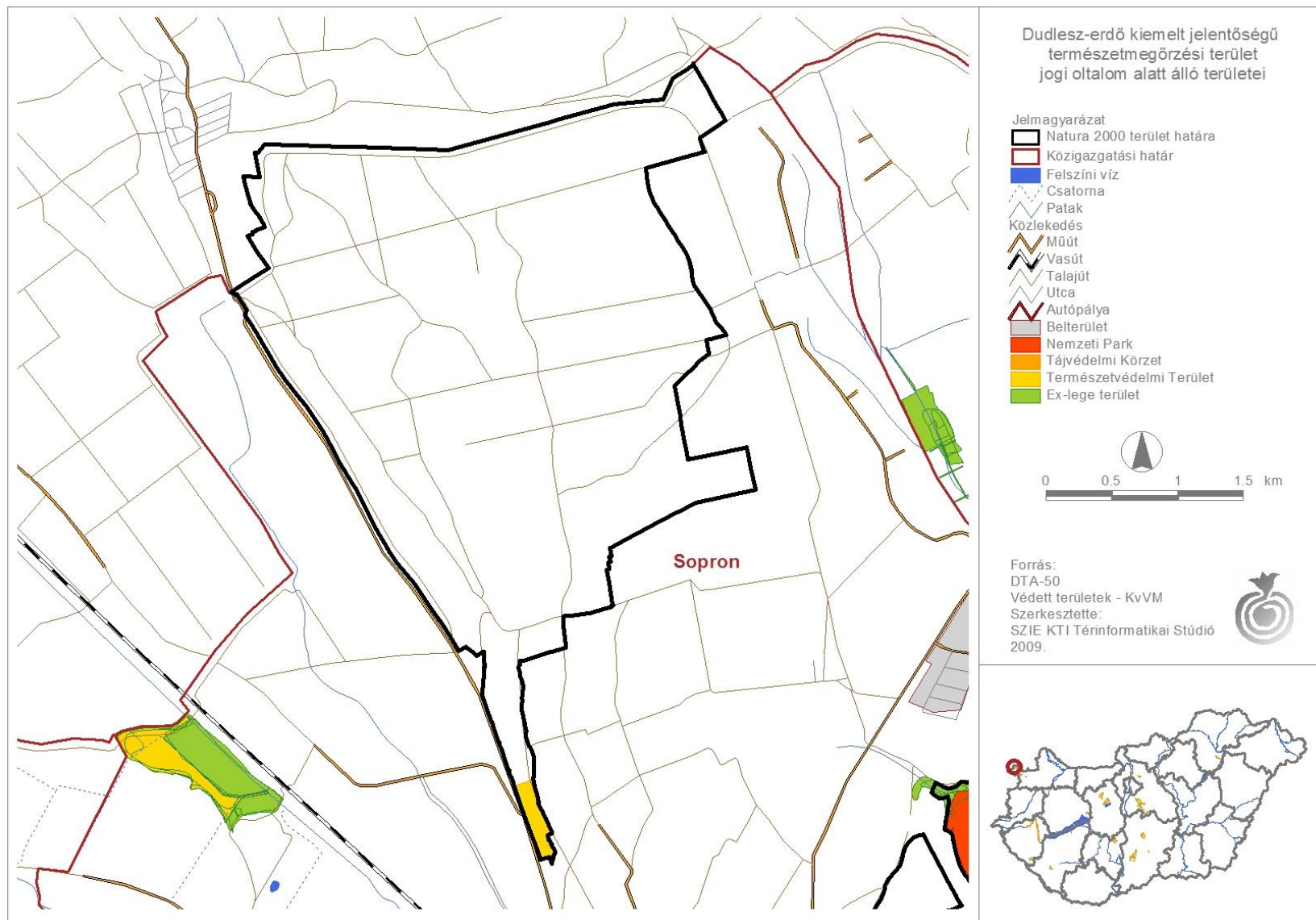
1. sz. melléklet: A tervezési terület átnézeti légifotója

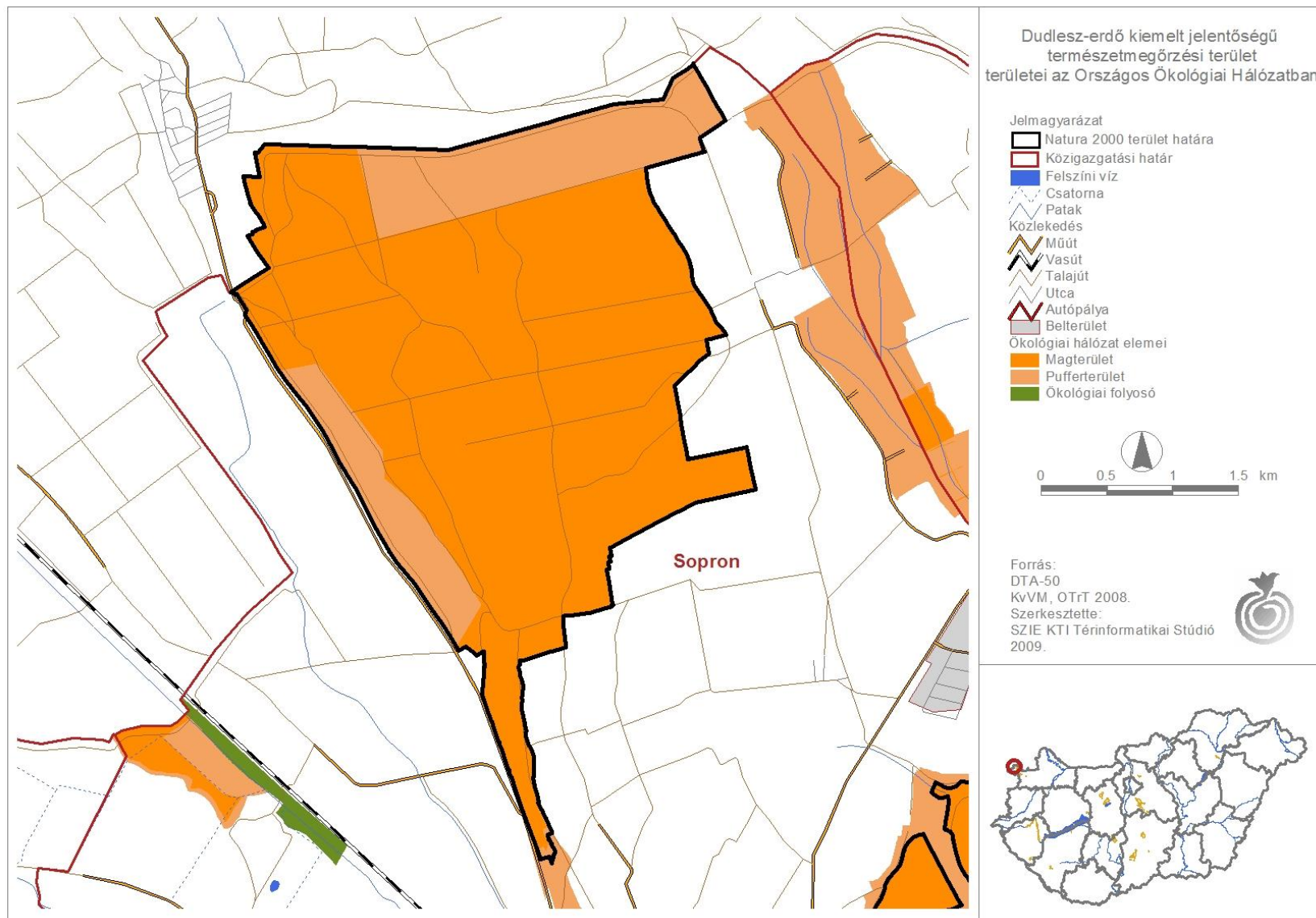
2. sz. melléklet: A tervezési terület átnézeti topográfiai térképe

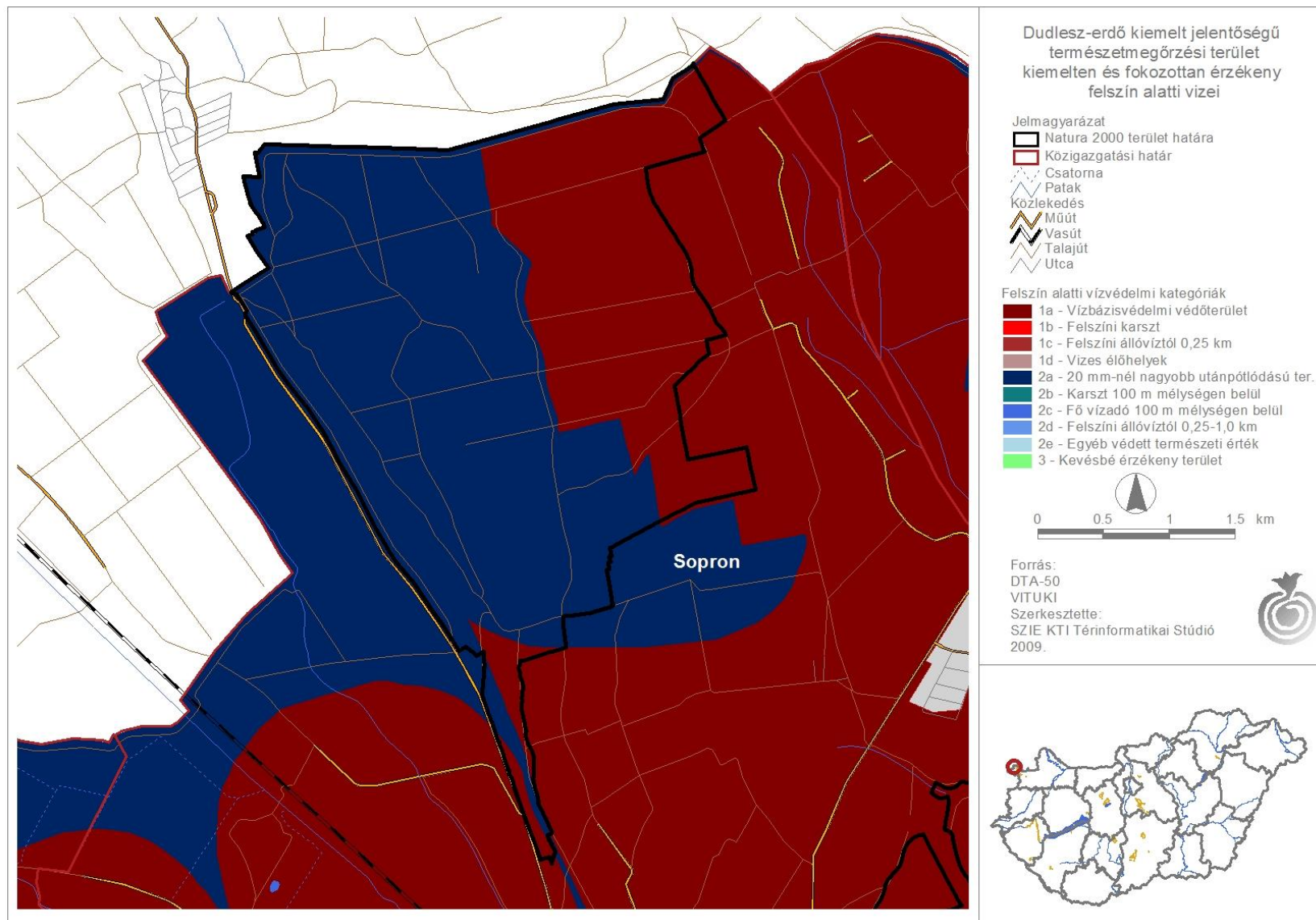
3. sz. melléklet: A tervezési terület DTA-50 átnézetű térképe

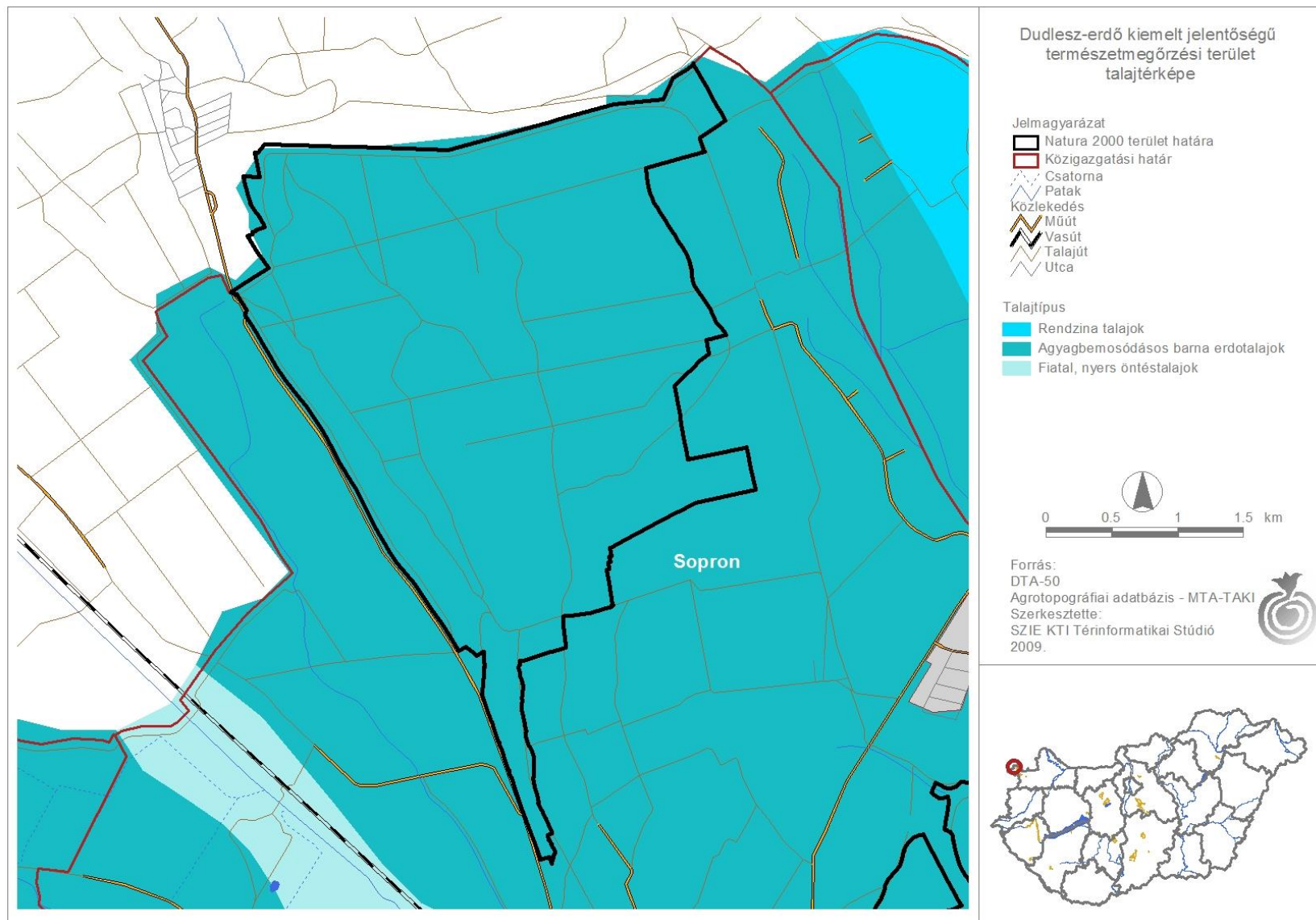
4. számú melléklet: A tervezési terület jogi oltalom alatt álló területei

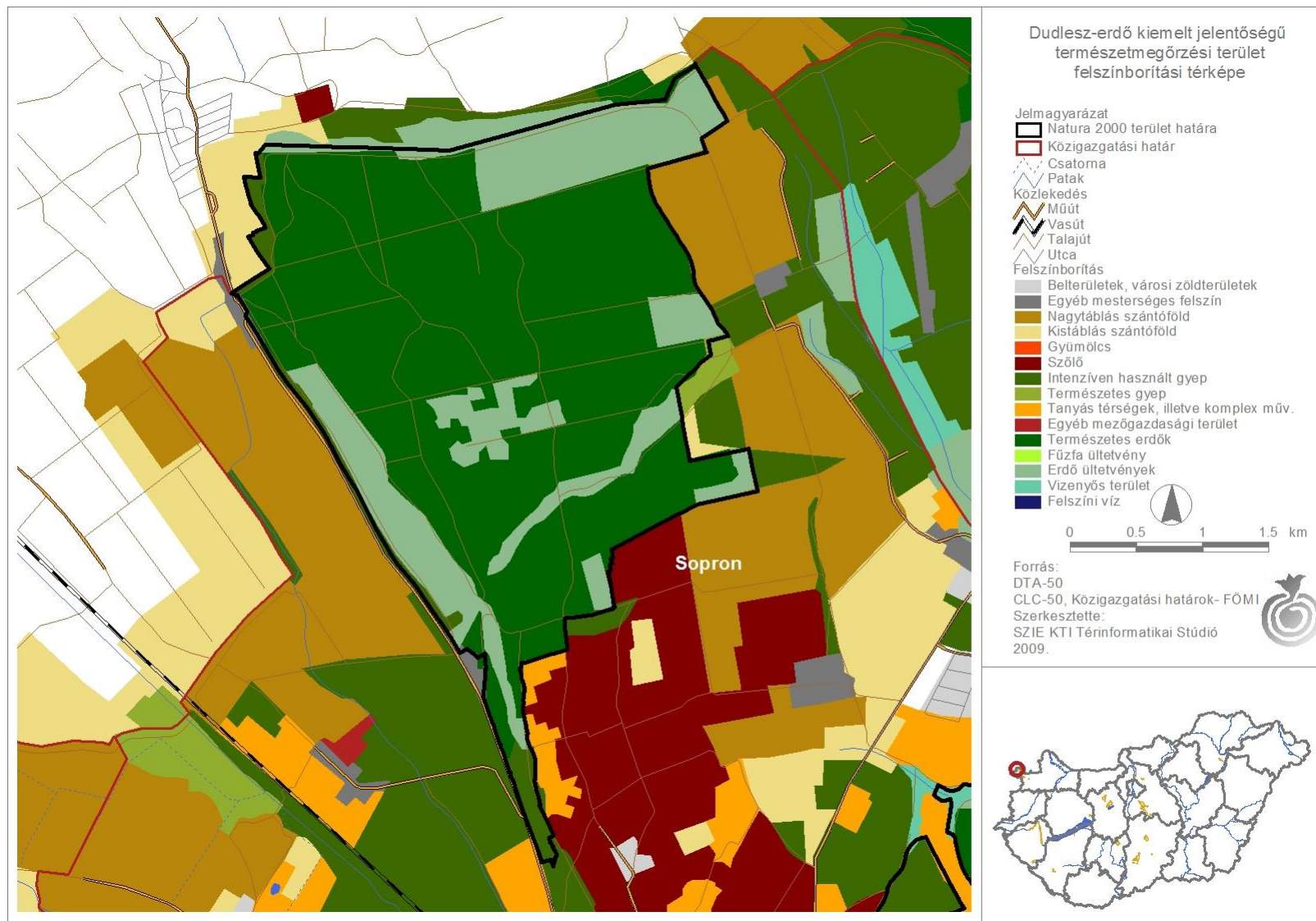
5. sz. melléklet: A tervezési terület érintettség az országos ökológia hálózatban

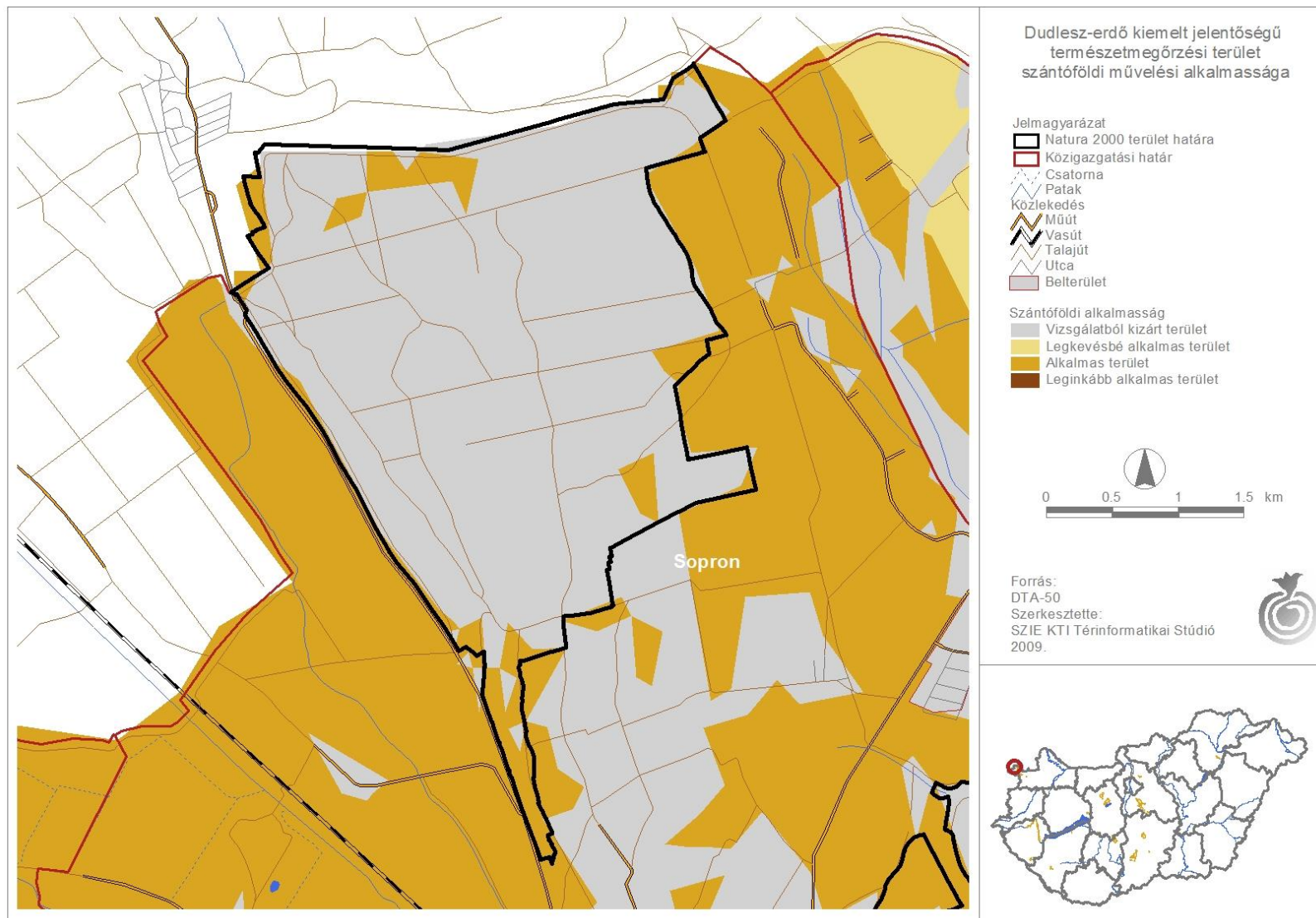
6. sz. melléklet: A tervezési terület kiemelten és fokozottan érzékeny felszín alatti vizei

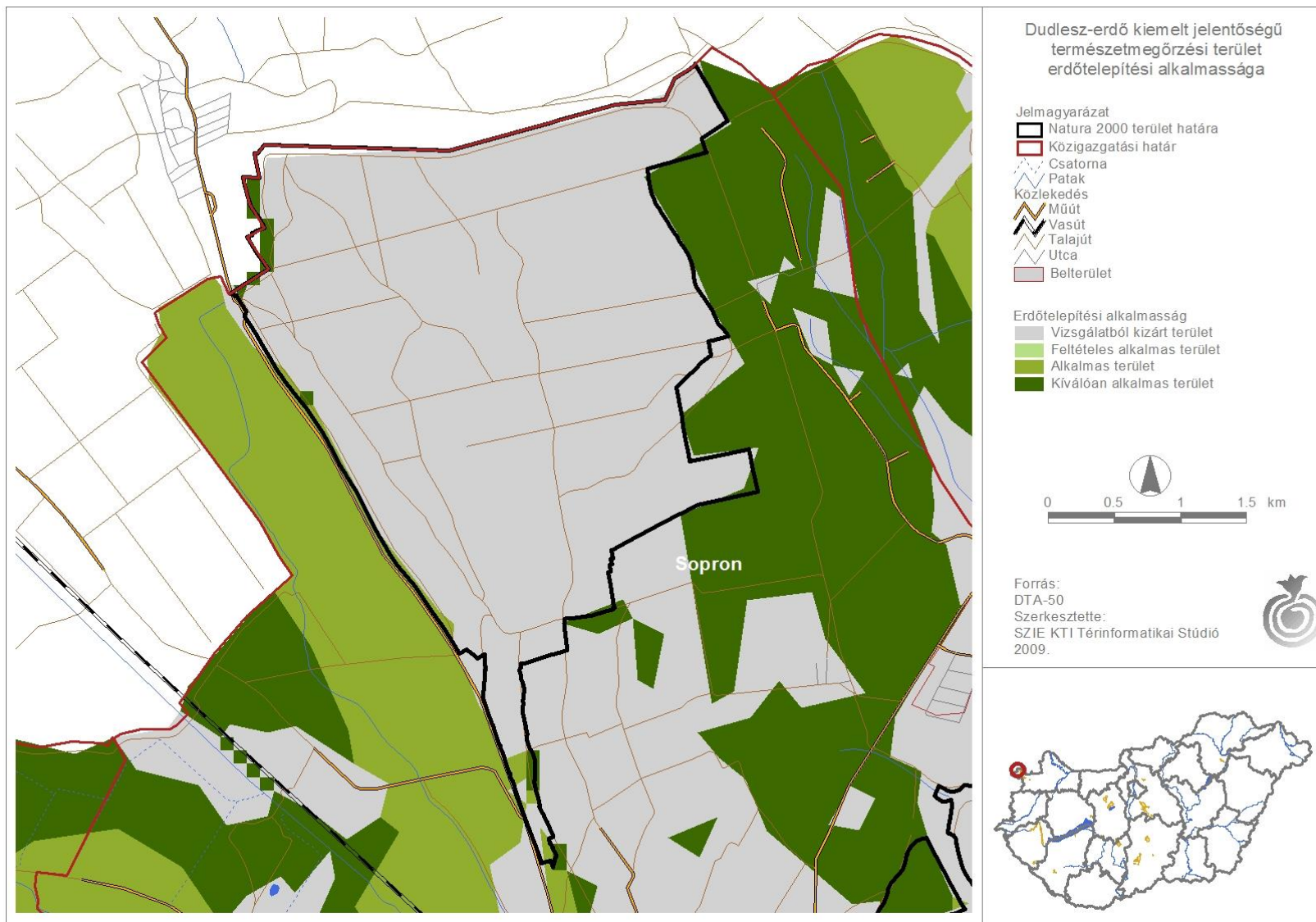
7. sz. melléklet: A tervezési terület talajtérképe

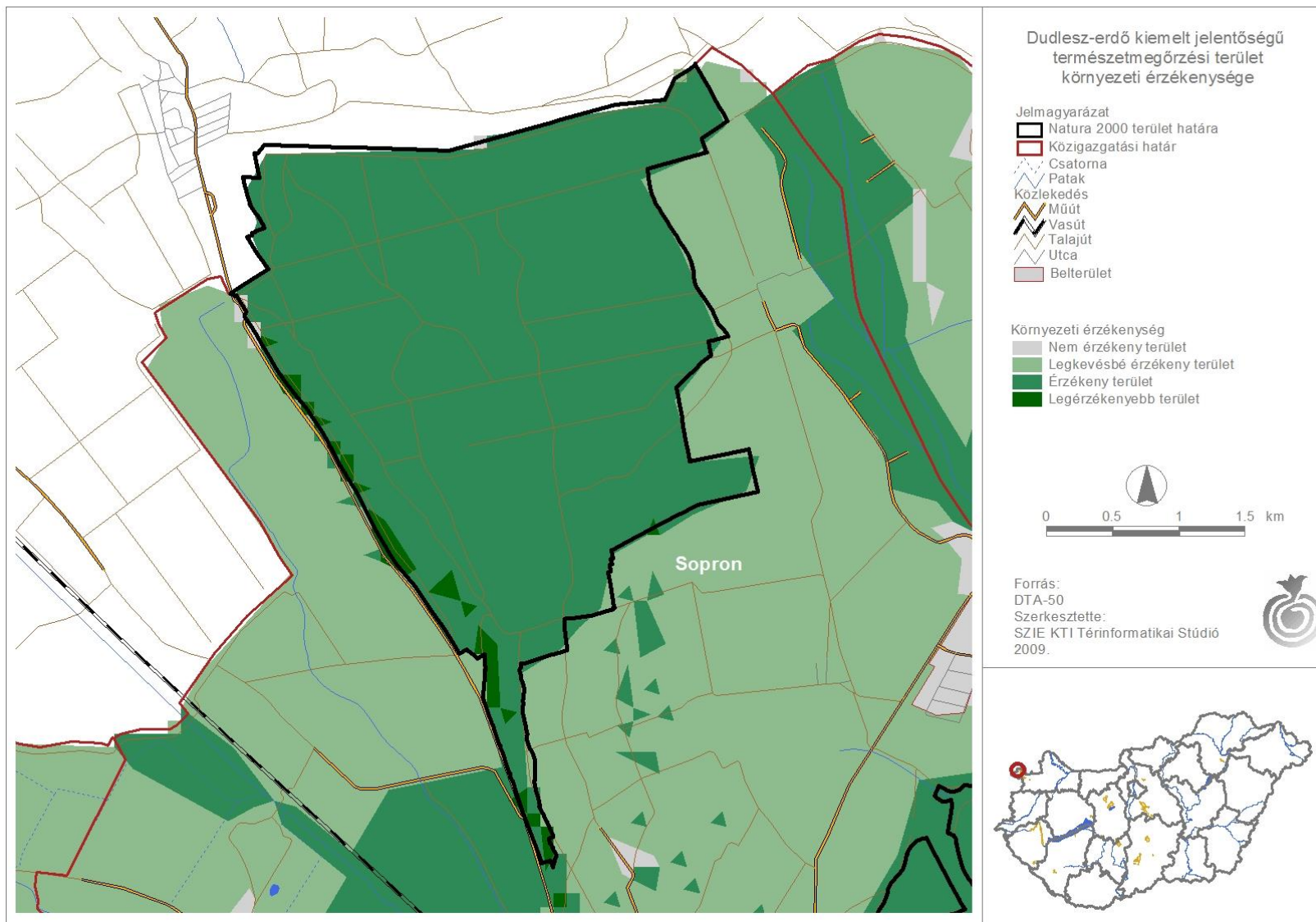
8. sz. melléklet: A tervezési terület felszínborítási térképe

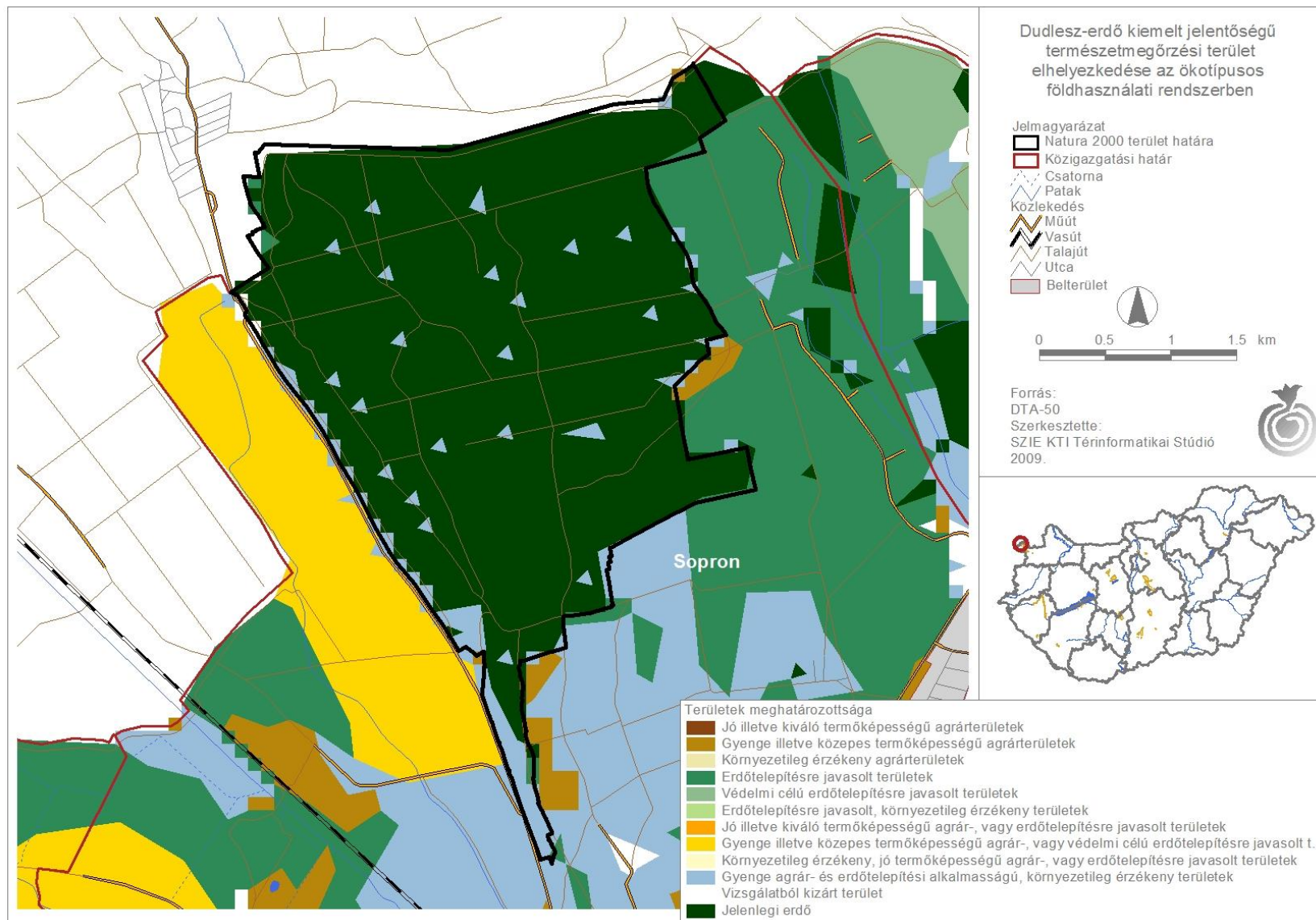
9. sz. melléklet: A tervezési terület szántóföldi művelési alkalmassága

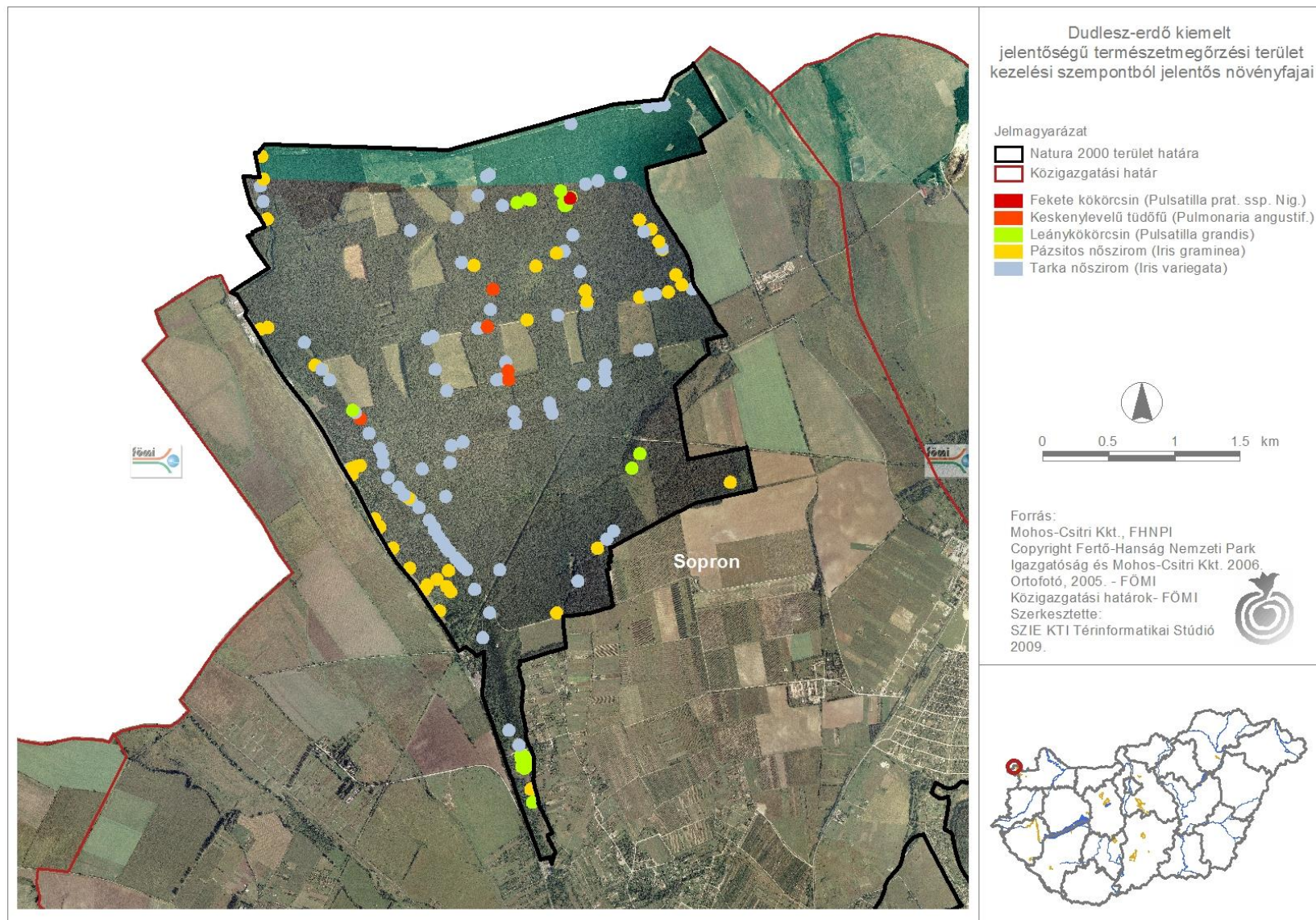
10. sz. melléklet: A tervezési terület erdőtelepítési alkalmassága

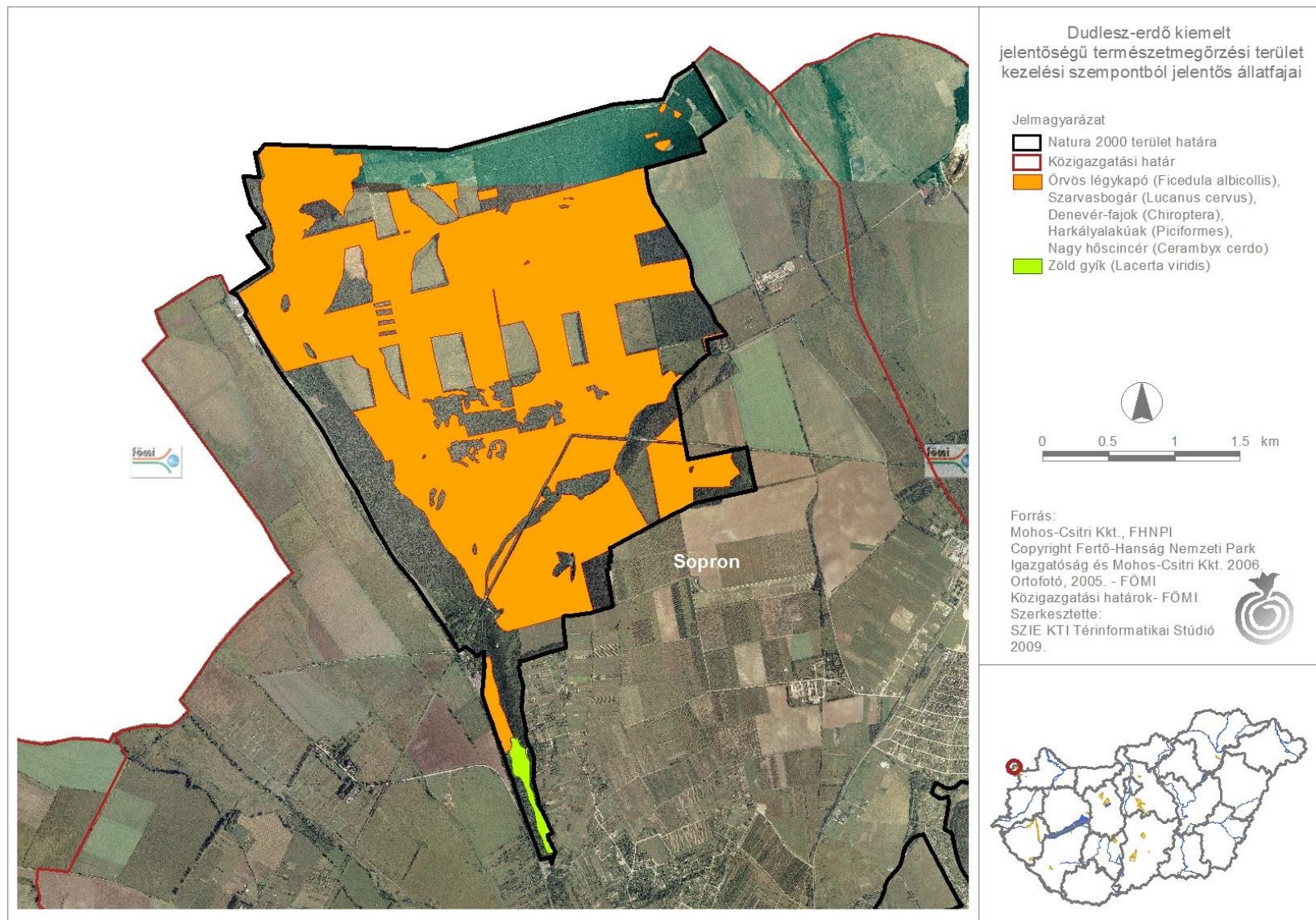
11. sz. melléklet: A tervezési terület környezeti érzékenysége

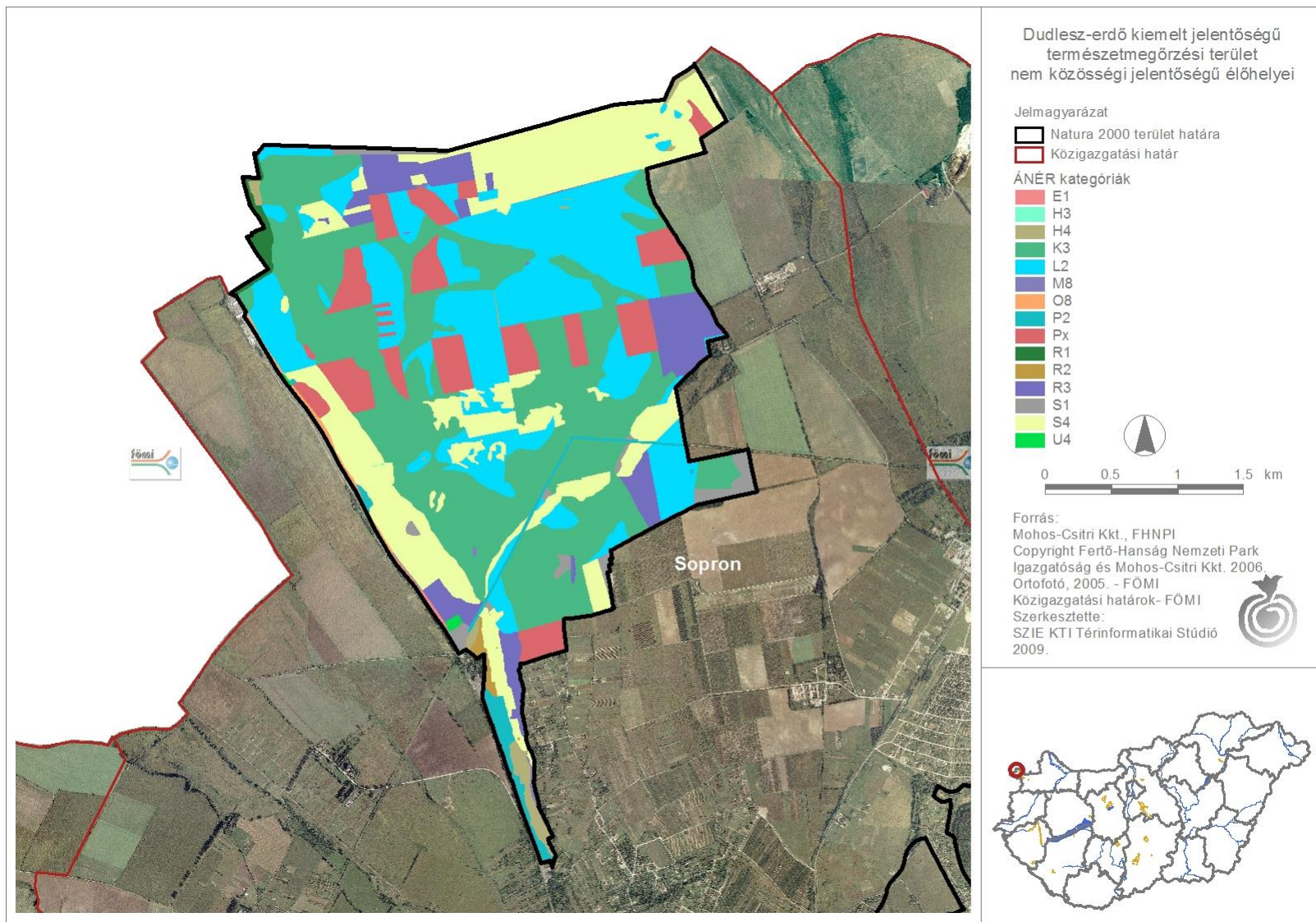
12. sz. melléklet: A tervezési terület elhelyezkedése az ökotípusos földhasználati rendszerben

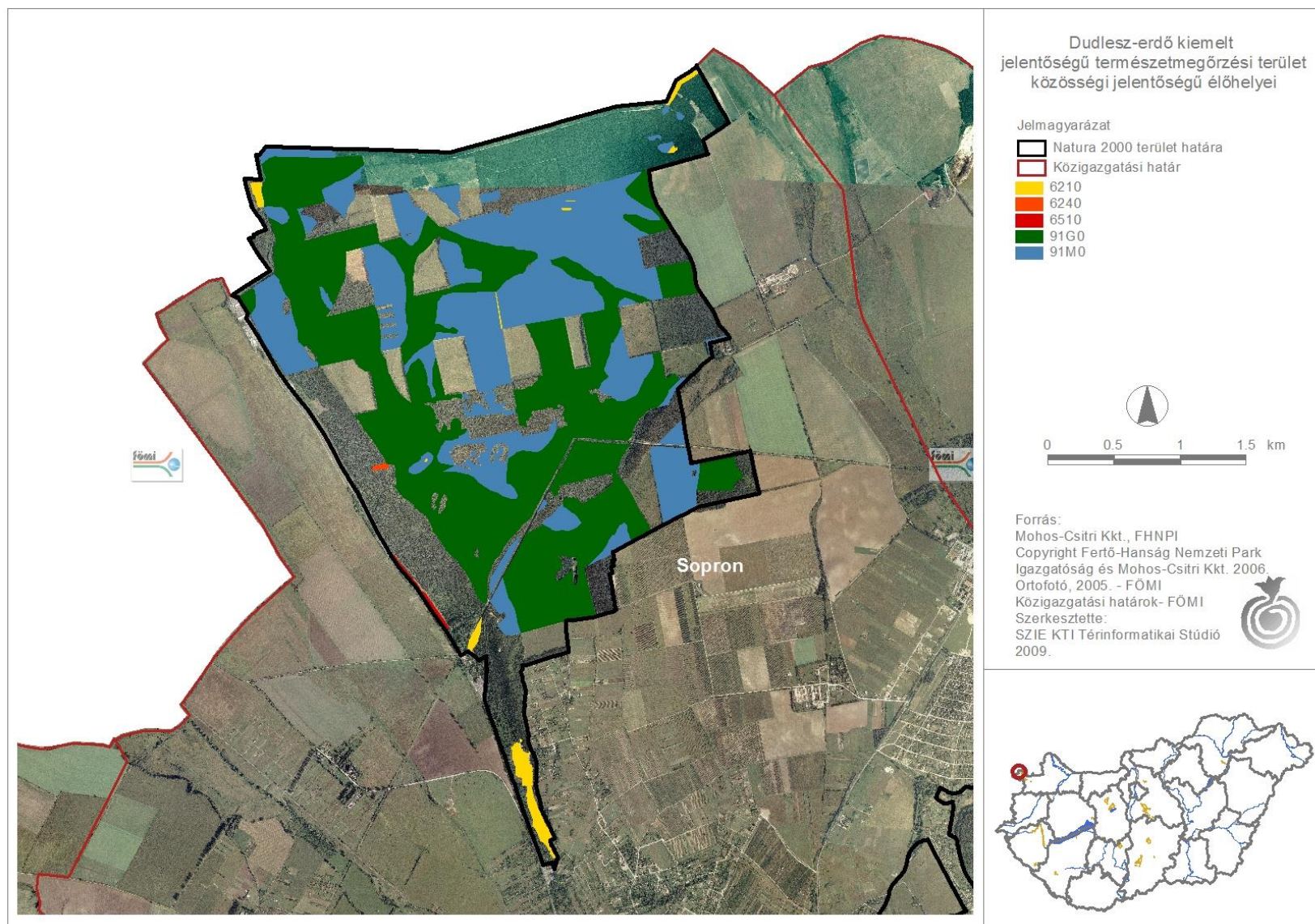
13. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési szempontból jelentős növényfajainak elterjedése

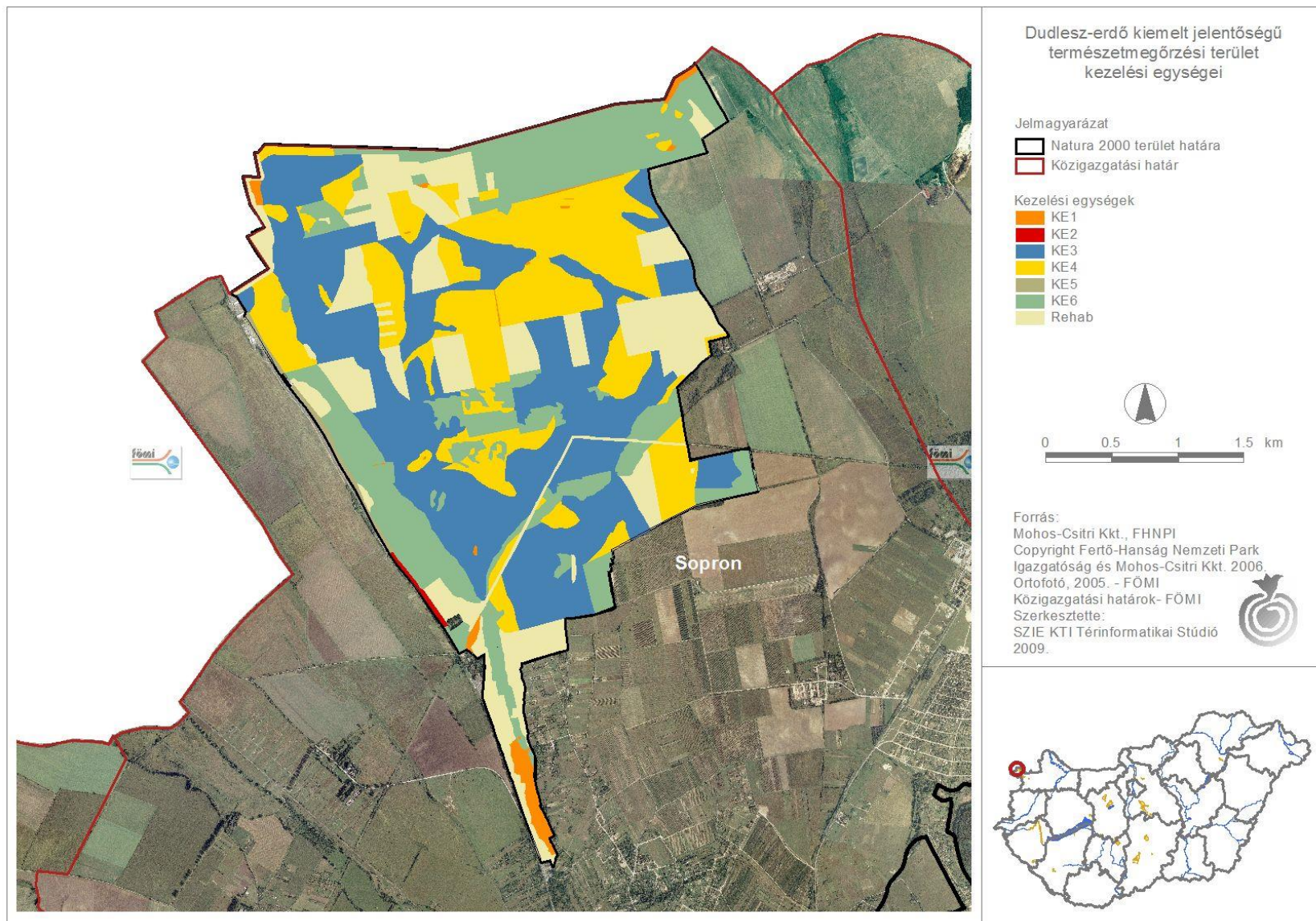
14. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési szempontból jelentős állatfajainak elterjedése

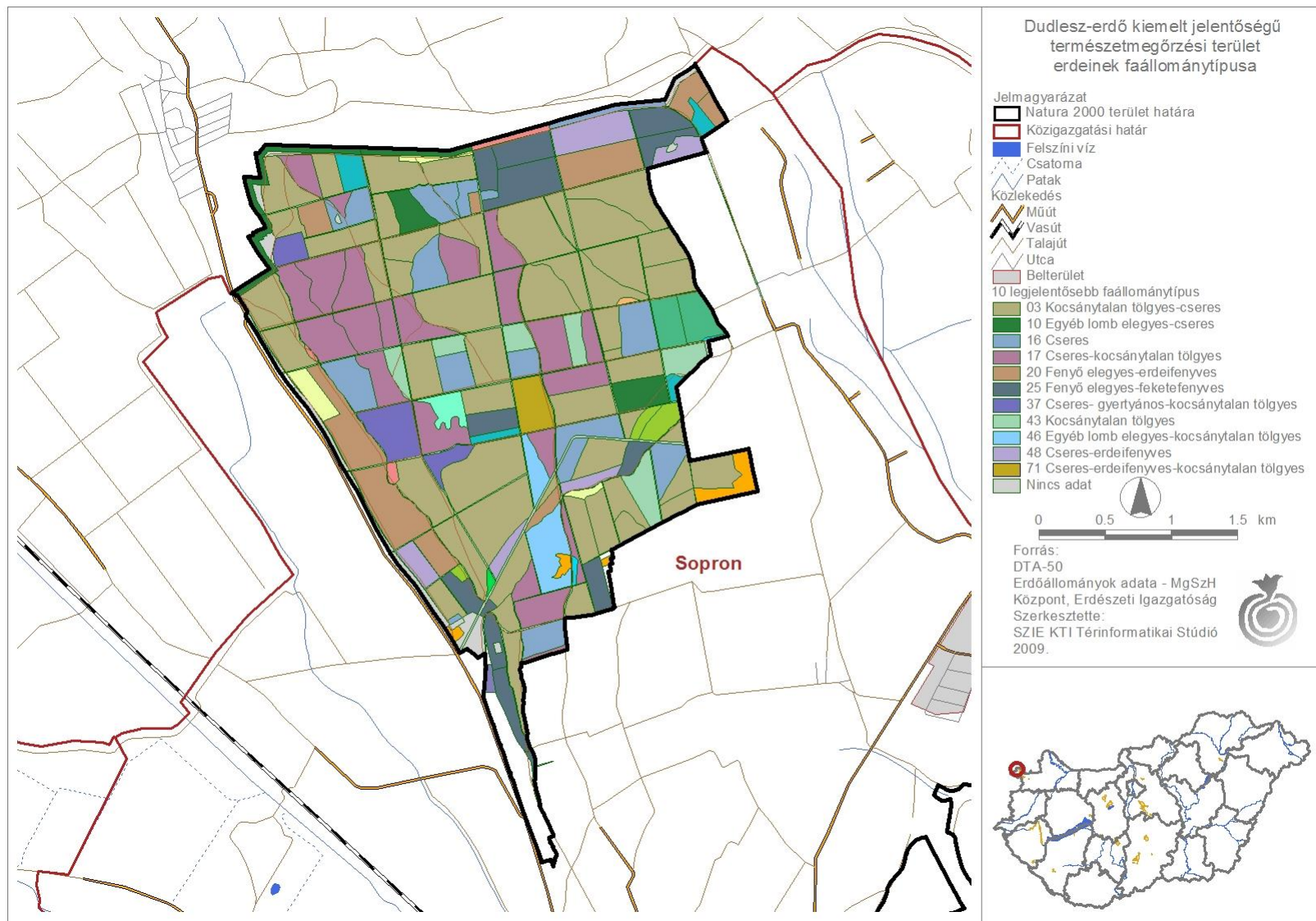
15. sz. melléklet: A tervezési terület Á-NÉR élőhelyeinek térképe

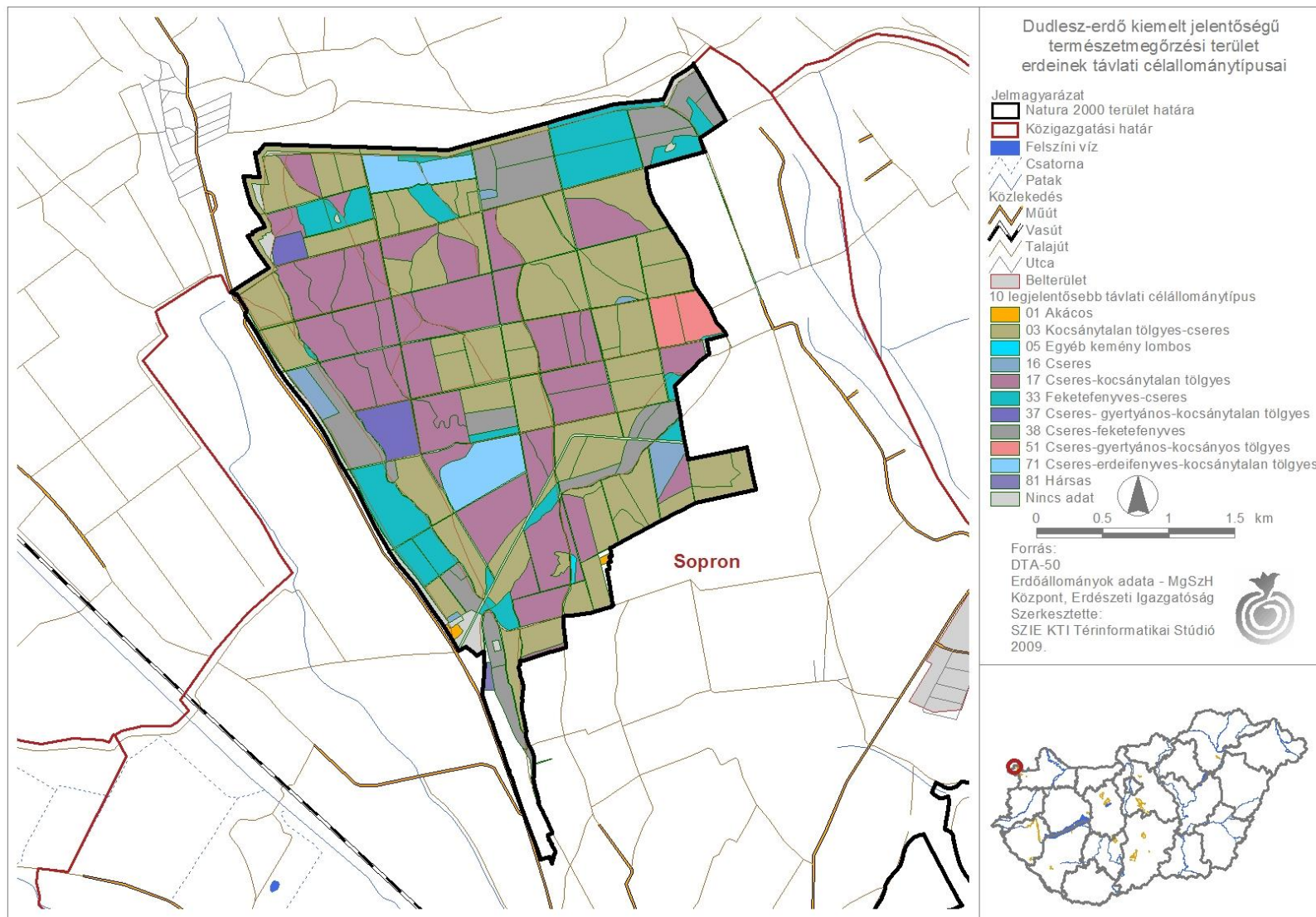
16. sz. melléklet: A tervezési terület NATURA 2000 élőhelyeinek térképe

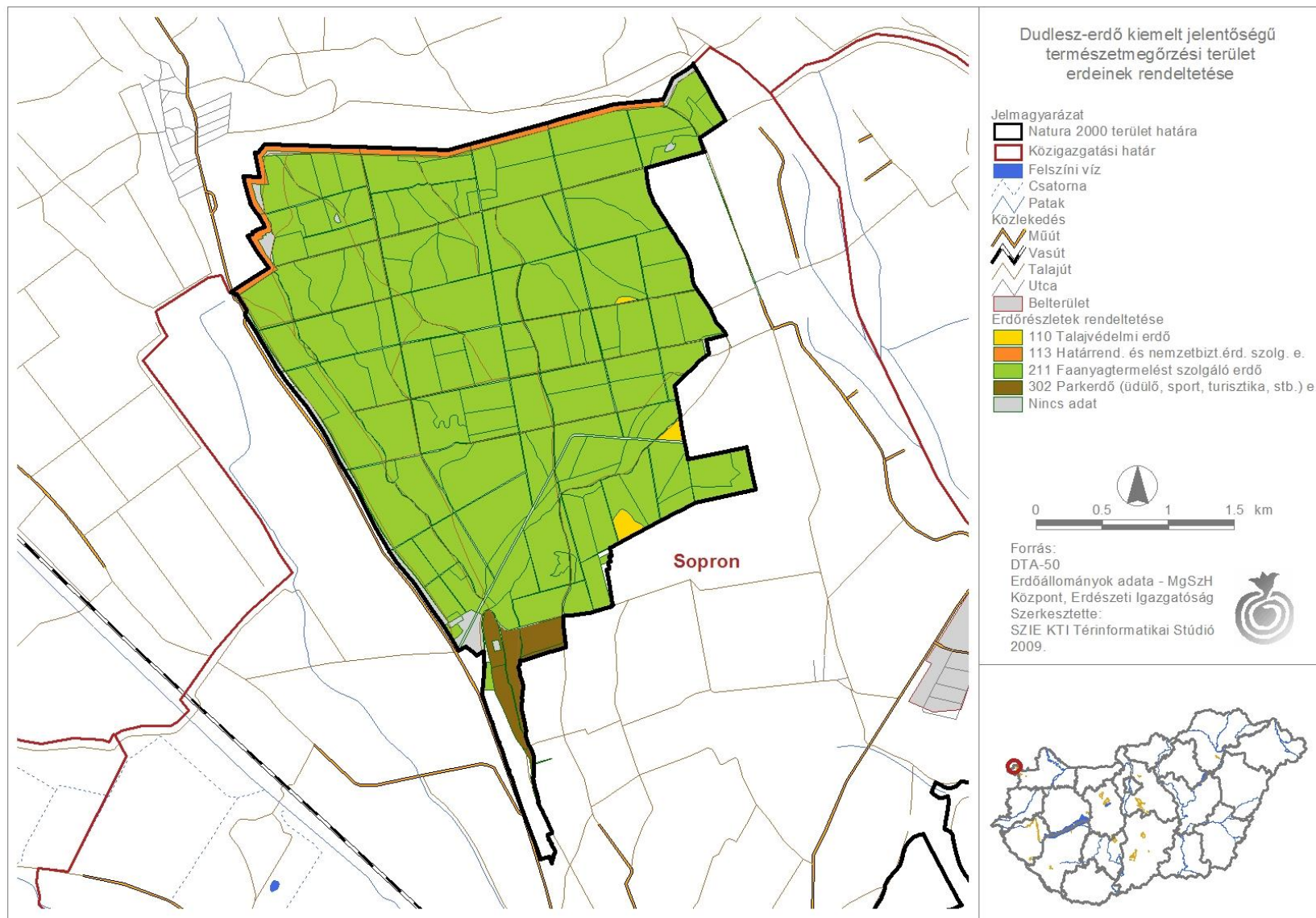
17. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési egységeinek térképe

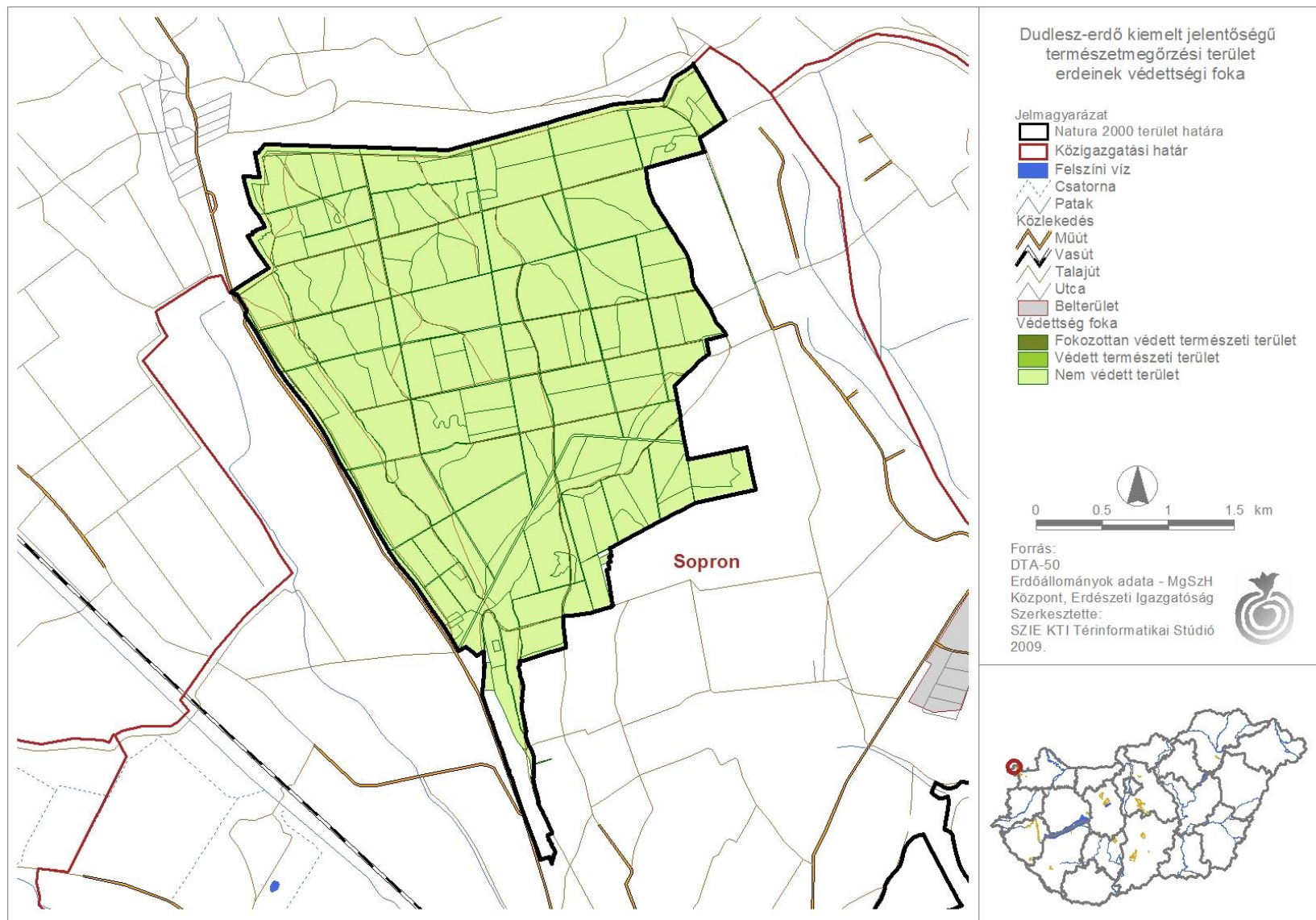
19/1. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek faállomány típusai

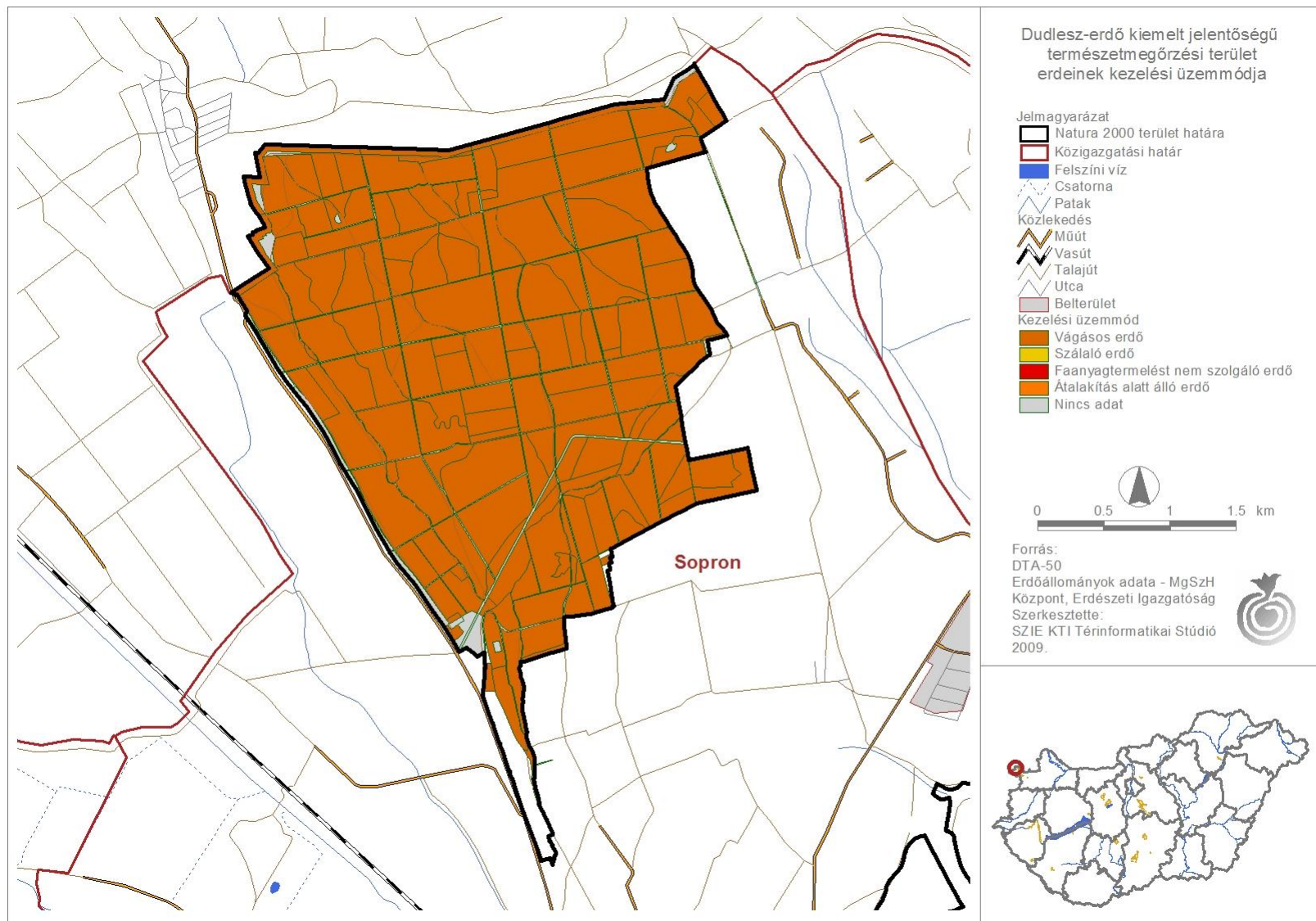
19/2. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek célállomány típusai

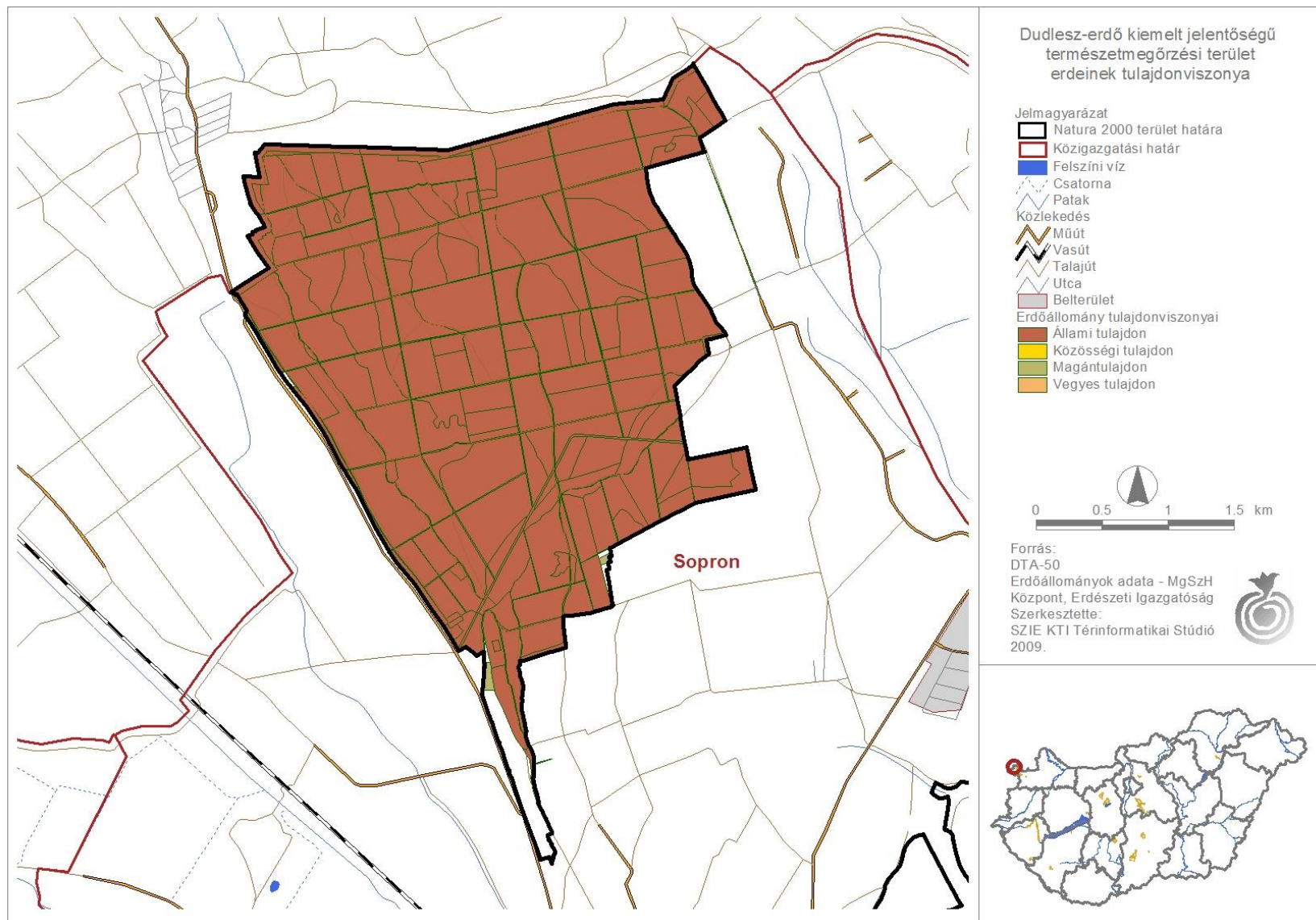
19/3. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek rendeltetése

19/4. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek védettségi foka

19/5. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek kezelési üzemmódja

19/6. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek kezelési tulajdonviszonya

20. sz. melléklet

Natura 2000 területek egységes kezelési előírásai

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírások
SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
SZ02	Évelő szálas pillangós takarmánynövények teljes területének kijelölt legalább 50%-án az első növedék június 30. után vágható le, a teljes terület másik legfeljebb 50%-án az első növedék április 25-ig vágható le.
SZ03	Kalászos gabonák betakarítása esetén min. 25 cm-es tarlót kell hagyni.
SZ04	A betakarítást követően tarlóhántás, illetve tarlóápolás kötelező.
SZ05	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező.
SZ06	Évelő szálas pillangós takarmánynövények betakarítása esetén minden kaszáláskor táblánként legalább 5%, de legfeljebb 10% kaszálatlan területet kell hagyni, a tábla szélével érintkezően.
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell az illetékes KöTeViFét. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül a természetvédelmi szerv köteles a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.
SZ08	Repce esetén a teljes repceterületnek az illetékes állami természetvédelmi szerv által kijelölt legalább 5, de legfeljebb 10%-án a madarak téli táplálékának biztosítása céljából a hóeltakarítás kötelező.
SZ09	A növénytermesztéssel kapcsolatos technológiai munkálatok során bármilyen depóniát csak szántókon lehet létrehozni, és ott legfeljebb 2 hónapig lehet tárolni.
SZ10	Szántóföldön trágyaszarvas kialakítása tilos.
SZ11	A parcella szélein legalább 3 m széles növényvédőszer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ12	A parcella szélein legalább 6 m széles növényvédő szer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ13	A parcella szélein legalább 20 m széles növényvédő szer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ14	Természetközeli állapotú erdőtervi jellel ellátott láperdő és keményfás ligeterdő, illetve vizes élőhely szélétől számított 50 m-es sávban szántóföldi növénytermesztés során kemikáliák és bioregulátorok nem alkalmazhatók, kivéve a Natura 2000 területen kívül eső határos szántókon.
SZ15	A táblán egy gazdálkodási évben csak egyszeri alkalommal szabad gyomirtó szert használni.
SZ16	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
SZ17	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ18	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos.
SZ19	Rágcsálótírtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos.

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírások
SZ20	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók, kivéve a repce, a mustár, illetve az olajretek rovarirtását.
SZ21	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
SZ22	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók.
SZ23	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
SZ24	Vegyszer gyomirtás tilos, kivéve az özönnövények mechanikus irtását kiegészítő vegyszeres kezelést.
SZ25	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 2 ha.
SZ26	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 5 ha.
SZ27	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 10 ha.
SZ28	Szalma- vagy szénakazal max. magassága 5 m lehet.
SZ29	5 évente legfeljebb egyszer végezhető középmély lazítás, max. 25 cm mélységben.
SZ30	Talajkímélő gazdálkodást kell folytatni, a talajművelés mélysége legfeljebb 10 cm lehet.
SZ31	Istállótrágya kijuttatásának mértéke, éves átlagban nem haladhatja meg a 100 q/ha-t.
SZ32	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket.
SZ33	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 170 kg/ha/év mértéket.
SZ34	Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni.
SZ35	5 év átlagában a következő vetésszerkezet betartása kötelező fővetésű növények tekintetében: legalább 30% kalászos gabona, legalább 20% szálas pillangós takarmánynövény (szálas pillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke), legalább 10% zöldugar, legfeljebb 25% egyéb kultúra.
SZ36	Kijelölt területen évelő szálas pillangós takarmánynövényeket (évelő szálas pillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke) kell termesztetni legalább 5 évig.
SZ37	A lucerna felülvetése 5 év alatt egy alkalommal végezhető augusztus-szeptember hónapban.
SZ38	5 év átlagában a következő vetésszerkezet betartása kötelező fővetésű növények tekintetében: legalább 20% kalászos gabona, legalább 20% szálas pillangós takarmánynövény (szálas pillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke), legalább 20% zöldugar, legalább 10% őszi repce, legfeljebb 20% egyéb kultúra.
SZ39	Szemes kukorica, napraforgó, kertészeti kultúra, rizs, dohány, szudánifű termesztése nem megengedett.
SZ40	Fás szárú energetikai ültetvény, energiafű, kínai nád, olasz nád telepítése tilos.
SZ41	Fóliasátras és üvegházás termesztés tilos.
SZ42	Öntözés tilos.
SZ43	Melioráció tilos.
SZ44	Meszezés tilos.
SZ45	Drénezés tilos.
SZ46	Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 m-es szegélyben talajművelés nem végezhető.
SZ47	Szántó vizes élőhelyé alakítása spontán gyepesedéssel.

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírások
SZ48	Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel.
SZ49	Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással.
SZ50	Szántó füves élőhelyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.
SZ51	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.
SZ52	Mezőgazdasági földterület első erdősítése támogatható.
SZ53	Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása támogatható.
SZ54	Őshonos fafajokból és cserjefajokból álló erdő telepítése, korábbi erdőterületen lehetséges.
SZ56	Magvetéshez kizárólag a közeli természetes homoki gyepről származó magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.
SZ57	Magvetéshez kizárólag a közeli természetes rétekről aratott magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.
SZ58	Magvetést nyár végén vagy ősszel kell elvégezni.
SZ59	Telepítés előtt műtrágya és bármilyen szerves trágya kijuttatása tilos.
SZ60	Tájidegen fűmagkeverékkel történő vetés tilos.
SZ61	A telepítést követő évtől legalább évi egyszeri kaszálás, illetve kíméletes, pásztroló legeltetés szükséges.
SZ62	A vetést követő egy vagy két évben júliusi tisztító kaszálást kell végezni a nedves szántó gyomfajainak visszaszorítására.
SZ63	A telepítést követő második évtől évi kétszeri kaszálás (május-júniusban, illetve augusztus-szeptemberben), valamint a kaszálást követő sarjülegeltetés szükséges az aranyvessző és a nád visszaszorítására, valamint a cserjésedés megakadályozására.
SZ64	Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gye kialakulásának elősegítése. Tájidegen magkeverék használata tilos, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők.
SZ65	A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amelynek őshonos cserjékből vagy fákból álló sövénynek vagy fasornak kell lennie. A táblaszegély inváziós cserje és fafajoktól való mentességét kizárólag mechanikai eszközökkel kell biztosítani.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY03	Műtrágyázás nem megengedett.
GY04	Tápanyag-utánpótlás tilos, kizárólag telepítéskor és felülvetéskor megengedett legfeljebb 90 kg/ha nitrogén hatóanyag mennyiség kijuttatása.
GY05	Tápanyag-utánpótlás csak a legelő állatok által elhullajtott ürülékből származhat, trágya kijuttatása tilos.
GY06	A belvíz gyepterületről történő elvezetése és a gyepterület öntözése tilos.
GY07	Szerves trágyázás nem megengedett.
GY08	Dobkaszó és talaj meghajtású rendszóró, rendezelő használata tilos.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY100	Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások
GY101	Minden évben tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY102	Legalább 2 évente tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY103	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY104	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.
GY105	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
GY106	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.
GY107	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: október 1.
GY108	Tisztító kaszálás, szárzúzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárzúzás.
GY109	A terület max. 30%-a kezelhető tisztító kaszálással.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY111	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.
GY112	Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.
GY114	Mezőgazdasági földterület első erdősítése támogatható.
GY115	Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása is támogatható.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY15	Tűzpázták létesítése nem megengedett.
GY16	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
GY17	Cserjeirtás nem megengedett.
GY18	Kizárólag legeltetéssel történő hasznosítás.
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY20	Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.
GY21	Legeltetés és kaszálás tilos, a területet kezeletlenül kell fenntartani.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY23	Biztosítani kell a felhalmozódott fűavar eltávolítását.
GY24	A jogszabályellenes, illegális gypégetést meg kell akadályozni.
GY25	A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása kötelező.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben szórtan jelentkező őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerint érintett NPI-nak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell.
GY33	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát a vegetációs időszak kezdetén (április-május) kell elvégezni.
GY34	A terület túllegeltetése tilos.
GY35	Legeltetési sűrűség minimum 0,1 ÁE/ha.
GY36	Legeltetési sűrűség minimum 0,2 ÁE/ha.
GY37	Legeltetési sűrűség 0,1-0,2 ÁE/ha.
GY38	Legeltetési sűrűség 0,2-0,4 ÁE/ha.
GY39	Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 ÁE/ha.
GY40	Legeltetési sűrűség 0,4-0,6 ÁE/ha.
GY41	Legeltetési sűrűség 0,6-1,0 ÁE/ha.
GY42	A legeltetési sűrűséget a működési területében érintett NPI-gal egyeztetni szükséges.
GY43	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.
GY44	Március 15. és május 31. között a legeltetés tilos.
GY45	Téli legeltetés a KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
GY46	Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése az érintett NPI-gal.
GY47	Villanypásztor használata nem megengedett.
GY48	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem haladhatja meg a 5-ha-t.
GY49	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem haladhatja meg a 20 ha-t.
GY50	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem haladhatja meg a 50-ha-t.
GY51	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 5-ha-nál.
GY52	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 20-ha-nál.
GY53	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 50-ha-nál.
GY54	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 100-ha-nál.
GY55	Villanypásztor csak a működési terület szerint érintett NPI írásos véleménye alapján alkalmazható.
GY56	Inváziós növényekkel fertőzött gyepekben csak a mentesítést követően lehet legeltetni.
GY57	Legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerint érintett NPI-gal.
GY58	A gyepon legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 10%-át.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások
GY59	A gyepon legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 20%-át.
GY60	A gyepon legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 30%-át.
GY62	Kaszáló sarjülegeltetése megengedett a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos.
GY63	Sarjülegeltetést ugyanazon a területen csak minden második évben lehet alkalmazni.
GY64	Sarjülegeltetést ugyanazon a területen csak minden harmadik évben lehet alkalmazni
GY65	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY66	Legeltethető állatfaj: juh.
GY67	Legeltethető állatfaj: kecske.
GY68	Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár).
GY69	Kaszálás június 15. után lehetséges.
GY70	Kaszálás június 30. után lehetséges.
GY71	Kaszálás július 15. után lehetséges.
GY72	Kaszálás augusztus 1. után lehetséges.
GY73	Kaszálás augusztus 10. után lehetséges.
GY74	Kaszálás szeptember 1. után lehetséges.
GY75	Kaszálás október 1. után lehetséges.
GY76	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő kaszálási terv készítése kötelező, egyeztetése a területért felelős, a természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő, a működési terület szerint érintett NPI-vel, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
GY77	A gyepterület évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY78	A gyepterület évente legalább kétszer kell kaszálni.
GY79	Napnyugtától napkelteig gépi munkavégzés tilos.
GY80	Természetkimélő kaszálási módszert kell alkalmazni: a kaszálást a kaszálendő terület középpontjából indulva vagy a táblaszél mellől az ott élő állatok zárványterületre szorítása nélkül kell elvégezni.
GY81	Vadriasztó lánc használata kötelező.
GY83	Szénát a kaszálást követően 1 hónapon belül le kell hordani a területről.
GY84	3 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárzúzásánál, kaszálásánál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárzúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárzúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY85	10 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárzúzásánál, kaszálásánál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárzúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárzúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY86	50 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárzúzásánál, kaszálásánál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárzúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárzúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY87	Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 5 ha-t, vagy a terület 30%-át. A kaszálások között legalább 1 hétnek el kell telnie.
GY88	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY89	5-10% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások
GY90	10-15% kaszátlan terület meghagyása parcellánként.
GY91	15-20% kaszátlan terület meghagyása parcellánként.
GY92	20-30% kaszátlan terület meghagyása parcellánként.
GY93	A parcella max. 50%-a hasznosítható kaszással.
GY94	A kaszátlan területet kaszásonként más helyen kell kialakítani.
GY95	A kaszátlan területet évente más helyen kell kialakítani.
GY96	A kaszátlan területet a földön fészkelő fokozottan védett madarak fészke körül kell kialakítani.
GY97	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszási időpont után szabad kezelni
GY98	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszátlan területbe bele tartozhatnak.
GY99	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell az illetékes KÖTeViFét. A talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani a természetvédelmi szerv javaslata alapján.

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírások
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minősítésű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V02	Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos (max. 2 ha) kialakítása kötelező.
V03	Felhagyott tőzegbánya-területek kezelésmentesen kell tartani.
V04	Tilos a kaszálás.
V05	Vegyszer használata kizárólag fainjektálás során lehetséges.
V06	A működési terület szerint érintett NPI által kijelölt területen tilos a nádaratás.
V07	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
V08	Nyílt vízfelületek kialakítása legeltetési állattartás segítségével.
V09	Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
V10	Halastavak medrének meszezése tilos.
V11	A vízi növényzet irtása nem engedélyezhető.
V12	Tókaszálás tilos.
V13	Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos (max. 2 ha) kialakítása kötelező.
V14	A vízi növényzet és a part menti növényzet irtása (vágás, nádégetés, cserjék kivágása) tilos.
V15	Nyílt vízfelületek kotrása nem engedélyezhető.
V16	A halastavak medrének kotrásából származó iszap a parton nem deponálható, azt a területről el kell szállítani.
V17	Április 1. és július 15. között tókaszálás tilos.
V18	Hínárvágással kell nyílt vízfelületet kialakítani, ahol egy kitisztított folt területe nem lehet 5 hektárnál nagyobb.
V19	Idegenhonos halfajok visszaszorítása kötelező, idegenhonos halfaj telepítése tilos.

V20	A halastavak népesítése az összes halfajra vonatkoztatva évi 100-400 kg/ha között lehet – kivéve a zsenge és előnevelt ivadék, valamint az anyaállomány kihelyezését.
V21	A víz leeresztésének megkezdése előtti 30. naptól trágyázni nem szabad.
V22	A természetes hozam javítására legfeljebb 10 t/év/ha istállótrágya használható.
V23	A természetes hozam javítására legfeljebb 5 t/év/ha szerves trágya használható.
V24	A természetes hozam javítására a tavakban csak istállótrágya alkalmazható.
V25	Horgászvízként és halastóként hasznosítani tilos.
V26	A területen élő és táplálkozó madarak riasztása csak korlátozottan végezhető, (15%-os idő és 20%-os területi korlát), ezt a kötelezően elkészítendő madárriasztási tervben konkrétan is meg kell jeleníteni. A területi korlátozás (20%) töegységenként értendő.
V27	Halastavak nyílt vízfelületein csérek, szerkők, sirályok megtelepedését segítő mesterséges fészkelő szigetek kialakítása és karbantartása szükséges (részletek: 33/2008. (III. 27.) FVM rendelet a nem termelő beruházásokról).
V28	Védett récefajok megtelepedését segítő mesterséges ládák kihelyezése halastavak part menti növényzetébe és szegélyeibe, nádasokba, növényzettel borított szigetekre (részletek: 33/2008. (III.27.) FVM rendelet a nem termelő beruházásokról).
V29	A halastóra a működési területével a működési terület szerint érintett NPI által jóváhagyott „madárriasztási tervet” kell készíteni és alkalmazni.
V30	A halastóterület 5%-át (töegységenként, a 20%-os riasztási korlátozáson felül) kíméleti területnek kell nyilvánítani (tógazdaság üzemeltetője működési terület szerint érintett NPI-vel egyeztetve), ahol mindennemű madárriasztás tilos.
V31	A halastavakat elválasztó gátak és csatornák növényzetét egy kaszanyom szélességben szabad kaszálni középen, hogy mindkét oldalon maradjon legalább 1-1 m kaszálatlan sáv.
V32	A halastavakat elválasztó gátak és csatornák hosszának 20%-a kíméleti terület, ahol gépjármű és szervezett közlekedés tilos.
V33	A szaporodási időszakban a tó feltöltését követően a – tervezett lehalászási időszakoktól eltekintve –a tó vízszintje legfeljebb 20 cm-t ingadozhat.
V34	A tavasszal szárazon álló tavakat július 15-ig nem lehet feltölteni.
V35	Vízborítás és szint fenntartása, a területen mindennemű vízelvezetés tilos.
V36	A halastavakat – az őszi lehalászású és az ivadéknevelő tavak kivételével – legkésőbb április 30-ig fel kell tölteni.
V37	A halastavakat – az őszi lehalászású és az ivadéknevelő tavak kivételével – legkésőbb április 1-ig fel kell tölteni.
V38	Őszi lehalászású tavakon április 1. és július 15. között a vízszint ingadozása nem haladhatja meg a napi 5 cm-t.
V39	Őszi lehalászású tavakon április 30. és június 15. között a vízszint ingadozása nem haladhatja meg a napi 5 cm-t.
V40	Csak a keskeny nádszegéllyel rendelkező, illetve nádszegéllyel nem rendelkező tavakat szabad tavasszal és nyáron leeresztetni, illetve feltölteni a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetve.
V41	A learatott nád vizes élőhelyről történő kiszállításának nyomvonalát működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetve kell kialakítani.

V42	A nádaratás megkezdése előtt 48 órával a működési terület szerint érintett NPI-gal értesíteni kell.
V43	A nádaratás befejeztéről értesíteni kell a működési terület szerint érintett NPI-ot.
V44	A hagyásfoltok kialakítását a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetve kell kijelölni.
V45	November 1. és február 28. között lehet nádaratást folytatni.
V46	December 1. és február 28. között lehet nádaratást folytatni.
V47	December 15. és február 28. között lehet nádaratást folytatni.
V48	A nyílt vízfelszín kialakítás érdekében a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetve, annak írásos hozzájárulásával vegetációs időben is végezhető nádvágás elsősorban kézi módszerrel (pl.: kézi adapteres kaszával).
V49	A nádas 10-20%-át nem szabad learatni.
V50	A nádas 20-30%-át nem szabad learatni.
V51	A nádas 30-40%-át nem szabad learatni.
V52	A hagyás foltokat évente eltérő helyen kell kialakítani.
V53	A hagyásfoltot 5 évig fenn kell tartani, az 5. évben aratása kötelező, és a következő hagyásfoltot eltérő helyen kell kialakítani.
V54	A területen nádgazdálkodást kell végezni.
V55	Nádgazdálkodás a területen tilos.
V56	A nádaratás csak fagyott talajon végezhető.
V57	A betakarítás során a nád rizómájának megsértését kerülni kell.
V58	Nádat deponálni, válogatni a területen tilos.
V59	A nádaratást végzőnek, a nád aratásához, a rendelkezésére álló nádvágó gépek közül mindig a talaj és hidrológiai adottságainak megfelelő gépet kell használni.
V60	A nádaratás során természetes, gyorsan lebomló anyagokból készített kötöző anyagot köteles használni.
V61	A nádszegély kontrollált égetését december 1. és február 15. között kell elvégezni, a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetve és annak felügyeletével.
V62	A nádaratás megkönnyítése érdekében az érintett terület vízszintjének megváltoztatása tilos.
V64	Mezőgazdasági földterület első erdősítése támogatható.
V65	Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása támogatható.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E01	A Natura 2000 rendeltetés átvezetése további, illetve (a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében) elsődleges rendeltetésként.
E02	A jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró (2009. évi XVIII. tv. szerinti) szabad rendelkezésű erdők és fásítások részletes állapotleírása és a változások vezetése.
E03	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, száraló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódok előírása.
E04	Közösségi jelentőségű fajpopulációk és élőhelyek, továbbá a természetes és természetszerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének tiltása.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E06	Idegenhonos fajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása, térbeli vagy teljes korlátozás elrendelése.
E11	A fával nem, vagy gyengén fedett területek (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó) egyéb részlet szerinti lehatárolása. (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával).
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszeget létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E14	A kijelölt területen az erdőneveléssel kapcsolatos erdőgazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is).
E15	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E16	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meg hagyása.
E17	A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E18	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok minden egyedének megkímélése.
E19	Fokozottan védett madárfaj fészkének (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.
E20	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén legalább 20 cm átmérőt elérő álló vagy/és fekvő holtfa folyamatos fenntartásának biztosítása.
E21	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, 30 cm mellmagassági átmérő feletti odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák folyamatos fenntartásának biztosítása.
E22	Az egyéb részletek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) teljes vagy részterületének háborítatlanságát biztosítani kell.
E23	Az erdőrészleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E25	Az előhasználatok során biztosítani kell az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyását, fenntartását, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E26	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E27	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre kell szorítani, illetve lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani.
E28	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágásokat minden esetben az őshonos fafajok javára kell elvégezni.
E29	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok minden egyedének megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E30	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.
E31	A táj- és termőhelyhonos fafajú faállomány tarvágásos véghasználatokor csak mikrotarvágások (az összefüggő vágásterület legfeljebb 0,25 ha) végezhetők úgy, hogy a felújítás alatt álló részterületek összege a részlet területének 35%-át ne haladja meg.
E32	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás tilalma.
E33	A fahasználattal érintett területen összefüggően legfeljebb 0,5 ha véghasználati terület alakítható ki és tartható fenn, legalább 2 db, a természetes erdőtársulásra jellemző főfafajokból származó életképes magászóró fa meghagyásával.
E34	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.
E35	Tájhonos fafajú állományok véghasználat során az idős állomány legalább 5%-ának visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló, egészséges hagyásfa csoportok formájában.
E36	Őshonos fafajú állományok véghasználat során átlagosan 5-20% fedettséget biztosító elszórt hagyásfák és hagyásfa csoportok visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.
E37	A hagyásfák fenntartása.
E38	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E39	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészleten belül csak kötélpálya, facsúszda, lófogat, állati erővel vont közelítő kerékpár, szán vagy a rakomány emelve történő közelítésére alkalmas más eszköz használható.
E41	Felnyíló erdők esetében véghasználat jellegű fakitermelés csak abban az esetben végezhető, ha a záródás 30% alá csökken és az erdő felújítását meg kell kezdeni.
E42	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.
E43	Mesterséges felújítás, illetve kiegészítés esetén géppel csak részleges tala-jelőkészítés végezhető.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E44	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.
E45	A vágásterületen történő égetés tilos.
E46	Felújítás csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal történhet.
E47	Őshonos fafajú faállomány csak táj- és termőhelyhonos fa- és cserjefajokkal újítható fel.
E48	Őshonos fafajú faállomány csak természetesen (magról, illetve sarjról) újítható fel.
E49	Idegenhonos fafajú faállomány csak természetesen újítható fel.
E50	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E51	Természetközeli állapotú fátlan élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E52	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazható.
E53	Az erdősítések során a közösségi jelentőségű élőhelynek, illetve a természetes erdőtársulásnak megfelelő természetes elegyfajok biztosítására kell törekedni.
E54	Mesterséges erdősítés során legalább 3 tájhonos fafaj szálankénti vagy csoportos - a termőhelynek is megfelelő - elegyítése szükséges.
E55	A terület természetes erdőtakarója felnyíló erdőtípusba sorolható, így már a 30%-os záródást elérő erdősítést is sikeresnek lehet tekinteni.
E56	Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése a cél.
E57	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során hangsúlyt kell fektetni a természetes cserje- és lágyszárú szint kíméletére, valamint a talajtakaró megővására.
E58	Tájidegen fafajokból álló erdősítés legalább 20% elegyarányban tájhonos fafajokkal elegyítendő.
E59	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden egyedének meghagyása kívánatos (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E60	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban célállományként és elegyfaként sem alkalmazható.
E61	Meghatározott szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítandók.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítása nem kívánatos, azok más művelési ágban (pl. gyepterület) hasznosítandók.
E63	Totális gyomirtó szerek használata csak intenzíven terjedő fafajok ellen, ellenőrzött körülmények között engedélyezhető.
E64	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágú- és fűszárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) kell megakadályozni.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E65	Az intenzíven terjedő fajok elleni vegyszer használata során a következő előírásokat kell érvényesíteni: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyagot kell keverni. • Javasolt alkalmazási idő: július-augusztus. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – kizárólag fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással. Vegyszeres védekezés esetén legalább 10 munkanappal a tervezett védekezés megkezdése előtt írásban kell értesíteni, az érintett hatóság illetékes szervét, megjelölve a beavatkozás tervezett helyét és időpontját.
E66	A tűzpásztákon, nyiladékokon gondoskodni kell az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorításáról.
E67	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók.
E68	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezést csak különleges esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) szabad végezni.
E69	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét minden esetben be kell keríteni.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)

Alkalmazott kommunikációs eszközök és eredmények

A Dudlesz-erdő földrajzilag a Fertőmelléki-dombsorhoz tartozik, Soprontól nyugatra található, a határsáv mellett – a terület fennmaradását elsősorban az ebből fakadó 40 éves elzártágnak köszönheti. Bár erdőgazdálkodás, idegenforgalom nem zavarta a területet, a határsáv környékén a cserjeszintet rendszeresen irtották, legeltették, így antropogén hatásoktól nem volt mentes a terület. A rendszerváltozást és a határnyitást követően a terület természetes élőhelyeit új veszélyek fenyegetik: az intenzív erdőgazdálkodás, a fokozódó emberi jelenlét, és a beépítés. A területhez tartoznak a Bécsi-domb megmaradt (nem beépített) egykori legelőterületei is.

A Natura2000 tervezési folyamatának helyi előzményei

Sopron Város felkeresett önkormányzati tisztviselője nem kapott tájékoztatást a Natura 2000 területek kijelöléséről, s nem tudja ez miféle korlátozásokat, előnyöket jelent, azokat a törvényi oltalom alatt álló területekhez hasonlóan kezeli.

Sopronhoz hasonlóan a TAEG Zrt. és az FHNPI is arról számolt be, hogy a Natura 2000 rendelet hatálya alá tartozó területeket egyeztetés nélkül jelölték ki; a kijelölést egy a programot ismertető tájékoztató követte, amelyet a Nemzeti Park illetékese tartott.

Érintett-elemzés

A Dudlesz-erdő Natura 2000 terület kapcsán a kulcsérintettek a Tanulmány Erdőgazdaság Zrt., és a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság, valamint érintett még Sopron város önkormányzata, és néhány kisebb tulajdonos.

Érintettek:

- *Tanulmányi Erdőgazdaság Zrt.:* Az ország egyik legkisebb, 18 ezer hektáron működő erdészete, két üzemegysége van: a Soproni és a Síkvidéki erdészet. Az erdőgazdálkodás mellett az oktatást és a kutatást is kiemelten fontos feladatuknak tekintik. A terület gazdasági adottságai jók (általánosan igaz, hogy a Dudlesz-erdő alkalmas erdőgazdálkodásra, bár nem mindegyik oldal ugyanolyan jó). A társaság az erdészeti törvénynek, valamint a tíz éves erdőtervnek megfelelően folytatja az erdőgazdálkodást; 10 hektáros darabokon folyik a letermelés. A tarvágásokat az Erdészeti Igazgatóság előírásainak megfelelő 10 hektáros maximális területen végzik, és bár nem tartják ésszerűnek, megtartják azt az előírást, hogy vágásonként 0,3 ha öregerdőt kell hagyni. Azt az előírást, hogy bizonyos helyeken a korábbi cseres tölgyest kell visszatelepíteni, túlzott megkötésnek tartja az érintett. Esetenként telepítenének fenyvest, akácot, amely véleményük szerint jobban megfelelne a terület ökológiai adottságainak. Különösen fontos megemlíteni, hogy a fakitermelést alvállalkozók végzik gyakran változó alkalmazotti gárdával, akik egyes vélemények szerint nem minden esetben rendelkeznek megfelelő szakértelemmel. Mind a társaságon, mind az alvállalkozókon komoly bevételnövelési, kiadáscsökkentési kényszer van.
- *Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság:* A terület mellett közvetlenül zárt kertek vannak, amely folyamatos zavarást jelent és kisebb konfliktusokat okoz a várossal és a helyiekkel. A Natura rendelet hatálya alá tartozó keskeny sziklagyep sávot, amely egy *Globularia* faj élőhelye, északról zártkertekben (illegálisan) épült villák határolják,

míg délről a 85-ös út. Az országút túloldalán a soproni Rendezési Tervben iparterület kialakítása szerepel, amely az FHNPI álláspontja szerint közvetlenül veszélyezteti a területet. Egy Sopron által tervezett bicikliút építés szintén nem élvezi az FHNPI támogatását, mivel az út keresztülvezetne a kijelölt területen, és az építés is komoly károkat okozna, ahogyan a megnövekedő idegenforgalom is. A város és az FHNPI között ezekben a kérdésekben nincs egyeztetés. Az FHNPI álláspontja szerint az erdőgazdálkodás során azokat az erdőkezelési módszereket kellene követni, amelyeket az erdészeti tankönyvek is javasolnak. A jelenleg követett gyakorlat során az eredeti erdőtársulások megszűnnek az FHNPI munkatársának véleménye szerint, amiért mind a tarvágások, mind a nem megfelelő módszerrel és fajokkal végzett erdő felújítások felelősek. Két erdőgazdálkodási módszer követése révén sokat lehetne tenni a jelenlegi károk mérséklése érdekében: dombtetőkön nem lenne szabad letermelni az erdőt (itt a vékonyabb termőréteg miatt amúgy is kevesebb a fa hozam) és mikro-tarvágásokkal kellene dolgozni (legfeljebb egy hektár egybefüggő terület egyszeri letermelése). A fokozatos felújító vágások alkalmazása és a telepítések során a vegyszerezés kerülése szintén fontos lenne – hangzott el a terepbejárás alkalmával. A rossz egészségi állapotú erdők felújítása, pótlása fontos feladat (érdemes lehet egyeztetni az MgSzH Megyei Erdészeti Igazgatóságával) Az FHNPI álláspontja szerint a fenyő nem alkalmas faj ezen a vidéken, ennek ellenére jelenleg is telepít fenyőt a TAEG Zrt. A gyakran korábbi gyepeken telepített fenyveseket azonban kitermelni sem érdemes, mivel betegek – mutatott rá az FHNPI munkatársa –, érdemes lenne megfontolni, hogy ide a jövőben ne erdő kerüljön.

- *Sopron város önkormányzata (Városfejlesztési Osztály):* A Natura 2000 rendelet hatálya alá tartozó területek és a Soproni TK területei közötti különbséget nem ismerik. A város fejlesztési tervei nem érintik közvetlenül a Dudlesz-erdőt, azonban azzal határos területeket igen. Az interjúalanyunk konfliktust nem említett a rendelet kapcsán.
- *Kisebbségi tulajdonosok, szomszédos zártkertek tulajdonosai:* A Dudlesz-erdő környékén a TAEG Zrt-n kívül egy vállalkozót érint a Natura, aki korábban ingatlanfejlesztést tervezett a rendelet hatálya alá eső terület szélén, de ez a rendezési tervek szerint természetvédelmi terület, lakónegyed nem alakítható ki.

Kapcsolat az érintettek között:

Az érintettek között gyakori az egyeztetés. A TAEG Zrt és az FHNPI természetvédelmi őrei között rendszeres a kapcsolat, de mint a fenti elemzés is mutatja, a két érintett szervezet elképzelései bizonyos pontokon eltérnek. A Soproni Önkormányzat Városfejlesztési Osztálya és az FHNPI között csak a formálisan, engedélyeztetések során előírt kapcsolat van, a Környezetvédelmi osztály munkatársával rendszeres napi kapcsolatban állnak, ő azonban nem foglalkozik a Natura 2000 rendelet hatálya alá tartozó területekkel. Az FHNPI és a helyiek kapcsolata ezen a területen gyenge. A felmerülő érdekellentétek feloldása során az FHNPI a természetvédelmi szempontokat tekinti egyedül meghatározónak.

A Natura 2000-hez kapcsolódó általános vélekedések

Sopron Város Önkormányzatának felkeresett tisztviselője a Natura 2000 kijelölés kapcsán Sopron Város Önkormányzatának felkeresett tisztviselője a Natura 2000 kijelölés kapcsán csak általános várokozásokat fogalmazott meg.

A TAEG Zrt. szerint, bár a Natura 2000 rendelet hatálya alá tartozó területek kijelölését követő tájékoztatón, amelyet a Nemzeti Park illetékesek tartott, az hangzott el, hogy a rendelet nem jelent korlátozásokat, illetve csupán annyit, hogy az állományt nem szabad megváltoztatni. Ehhez képest most az erdészet úgy érzi, számos kötöttséget kell eltérniük. A kijelölés befo-

lyásolja a vállalat érdekeit: korlátozásokat jelent, amelyek csökkentik a társaság bevételeit és növelik a költségeket. A kieső jövedelem pótlására kompenzáció fizetését tartják szükségesnek. Azt nem fejtette ki a megkérdezett, hogy milyen további megkötést jelenthet a társaság számára a rendelet. Mivel a meglévő erdőtervek még 2004-ben készültek, amikor a Natura 2000 rendelet előírásait még nem kellett figyelembe venni (bár erre a várható változásra figyelmeltette őket az FHNPI illetékese, amint erről az utóbbi beszámolt), most folyamatos az éves vágási tervek körül a konfliktus. A TAEG Zrt. szeretné ismerni a Natura 2000 mögött meghúzódó koncepciót, illetve a területkijelölések mikéntjét és a védendő értékek körét is. Az FHNPI álláspontja szerint elegendő arról tájékoztatni a területen gazdálkodókat, hogy mely, természetvédelmi szempontból hasznos, módszereket kell alkalmazni.

Egyeztetés a helyi érintettekkel

A Dudlesz-erdő Natura 2000 területen a fenntartási tervek elkészítéséhez kapcsolódóan 2009. január 27-én összesen három félig strukturált interjút készítettünk. Emellett a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság (FHNPI) illetékes természetvédelmi őrének vezetésével terepbejárásokat tartottunk. Az interjúk során felkerestük Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzatát, amelynek közigazgatási területére esik a Natura 2000 jogszabály hatálya alá tartozó terület, valamint a Tanulmányi Erdőgazdaság Zrt-t, mint a terület erdőkezelőjét. A Fertő-Hanság Nemzeti Park természetvédelmi őrével folyamatosan kapcsolatban állunk munkánk során. Mivel a Dudlesz-erdő Natura 2000 terület a Sopron városán kívül elsősorban a TAEG Zrt-t érinti, egyeztető fórum szervezése helyett a legfőbb érintettel való szoros együttműködést állt a kommunikációs tevékenység fókuszában. A fenntartási terv egyeztetési változatát a TAEG Zrt-nek és az önkormányzatnak megküldtük, a TAEG Zrt-vel telefonon egyeztettünk több alkalommal, s írásos véleményt kaptunk a tervhez kapcsolódóan. Emellett az erdészeti előírások véglegesítése után egy további személyes egyeztetést keretében tervezünk lehetőséget biztosítani a TAEG Zrt. számára a véleménynyilvánításra, illetve a legfőbb érintett által megfogalmazott észrevételek megvitatására, tervbe való átemelésére.

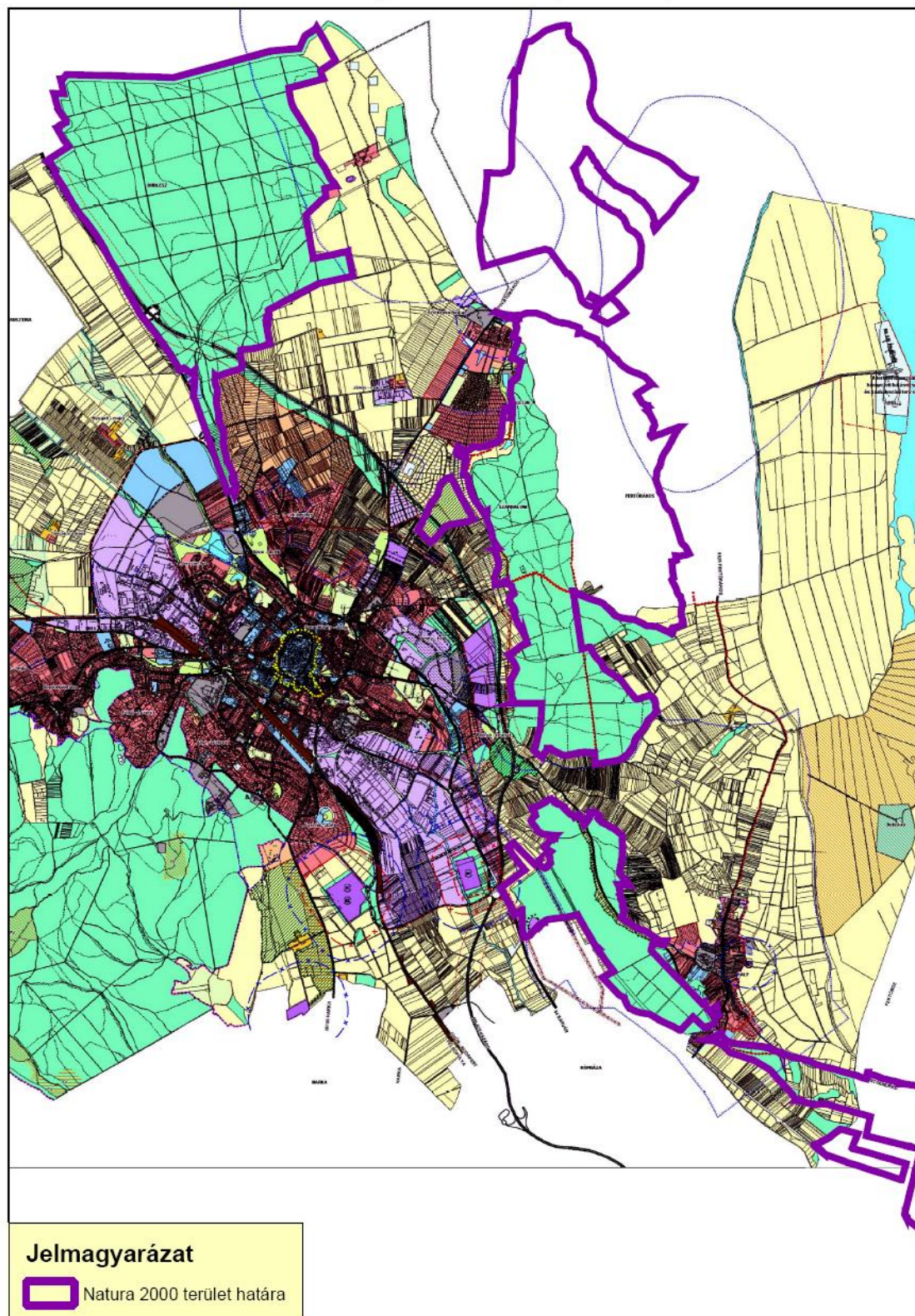
Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Az országos szinten érintett hatósági és területi kezelő szervekkel (mezőgazdasági, erdőgazdasági és vízgazdálkodási témában) a projekt felépítésének megfelelően a projekt vezetői konzultáltak, a kapcsolattartás e szervekkel a projekt során folyamatos. Az FVM-mel (2008.11.03. Kiss Zoltánnal), az MgSzH Erdészeti Igazgatóságával (2009. 03.11. Wisnovszky Károllyal és 2009.03.23.) és a VKKI által megbízott ÖKO Zrt.-vel (2009.03.17. Rákosi Judittal) tartott egyeztetéseket a II. negyedéves jelentésben dokumentáltuk részletesen. A helyi szinten érintett hatósági és területi kezelő szervekkel való egyeztetést beágyaztuk a területi kommunikációs folyamat menetébe. Az interjúk során személyesen egyeztettünk a falugazdász központtal.

Kiemelt figyelmet kapott az interjúzás során a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság munkatársaival való egyeztetés: az eddigi tapasztalatok, nehézségek és a tervezett természetvédelmi beavatkozások alapos megismerése érdekében személyes találkozóra és több órás terepi bejárásra került sor a BfNPI helyi munkatársaival.

Az érintett település településszerkezeti terve

A Natura 2000 lehatárolás elhelyezkedése Sopron településszerkezeti tervén

A fenntartási terv véleményezése

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. kormányrendelet szerint érintett véleményezőktől beérkezett észrevételek és azokra adott válaszok

Sor-szám	Előírás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelési egység	Véleményező szervezet	Vélemény-azonosító	Kivonatos vélemény
180.		Dudlesz-erdő		Észak-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	110/6	Ezen a területen korábban nem volt országos ill. helyi védett terület, itt a Natura 2000 hálózatba bevonás az első komoly korlátozás.
209.		Dudlesz-erdő	KE6	Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság	99/12	A KE6-ba sorolt területek esetében a következő előírások általános alkalmazását felül kell vizsgálni. Védett természeti területen ezek többsége valóban kötelező lehet, ugyanakkor Natura 2000 területen csak akkor, ha jelölő fajokat vagy élőhelyeket veszélyeztetnek a meglévő nem közösségi jelentőségű élőhelyek
224.		Dudlesz-erdő Fertőmelléki-dombsor		Győr-Moson-Sopron Megyei Földhivatal	159/1	Egyetértő vélemény.
155.		Dudlesz-erdő Fertőmelléki-dombsor		TAEG Tanulmányi Erdőgazdaság Zrt.	/1	A fenntartási terv tervezett korlátozásainak sorozatát vizsgálva felmerül az emberben a kérdés: lehet, hogy ez a Natura 2000 nem is az a Natura 2000, amiről nekünk beszéltek. Mivel az érdemi kérdés nem az, hogy a korábbi tájékoztatás miről szólt, nézzük meg azt, hogy mit határoznak meg törvényi előírások: Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdése az alábbiakat határozza meg: „A Natura 2000 terület kijelölésének célja az azokon található, az 1-3. számú mellékletben meghatározott, kijelölésük alapjául szolgáló fajok és a 4. számú mellékletben meghatározott, kijelölésük alapjául szolgáló élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a kijelölés alapjául szolgáló természeti állapot és az azt létrehozó, illetve fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.”
156.		Dudlesz-erdő Fertőmelléki-dombsor		TAEG Tanulmányi Erdőgazdaság Zrt	/2	A fenntartási tervekben szereplő valamennyi társulás jellemzően vágásos erdőgazdálkodás mellett jött létre vagy maradt meg. így azt a vágásos gazdálkodás nagy valószínűséggel nem veszélyeztetheti. Abban, hogy ez vágásos gazdálkodás adott esetben mennyire éri meg, hagyjuk a tulajdonost dönteni.
157.		Dudlesz-erdő Fertőmelléki-dombsor		TAEG Tanulmányi Erdőgazdaság Zrt	/3	A társulások vízgazdálkodása szerinti kategorizálása, az erre megfogalmazott előírások nincsenek összhangban az erdőgazdálkodás tervezési és nyilvántartási gyakorlatával. A jelenleg alkalmazott tervezési és nyilvántartási alapegység az erdőrészlet, amelyen belül akár 2-3-4 féle vízgazdálkodású területrész is lehet, amelyek határai nem egzaktak. Az erre alapozott előírások tervezhetlenné, betarthatatlanná és egyúttal ellenőrizhetlenné is teszik a gazdálkodást.
158.		Dudlesz-erdő Fertőmelléki-dombsor		TAEG Tanulmányi Erdőgazdaság Zrt	/4	A fenntartási tervek nemcsak fenntartási szándékot, hanem sok esetben élőhely fejlesztési törekvéseket is megfogalmaznak, beépítenek az elvárásokba. Ezeknek az előírásoknak a betartása rövid és hosszútávon jelentős piaci és gazdasági hatással jár, amit szerencsés lenne feltárni, és a vele kapcsolatos kérdéseket a hatások ismeretében eldönteni (pl. az akácosok, fenyvesek átalakítása). A kezelési tervek csak a magánerdőkkel kapcsolatban foglalkoznak a finanszírozás és támogatás kérdésével, az állami területekkel kapcsolatban erre nem nyújtanak megoldást.
198.	Általános	Dudlesz-erdő, Fertőmelléki-dombsor		Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság	99/1	A tervekből nem derül ki egyértelműen, hogy milyen céllal készültek. A jelenlegi formában keverednek egymással az általános, általában valamilyen jogszabályi kereten megjelenő előírások és az egy-egy élőhely/konkrét terület érdekében szükséges fenntartó beavatkozások.
199.	Általános	Dudlesz-erdő, Fertőmelléki-dombsor		Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság	99/2	Az egyes élőhelyeknél el kell választani a gazdálkodás korlátozását és az élőhely fennmaradása érdekében szükséges beavatkozásokat. A kétféle beavatkozás finanszírozása is el kell, hogy térjen, hiszen az első esetben egyfajta kompenzáció szükséges, míg utóbbiak esetében támogatásokat kell fizetni.
200.	Általános	Dudlesz-erdő, Fertőmelléki-dombsor		Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság	99/3	A terv készítése, illetve a tervezés során nem vizsgálták a jelenlegi támogatásokhoz (SAPS, AKG, Natura 2000) kapcsolódó, illetve más jogszabályokban megfogalmazott, hasznosításra vonatkozó előírások esetleges káros hatásait a területek jelölő fajaira és élőhelyeire.
201.	Általános	Dudlesz-erdő, Fertőmelléki-dombsor		Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság	99/4	A kezelési előírások kódként történő megjelenítése a szövegben az egész tervet használhatatlanná teszi.
202.	Általános	Dudlesz-erdő, Fertőmelléki-dombsor		Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság	99/5	A térképmellékek teljesen használhatatlanok ebben a formában. A térképek alapján a gazdálkodók területei nem beazonosíthatók és nem egyértelmű, hogy kinek a területére milyen előírás vonatkozik.
203.	Általános	Dudlesz-erdő, Fertőmelléki-dombsor		Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság	99/6	A jelölő élőhelyek és fajok előfordulása nem került bemutatásra, holott a Natura 2000 kormányrendelet alapján kizárólag ezen értékek miatt lehet korlátozást elrendelni.
204.	Általános	Dudlesz-erdő, Fertőmelléki-dombsor		Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság	99/7	Hiányzik az előírások erdőrészletre, illetve helyrajzi számra történő lebontása, amelyből a gazdálkodók egyértelműen be tudják azonosítani a területüket.

Sor-szám	Előírás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelési egység	Véleményező szervezet	Vélemény-azonosító	Kivonatos vélemény
208.		Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor		Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság	99/11	Az egyes élőhelyeknél megadott előírások természetvédelmi szempontból elfogadhatóak.
215.	Formai	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor		Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság	99/1	A fenntartási terv általános szerkesztése igénytelen. Több helyen nehezen érthető. A kezelési előírások kódként történő megjelenítése a szövegben az egész tervet használhatatlanná teszi. A jelölő élőhelyek és fajok előfordulása nem került bemutatásra, holott a Natura 2000 kormányrendelet alapján ezen értékek miatt lehet korlátozást elrendelni. Hiányzik az előírások erdőrészletre, illetve helyrajzi számra történő lebontása, amelyből a gazdálkodók egyértelműen be tudják azonosítani a területüket.
217.		Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor		Nyugat-dunántúli Regionális Államigazgatási Hivatal Hatósági Főosztály	174/1	Egyetértő vélemény.
223.		Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor		Győr-Moson-Sopron Megyei MgSzH FM Igazgatóság	118/1	Egyetértő vélemény.
245.	Általános	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor		Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/1	A 2009. évi XXXVII. Törvény van érvényben.
246.	Általános	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor		Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/2	Az új Evt. Előírja, hogy az Erdészeti Igazgatás a NATURA 2000 területeken a hatályos üzemterveket köteles felülvizsgálni és hivatalból indított államigazgatási eljárásban a célokkal ellentétes előírásokat megváltoztatni.
247.	Általános	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor		Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/3	A felülvizsgálat állása az illetékességi területünkön a következő: A régebbi körzeti erdőtervekből 2009. július 10-e előtt kiadott üzemtervek ill. az ezt követően kiadott erdőterv határozatok felülvizsgálata. Régebbi gazdálkodóknál a 2009. július 10-e előtt beadott éves tervek, az ezt követően benyújtott bejelentések NATURA 2000 területekre vonatkozó előírásainak felülvizsgálata. Ezen túl 2009. 03. 26-tól elindítottuk a NATURA 2000 területeken a Természetvédelmi Hatóságok és a NPIG-ok bevonásával a TRV és FVV előírású erdőrészletek átfogó felülvizsgálatát. Ennek várható befejezési időpontja 2009. december 31.
248.	Általános	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor		Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/4	Tömeges és általános, hogy egy-egy NATURA 2000 terület megőrzendő értékeihez és kezelési céljaihoz köszönő viszonyban sem lévő földrészletek kerültek lehatárolásra. Általános, hogy még igen nagymérvű pótlólagos beruházás sem közelíti rövid, vagy középtávon az erdőterületet a célállapothoz.
249.	Általános	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor		Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/5	Az állami tulajdonú termőföldek közismerten alaptámogatásra nem jogosultak. Így értelmezhetetlen számunkra a kötelező előírások köre, amik a jelenleg hatályos erdőtervtől eltérnek.
250.	Általános	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor		Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/6	NATURA 2000 terület üzemterve 2003. évi terepi felvételekre és tárgyalásokra alapoz, abban és a jóváhagyásban az akkor még hatósági jogköröket birtokló Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság is részt vett.
251.	Általános	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor		Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/7	Az általános bevezetésében említik, hogy előzetesen egyeztettek az MgSzH Erdészeti Igazgatóságával. Ez nyilván nem területileg illetékes Vas Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatósága, mivel jelenlegi az első megkeresésünk. Egyszerűbb és szerencsésebb lett volna, ha az érintetteket bevonják a tervezési folyamatba. Az pedig nem egy 15 napos határidős felülvizsgálat.
252.	Általános	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor		Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/8	Nem ismert előttünk, hogy a mintaterv miként válik majd kötelező előírássá, hiszen azt a körzeti erdőterv határozatnak kell majd tartalmaznia, mégpedig erdőrészlet szintjén.
253.	Általános	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor		Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/9	Több olyan sarkos megfogalmazást is tartalmaz mindkét szakanyag, ami nem valós állítás: A NATURA 2000 terület fennmaradását kifejezetten a tarvágásos erdőgazdálkodás veszélyezteti.
254.	Általános	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor		Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/10	Ugyanakkor az erdőterület NATURA 2000 védelmét veszélyeztető tevékenységek között nem tüntetik fel a nagymérvű turisztikai terhelést és a közvetlen környezetben folytatott intenzív mezőgazdasági művelést. Mind a Dudlesz, mind pedig a Szárhalom erdő-tömbökhöz kiterjedt szőlő művelési ágú és ellenőrizetlen vegyszer felhasználású kiskertek csatlakoznak. A Tómalom és a Szárhalom környékén az erdő széléig beépített övezet van. A Bécsi dombot teljesen körülöleli a város. A területek egyre inkább elveszítik érintetlenségüket, elszigetelődnek.
255.	E01	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE3	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/11	A hivatkozott 5.sz. melléklet hiányzik az anyagból, így nem ismert előttünk az állapotfelvételi lap tartalma. Csak nagyvonalú felülvizsgálat indokolt.
256.	E03	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE3	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/12	Célszerűen az esetleges elvárás, korlátozás a körzeti erdőterv leíró lapjainak szövegesében és előre jelenjen meg.
257.	E04	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE3	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/13	Álláspontunk az előbbiek szerint. A NATURA 2000 erdőterületeken a nagyvad módszeres és rendszeres etetését tilalmazni kell!
258.	E06	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE3	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/14	Alapjaiban egyetértünk, de a kötelező bekerítés jogilag nem megalapozott, ez gazdálkodói döntés.
259.	E07, E08, E10, E11	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE3	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/15	Teljes mértékben egyetértünk.
260.	E09	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE3	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/16	Alapjaiban egyetértünk, azonban célszerűnek látszik a nyiladék fogalmát a terv készítőinek szemszögéből tisztázni.
261.	E15	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE3	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/17	Alapjaiban egyetértünk, de a db/ha önmagában még nem kategória.

Sor-szám	Előírás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelési egység	Véleményező szervezet	Vélemény-azonosító	Kivonatos vélemény
262.	E19	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE3	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/18	Az elvvel egyetértünk, de alkalmazása így megfoghatatlan, bár megegyezik a régi, tarthatatlan gyakorlattal. Az erdőgazdálkodó és a munkákat végrehajtók nem ornitológusok.
263.	E22, E27	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE3	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/19	Részben fedésben van a két pont, részben a telepítés és mesterséges erdőfelújítás fogalma keveredik.
264.	E24, E25	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE3	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/20	Egyetértünk, de mi a különbség a két pont között? Tisztázni kell az őshonosság és a tájegységi fafaj fogalmát. Javasolható a most készülő erdészeti rendeleti szabályozás szerinti osztályozás alkalmazása.
265.	E13, E14, E16	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE3	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/21	Alapjaiban egyetértünk és részben az aktuális pályázat kritériumaitól is függ a végrehajtás. Az E13 pontban pongyola, érthetetlen megfogalmazás. A gazdasági célokon túl szövegrészt kihagyva a mondat értelmessé válik.
266.	E20	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE3	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/22	A mikroélőhely fogalma pontosításra szorul.
267.	E23	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE3	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/23	A maximum 20 cm-es mélység és a felületet legfeljebb 50% mértékig érintő bolygatást be kellene építeni a pontba.
268.	E36	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE3	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/24	7.sz mellékletre hivatkozik, amit nem csatoltak.
269.	E49	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE3	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/25	Javasolható a glifozát hatóanyag alkalmazása általában. A helyszíni égetés káros lehet és néha megoldhatatlan.
270.	E59	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE3	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/26	A mikrotarvágás nem erdészeti kategória.
271.	E62	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE3	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/27	A javaslatnak az erdőrészlet leíró lapjának szövegesében kell megjelennie. A véghasználati előírásból ekkor eleve töröljük a hagyásfák fakészletét.
272.	E73	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE3	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/28	A megfogalmazás nem értelmezhető. Folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódnál általában nincs felújítási területes véghasználat.
273.	E05	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE5	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/29	Erdészeti rendszerben értelmezhetetlen. A pont törlendő vagy átszövegezendő.
274.	E30	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE5	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/30	Telepítés vagy felújítás? Mi indokolja a két egyhónapos termelési időszakot?
275.	E05	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE6	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/31	Nem értelmezhető. Ez lehet kopár, tisztás egyéb részlet, de talajvédelmi rendeltetés is.
276.	E24, E25	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE6	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/32	Hiányzik egy átgondolt átalakítási program. Az időtartam sem mindegy, mert a vágásérettség szakasszal és tervezett vágáskorral az átalakítás ütemezhető. Javaslatunk szerint a kötelező átalakítás három erdőtervi ciklus alatt valósuljon meg. Pályázható lesz a szerkezet-átalakítás fafajcserével.
277.	E37	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE6	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/33	A terület fogalma pontosításra szorul! Határozott álláspontunk, hogy módszeres nagyvad etetés a NATURA 2000 teljes területén kerüljön tilalmazásra!
278.	E63	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE11	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/34	Értelmetlen elvárás. A fafajcserés szerkezetátalakítás elsősorban a tarvágást követő mesterséges erdőfelújítással oldható meg! E64 ponttal ellentétes.
279.	E75	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE11	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/35	Az akác mechanikus vegyszer nélküli visszaszorítása kétséges sikerű! Mi a fontosabb? Vegyszert nem használni vagy akácot irtani?
280.	E73	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE8	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/36	Korábban is kifejtettük,hogy ez pontosítandó. Célja legyen az előírásnak, mert mire megyünk, ha a korábban vágásos üzemmódban, azon belül tarvágással kezelt erdő egy rövid időszak alatt összeomlik?
281.	E05	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE7	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/37	Nem értelmezhető. Itt is kérdés, hogy a fáhasználat-erdősítés módja és végrehajtása indokolt, vagy szakszerűen történt-e meg? Pontosítani kellene.
282.	E17	Dudlesz-erdő, Fertő-melléki-dombsor	KE7	Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	139/38	A korlátozásnak a hosszú távú céllal összhangban kell lennie. Ez a pont a feltételrendszer tekintetében kiegészítésre szorul!
327.		4. Dudlesz-erdő, Fertőmelléki-dombsor	5.	Győr-Moson-Sopron Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény-és Talajvédelmi Igazgatóság	129/1	E két terület több oldalukon termőfölddel közvetlenül határosak. Hatóságunk ez ügyben szakhatósági jogkörében hatáskörrel rendelkezik.
328.		6. Dudlesz-erdő, Fertőmelléki-dombsor	7.	Győr-Moson-Sopron Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény-és Talajvédelmi Igazgatóság	129/2	A dokumentációban foglalt tartalommal megvalósuló fenntartási tevékenység: Az eredeti hasznosításban maradó szomszédos termőföldek minőségére várhatóan hatást nem gyakorol, Talajminőség-védelmi szempontból nem kifogásolható.

Ábrák, táblázatok

1. számú táblázat

Dudlesz-erdő érintett helyrajzi számai

Sopron

0899, 0900/12-13, 0901, 0902/6, 0902/12, 0902/15, 0902/21-22, 0902/86-88, 0902/98-112, 0903/-0913, 0914/1-2, 0915, 0916/1-2, 0917/-0922, 0923/2-4, 0924/-0927, 0928/2, 0928/4, 0929/-0968, 0971/-0983, 0985, 0989, 0993/-0995, 0996/2, 0997, 0998, 0999/1, 01056/10-11, 01057, 01076/3, 01077

Digitális melléklet

1. Natura élőhelyek térképi shp fájlok
2. Á-NÉR élőhelyek térképi shp fájlok
3. Kezelési szempontból kiemelt növényfaj térképi shp fájlok
4. Kezelési szempontból kiemelt állatfajok térképi shp fájlok
5. Kezelési egységek térképi shp fájlok

IV. Natura 2000 foglalomtár

Agrár-erdészeti rendszer : Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevételeének részletes szabályairól szóló 46/2009.(IV.16.) FVM rendeletben részletezett földhasználat (főként fás legelők létesítése szántó, gyepterületek művelési ágon)

Á-NÉR: Az Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer (Á-NÉR) Magyarország növényzetének és élőhelyeinek térképezéséhez napjainkban leggyakrabban használt, többszörösen tesztelt és javított élőhely-osztályozási rendszer [Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer (Á-NÉR2007) Szerkesztők:Böloni János, Molnár Zsolt, Kun András és Biró Marianna Vácrátót 2007]

Erdősítés: Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009.évi XXXVII.törvény értelmében erdőtelepítés és erdőfelújítás

Erdőtelepítés: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevételeének részletes szabályairól szóló 46/2009.(IV.16.) FVM rendelet értelmében erdei faállomány korábban más művelési ágú ingatlanon való telepítése

Élőhelyvédelmi irányelv – A Tanács 1992. május 21-i 92/43/EGK irányelve a természetes élőhelyek, illetve vadon élő növény- és állatvilág védelméről.

Fásítás: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevételeének részletes szabályairól szóló 46/2009.(IV.16.) FVM rendelet értelmében a külterületen található fa, fasor, facsoport és fás legelő

a) fasornak kell tekinteni a miniszter által rendeletben meghatározott fajú, egy sorban lévő fák összességét, ahol a fák tötávolsága nem nagyobb a fák idős korában várható korona átmérőjének a kétszeresénél;

b) facsoportnak kell tekinteni a miniszter által rendeletben meghatározott fajú fák idős korára várható korona vetülete által legalább hatvan százalékban fedett, ezerötszáz négyzetméternél kisebb földterületet;

c) fás legelőnek kell tekinteni az olyan legelőterületet, amely a miniszter által rendeletben meghatározott fajú fák idős korára várható korona vetülete által egyenletes elosztásban legalább harminc százalékban fedett

Fenntartási terv - Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet alapján a Natura 2000 területen található közösségi jelentőségű és a kimelt közösségi jelentőségű fajok, illetve élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzését, fenntartását, valamint helyreállítását szolgáló intézkedéseket magába foglaló terv

Irányelv - A közösségi joganyag egyik gyakran alkalmazott típusa, amely elsődlegesen csak a célt vagy célokat fogalmazza meg. A tagállamoknak az irányelvben rögzített célokat el kell

érniük, de a nemzeti jog alapján meghozott intézkedésekkel ők maguk választhatják meg a megvalósítás módját és eszközeit.

Jelölő faj/élőhely: A Natura 2000 területek kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelyek, amelyek natura adatbázisban (Standard Data Form) az A, B, C értékkel azonosított populációkat jelenti, illetve reprezentativitást jelenti.

Kezelési egység: a Natura 2000 területen belül azon élőhelyfoltok, amelyek egységes kezelése indokolt, illetve amelynél a célok eléréséhez a földhasználati előírások nem különülnek el.

Kiemelt közösségi jelentőségű faj - Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 2. B) és a 3. B) számú mellékletben meghatározott azon fajok, amelyek közösségi szempontból veszélyeztetettek, sérülékenyek, ritkák, illetőleg bennszülöttek, és amelyek megőrzéséért a Közösség kiemelt felelősséggel tartozik. Az élőhelyvédelmi irányelv II. mellékletében ezek a fajok *-gal vannak megjelölve.

Kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok - Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 4. B) számú mellékletben meghatározott azon közösségi élőhelytípusok, amelyeket közösségi szinten eltűnés veszélye fenyeget, és amelyek megőrzéséért a Közösség különleges felelősséggel tartozik.

Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület¹: olyan közösségi jelentőségű terület, amelyen legalább egy kiemelt közösségi jelentőségű faj állománya, élőhelye vagy legalább egy kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus található, az Európai Unió jogi aktusával történt jóváhagyást követően az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikke (4) bekezdésének megfelelő természetvédelmi célkitűzés meghatározásával jogszabályban kihirdetésre került, és amelyre a kiemelt jelentőségű közösségi fajok, illetve kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok természetvédelmi helyzetének helyreállítása, illetve fenntartása érdekében az e rendelet szerinti természetvédelmi előírások alkalmazandók.

Közösségi jelentőségű élőhelytípusok: Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet a 4. A) számú mellékletében meghatározott azon közösségi élőhelytípusok, amelyeket közösségi szinten az eltűnés veszélye fenyeget, vagy elterjedési területük zsugorodása, illetőleg eredendően korlátozott elterjedésük következtében kis területen lelhetők fel.

Közösségi jelentőségű faj: Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 2. A) és a 3. A) számú mellékletben, illetve az élőhelyvédelmi irányelv.. mellékletében felsorolt növény- és állatfajok, amelyek közösségi szempontból veszélyeztetettek, sérülékenyek, ritkák, illetőleg bennszülöttek, megőrzésükhöz különleges természetmegőrzési területek kijelölése szükséges.

Különleges madárvédelmi terület: Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 5. melléklet szerinti, olyan közösségi szempontból jelentős természeti értékekkel rendelkező terület, amelyen az 1. A) számú mellékletben meghatározott közösségi jelentőségű madárfaj, valamint az 1. B) számú mellékletben meghatározott vonuló madárfaj jelentős állománya, illetve élőhelye található, különös tekintettel a nemzetközi jelentőségű és egyéb vizes élőhelyekre;.

Különleges természetmegőrzési terület: olyan közösségi jelentőségű terület, amelyen közösségi jelentőségű faj jelentős állománya, élőhelye vagy közösségi jelentőségű élőhelytípus található, az Európai Unió jogi aktusával történt jóváhagyást követően a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő növény- és állatvilág védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: élőhelyvédelmi irányelv) 4. cikke (4) bekezdésének megfelelő természetvédelmi célkitűzés meghatározásával jogszabályban kihirdetésre került, és amelyre a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok vagy közösségi jelentőségű élőhelytípusok természetvédelmi helyzetének helyreállítása, illetve fenntartása érdekében az e rendelet szerinti természetvédelmi előírások alkalmazandók;.

KÜVET: Magyarország külterületi vektoros digitális ingatlan nyilvántartási térképe.

Madárvédelmi irányelv: A Tanács 1979. április 2-i 79/409/EGK irányelve a vadon élő madarak védelméről.

MEPAR: mezőgazdasági parcella azonosító rendszer: a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről és az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló 2003. évi LXXIII. Törvény 3.§ d) pontjában és a 115/2003.(XÓ.13.) FVM rendeletben szabályozott azonosító rendszer

NBmR: Nemzeti Biodiverzitás Monitorozó Rendszer

Fizikai blokk: a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszerről szóló 115/2003. (XI. 13.) FVM rendelet alapján a földfelszínnek az e jogszabály rendelkezései alapján lehatárolt része.

Mezőgazdasági parcella: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrárkörnyezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet alapján egy vagy több szomszédos táblából álló összefüggő földterület, amelyen egy növénycsoportot természet egy földhasználó

Tábla: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrárkörnyezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet alapján a mezőgazdasági parcellán belüli, azonos hasznosítási irányú összefüggő földterület, amelyen egyföldhasználó egy növényfajt természet, beleértve a takarmánykeverékeket és a vegyesgyümölcsösöket is

Natura 2000 hálózat: Az Európai Unió élőhelyvédelmi és madárvédelmi irányelvei alapján, az irányelvek mellékletein szereplő növény- és állatfajok, valamint élőhelytípusokra kijelölt területek (ökológiai) hálózata. A Natura 2000 fantázia név, amely többek közt 3féle terület típust is takarhat ld. a Natura 2000 terület magyarázatánál.

Natura 2000 terület: A Natura 2000 hálózat részét képező, konkrét területek. Az egyes területek egyedi kódszámmal (pl. HUBN20067) és névvel (pl. Szilvásvárad Aszaló és Szilvás-patak mente) rendelkeznek. Az egyes területeket bizonyos faj/fajok és/vagy élőhelytípusok megőrzése érdekében jelölték ki. A Natura 2000 területnek 3 típusát különböztetjük meg: különleges természet-megőrzési terület, kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület és különleges madárvédelmi terület.

Természetesség/degradáltság: A felmért élőhelyfoltok természetességi-degradáltsági értékelése SEREGÉLYES TIBOR (1995, in NÉMETH, 1995) 5 fokozatú skálája alapján történik

BI D	Név
D00	Nincs adat
D01	Teljesen leromlott / a regeneráció elején járó állapot
D02	Erősen leromlott / gyengén regenerálódott állapot
D03	Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot
D04	„Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot
D05	Természetes állapot

Veszélyeztető tényező: A területre ható természetes – ökológiai, geomorfológiai folyamatok, klimatikus, hidrológiai változások – , és mesterséges tényezők – emberi tevékenységből származó bányászati, katonai, művelési, szennyezési és egyéb tevékenységek – összessége hazai kódrendszerrel ellátva, amelyek elérhetősége a TIR.

TIR: Természetvédelmi Információs Rendszer